

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA RIJEČ

BROJ 824

1. VELJAČE 2019. CIJENA 50 DINARA

Veliko prelo

Svečano i s dušom

4

Prijam hrvatskih izaslanstava u
Hrvatskom nacionalnom vijeću

**Proširenje dosadašnjih
i uspostavljanje novih
suradnji**

6

6. redovita sjednica
Hrvatskog nacionalnog vijeća

**Formirani
novi odbori Vijeća**

8

Sudbina Doma DSHV-a

Apel i demanti

12

Miro Čavara,
tajnik Udruge *Široko* iz Niša

Široko puše s juga

30

Dalmatinka Tonka Alujević
izložila u Beogradu haljine
izrađene od brodskog jedra

Žena koju ne drži misto

34

Svećeničko ređenje
u Subotičkoj biskupiji

***Uzeti između ljudi i
postavljeni među ljude***

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,

24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Jasna Vojnić (predsjednica), Ladislav Suknović

(zamjenik predsjednice), Martin Bačić,

Antun Borovac, Josip Dumendžić,

Petar Pifat, Josip Stantić, Thomas Šujić

RAVNATELJ

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura i urednik Kužiša)

Ivana Petrekanić Sič

(novinarka i korektorica)

Željka Vukov

(novinarka, urednica Hrcka)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Davor Bašić Palković

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Trkulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

Život ne čeka

Kako stvari stoje, a činjenice govore, Hrvati i Srbi bolje surađuju u područjima kulture, sporta, gospodarstva, turizma, rock glazbe, ali i estrade, gdje su odnosi davno uspostavljeni nakon završetka Domovinskog rata, nego političari koji su predstavnici službenih, državnih politika. Zbog čega? Taman kad čovjek pomisli da su se odnosi između dviju država primirili i da je najzad na sceni *naviganje* u pozitivnom smjeru, nastavi se serija zlonamjernih, tendencioznih i neutemeljenih izjava srbijanskih dužnosnika o Hrvatskoj. Mogu nabrajati i nabrajati takve izjave srpskog šefa diplomacije **Dačića** ili ministra obrane **Vulina** i kako onda da se ne javi pitanje: dokle više?

Oni su članovi Vlade i predstavnici »visoke politike« Srbi, a takvih izjava ne manjka ni u vrijeme kada službeni odnosi s Hrvatskom nisu prioritet službenog Beograda, jer je **Vučić** trenutačno usredotočen na Kosovo. Nakon takvih izjava politički odnosi se zategnu, pa vremenom olabave, do sljedećeg zatezanja. Ogromnih brljotina ima i s hrvatske strane, primjerice, prošle godine je usred Zagreba održana promocija knjige o životu **Vjekoslava Maksa Luburića**. Ponekad je zaista, kako je to napisao **Krleža**, »đavolski mračno na ovoj našoj mrtvoj straži pameti ljudske«. No, treba naglasiti kako se spomenuti događaj ili drugi ekscesi, kojih jest bilo, ne mogu činjenično dovoditi u vezu sa službenom politikom hrvatske Vlade. Opet sa srbijanske strane, jasno je kako se radi o akrobacijama i političkim igrama koje trebaju pokazati kako vladajuća garnitura »štiti« nacionalne interese, a ne zaboravimo kako od takvih »zaštitarskih« tenzija nije bio imun ni **Tadić**, kao predsjednik.

Naravno da građani žele da život bude što normalniji i to je razlog što se život u spomenutim područjima, pogotovo u kulturi, odvija mimo »visoke politike«. I to dobro funkcionira. Gostovanja kazališnih predstava i nastupi ansambala opera su uobičajena pojava, u hrvatskim kinima se emitiraju srpski filmovi, kao što i u kino distribuciju u Srbiji ulaze hrvatski filmovi, a hrvatski i srpski glumci surađuju u raznim projektima. Knjige **Miljenka Jergovića** i **Igora Mandića** preplavile su izloge ovdašnjih knjižara, dok književnici predstavljaju svoja djela s obje strane Dunava. Rock bendovi iz hrvatske sviraju u Srbiji i obrnuto, Hrvati dolaze na novosadski festival *Exit* itd., itd. Ako je zbog nečega kulturna suradnja oskudnija nego što bi trebala biti, onda je to zbog uobičajenog nedostatka novca u području kulture.

Prošlog ponedjeljka hrvatska ministrica kulture **Nina Obuljen-Koržinek** susrela se s ministrom kulture Srbije **Vladanom Vukosavljevićem** prilikom njegovog boravka u Zagrebu. Razgovaralo se naravno o suradnji u području kulture između dviju zemalja. Istaknuta je dobra suradnja i razmjena gostovanja kazališta, kao i književno-kulturne veze, samo što nije istaknuto kako je to zasluga umjetnika i onih koji se bave organizacijskim poslovima vezanim za područje kulture. Ministri su se suglasili kako je dugogodišnji proces povrata kulturnih dobara pri samom kraju. E pa jest potrajalo. Zbog čega? Nije valjda policija sporo radila? Sumnjam. Možda je potrajalo toliko zbog politike zatezanja i popuštanja? U pitanju je razdoblje od 2001. do 2018. u kojem su dio po dio vraćana pokretna kulturna dobra u Hrvatsku. I je li sada točno, ako kažem – ona ukradena? Ako jest točno, onda su lopovi svojevremeno bili brži. Postoji jedan zanimljiv detalj iz priopćenja Ministarstva kulture i informiranja Srbije. Navodi se i da je na sastanku zaključeno kako ne postoje prepreke za daljnje jačanje kulturne suradnje. Kakve prepreke bi mogle postojati? Pa odavno ni »visoka« politika nije bila prepreka za suradnju umjetnika, književnika i pojedinih kazališnih kuća.

Dobro je što se Vukosavljević u Zagrebu suglasio s hrvatskom kolegicom da su Hrvatska i Srbija dostigle visok standard kad je riječ o poštovanju nacionalnih manjina. Taj visok standard koji se ostvaruje u Hrvatskoj je općepoznat, ali je dobro to sada čuti i od jednog člana srbijanske Vlade, jer takve izjave doprinose zdravorazumskim političkim odnosima između Srbije i Hrvatske temeljene na činjenicama.

I upitajmo se sada – je li cjelokupni život otišao daleko ispred politike?

Zvonko Sarić

Prijam hrvatskih izaslanstava u Hrvatskom nacionalnom vijeću

Proširenje dosadašnjih i uspostavljanje novih suradnji

Vodstvo hrvatske zajednice susrelo se 26. siječnja u Hrvatskom nacionalnom vijeću s državnim tajnikom Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH Zvonkom Milasom i njegovim suradnicima, a djelatnici HNV-a s članovima brojnih hrvatskih izaslanstava. Svi oni bili su gosti i Velikog prela održanog istoga dana u Subotici

Djelatnici Hrvatskog nacionalnog vijeća primili su u subotu, 26. siječnja, članove brojnih izaslanstava iz Republike Hrvatske – predstavnike Grada Zagreba, Grada Đakova, Grada Iloka, Vukovarsko-srijemske županije, predstavnike Samostalnog sindikata radnika u komunalnim i srodnim djelatnostima Hrvatske, Hrvatske matice iseljenika, Rotary kluba Osijek, te one iz područja obrazovanja i kulture. S kolegama s kojima već postoji dugogodišnja suradnja razgovarano je o njenom budućem jačanju i proširenju, a bilo je i onih koji su prvi puta u Subotici te su dogovoreni prvi koraci u pravcu njenog ostvarenja.

Susret s predstavnicima diplomatskog kora RH

Paralelno s prijamom i razgovorom s gostima iz Hrvatske, predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić** i predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i narodni zastupnik **Tomislav Žigmanov** održali su sastanak s predstavnicima diplomatskog kora Hrvatske, na čelu s državnim tajnikom Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske

Zvonkom Milasom, veleposlanikom RH u Beogradu **Gordanom Bakotom** i generalnim konzulom Republike Hrvatske u Subotici **Velimirom Plešom** sa suradnicima. Riječ je o nastavku održavanja redovitih susreta s Milasom i njegovim suradnicima, a na sastanku se razgovaralo o daljnjim aktivnostima na planu realizacije programa pomoći Hrvatske hrvatskoj zajednici u Srbiji dogovorenih prigodom nedavnog posjeta vodstva hrvatske zajednice državnom vrhu RH u Zagrebu. Bilo je riječi i o pripremanju za sjednicu Međuvladinog mješovitog odbora koja će biti održana 28. veljače u Zagrebu i 1. ožujka u Pakracu.

Državni tajnik Milas je tim povodom rekao kako je s predsjednikom Vlade RH **Andrejom Plenkovićem** obavljen plodonosan razgovor gdje je na najbolji način pokazana zauzetost hrvatske vlade o svim problemima, pitanjima, o svemu onom što znači funkcionalnost i kvaliteta svakodnevnog života Hrvata u Srbiji.

»Predsjednik Vlade pokazao je i moralnu i političku i materijalnu potporu za sve ono što će doprinijeti napretku, poboljšanju svim nastojanjima koja će biti na ostvarenju svih prava, ali i svega onoga što će doprinijeti očuvanju identiteta, kulture i položaja Hrvata u Srbiji. Razgovarano je o projektima, o svemu onom što bi moglo na neki način pomoći objedinjavanju onog što Hrvati, Hrvatsko nacionalno vijeće, NIU Hrvatska riječ i sve ostale hrvatske institucije rade, kako bi to bilo što bolje, što kvalitetnije, kako bi se ojačali kapaciteti i sve ono čemu oni teže kroz svakodnevni rad. Bilo je riječi i o tome da se pokuša kroz bilateralnu političku pomoć polako ali sigurno osnaživati svakidašnja uloga Hrvata i da konačno i njegovi predstavnici budu u predstavničkim izvršnim tijelima Republike Srbije, dakle od lokalnih vlasti do Skupštine«, istaknuo je Milas.

ja Hrvata u Srbiji. Razgovarano je o projektima, o svemu onom što bi moglo na neki način pomoći objedinjavanju onog što Hrvati, Hrvatsko nacionalno vijeće, NIU Hrvatska riječ i sve ostale hrvatske institucije rade, kako bi to bilo što bolje, što kvalitetnije, kako bi se ojačali kapaciteti i sve ono čemu oni teže kroz svakodnevni rad. Bilo je riječi i o tome da se pokuša kroz bilateralnu političku pomoć polako ali sigurno osnaživati svakidašnja uloga Hrvata i da konačno i njegovi predstavnici budu u predstavničkim izvršnim tijelima Republike Srbije, dakle od lokalnih vlasti do Skupštine«, istaknuo je Milas.

Novi projekti u području obrazovanja

Ravnateljice učeničkih domova iz Zagreba i ravnateljicu osnovne škole iz

Razmjena iskustava

Predstavnike lokalnih samouprava i županija primio je član Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća zadužen za kulturu **Darko Sarić Lukendić**. Među njima bila je i gradonačelnica Iloka **Marija Budimir**, koja je prvi put službeno u Subotici.

»Dramski odjel HKC-a 'Bunjevačko kolo' boravio je u Iloku s jednom predstavom, a ovo sada je uzvratni susret kako bismo se dogovorili o mogućim vidovima suradnje i da našim Hrvatima u Vojvodini budemo od pomoći. Želimo čuti koje su njihove potrebe, a mi im možemo pomoći, primjerice kada je u pitanju studiranje u Hrvatskoj, kulturna suradnja, suradnja između škola, kultura. To su sve područja u kojima možemo dobro surađivati.«

Dugogodišnja suradnja ostvaruje se s pročelnikom za poljoprivredu i infrastrukturu Vukovarsko-srijemске županije **Andrijom Matićem**.

»Budući da sam u političkoj poziciji, česti su dogovori i razgovori o mogućnostima prijenosa znanja i iskustava koja mi imamo kao zemlja članica EU. Ljude najviše interesira kako ostvariti prava u ruralnom razvoju, pa smo tako kolegama iz Srbije priredili prezentaciju svojih postignuća u tom području.«

Žrnovnice primila je članica Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća zadužena za obrazovanje **Margareta Uršal**. Zahvaljujući ovoj suradnji, HNV je organizirao maturalne ekskurzije, a naši učenici šestih razreda bili su u Žrnovnici na razmjeni učenika. Prema riječima Uršal, ovom su prigodom dogovoreni novi projekti:

»Oni će se ticati ne samo putovanja i obilaska kulturno-povijesnih znamenitosti u Hrvatskoj nego smo i mi voljni biti domaćini i ugostiti njihovu djecu kako bi im pokazali kulturu i tradiciju Hrvata s ovih prostora.«

Ravnateljica Učeničkog doma **Marija Ambrišak** iz Zagreba i predsjednica Udruge učeničkih domova Republike Hrvatske **Ljubica Banović** kaže kako je dogovoren nastavak suradnje koja traje već nekoliko godina, a vezana je uz razmjenu učenika.

»Organiziramo im dolazak u Hrvatsku da vide zemlju iz koje su potekli i neke druge vidove suradnje oko razmjene stručnog materijala, udžbenika ili nekih nastavnih pomagala i sredstava da bi se školovanje lakše provodilo na materinjem jeziku. Sada smo dogovorili razmjenu naših tradicijskih programa. Mi isto negujemo neke tradicijske kulture, čuvamo tradiciju naše domovine, pa da s tim programima dođemo i pokažemo što naši učenici rade na tom području. Isto tako želimo biti i domaćini učenicima koji u Srbiji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku, kako bi predstavili svoju tradiciju i pokazali kako ju čuvaju i njeguju.«

Glede stanja obrazovanja na hrvatskom jeziku u Srbiji Banović kaže kako je kroz razgovor s kolegicama upoznata s problemima odvijanja nastave na hrvatskom, te s tim u vezi ističe kako se putem medija u Hrvatskoj ne čuje dovoljno o njima.

»Nije dovoljno što one puno rade, što se trude i zalažu da se to održi, već smatram da bi se i sa strane hrvatske i srbijanske vlade sigurno dalo učiniti puno više da to ide ležernije i jednostavnije, a da svi u konačnici budu zadovoljniji rezultatom.«

S predstavnicima Hrvatske matice iseljenika i Samostalnog sindikata radnika u komunalnim i srodnim djelatnostima Hrvatske o obogaćivanju postojeće te novim vidovima suradnje razgovarao je međunarodnik tajnik HNV-a **Darko Baštovanović**, a s članovima izaslanstva Rotary kluba Osijek tajnik ureda HNV-a **Dražen Petrekanić**.

Svi navedeni gosti bili su i na *Velikom prelu*, koje je održano istoga dana u sportskoj dvorani Tehničke škole **Ivan Sarić** u Subotici.

I. Petrekanić Sič

Šesta redovita sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća

Formirani odbori Vijeća

Imenovani su novi članovi odbora HNV-a za područja obrazovanja, informiranja, kulture i službene uporabe jezika i pisma * Darko Baštovanović novi član MMO-a iz redova Hrvata u Srbiji

Kadrovska rješenja i razmatranje preporuka Međuvladinog mješovitog odbora (MMO) za zaštitu prava manjina između Srbije i Hrvatske bile su središnje teme 6. redovite sjednice Hrvatskog nacionalnog vijeća koja je održana u utorak, 29. siječnja, u Subotici.

Nakon ranijeg imenovanja novih dopredsjednika i članova Izvršnog odbora, na ovoj sjednici imenovani su i novi članovi četiri Odbora HNV-a. Za članove Odbora za obrazovanje izabrani su **Margareta Uršal** (predsjednica), **Marina Ivančević Radaković**, vlč. **Andrija Anišić**, **Slavko Benčik**, **Slaven Dulić**, **Sonja Periškić Pejak** i **Dario Španović**. Sastav novog Odbora za informiranje čine: **Boris Udovčić** (predsjednik), **Jelena Tumbas**, vlč. **Vinko Cvijin**, **Svetislav Milanković**, **Goran Kaurić**, **Tomislav Žigmanov** i **Ivan Ušumović**, u novi Odbor za kulturu imenovani su: **Darko Sarić Lukendić** (predsjednik), **Katarina Čeliković**, **Vojislav Temunović**, **Anita Đipanov-Marjanović**, **Darko Polić**, **Denis Lipozenčić** i **Irena Obradović**, a u novi Odbor za službenu uporabu jezika i pisma: **Zlatko Načev** (predsjednik), **Mato Groznica**, **Zlata Vasiljević**, **Snežana Periškić**, **Petar Balažević**, **Ivica Dulić** i **Vlatko Vidaković**. Ova ka-

drovska rješenja koncipirana su u suradnji s elektorima i drugim pripadnicima hrvatske zajednice, a vodilo se također računa i o teritorijalnoj zastupljenosti, rodnoj strukturi i stručnosti predloženih osoba.

Plan ZKVH-a za ovu godinu

Vijećnici su dali pozitivna mišljenja na program rada i financijski plan Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata za 2019. godinu. Prema riječima ravnatelja ZKVH-a Tomislava Žigmanova ta ustanova će nastaviti svoj rad sukladno svojoj temeljnoj misiji, a to je očuvanje, promoviranje i razvitak kulture Hrvata u Vojvodini. Za rad ZKVH-a u ovoj godini financijskim planom predviđeno je 14,5 milijuna dinara – 10 milijuna od Pokrajinske Vlade i 4,5 milijuna ostvarenih putem natječaja te iz vlastitih prihoda. Oko dvije trećine tih sredstava (9,5 milijuna) bit će utrošeno na programske aktivnosti ZKVH-a kao što su znanstveno-istraživački program, prezentacija kulture, arhivsko-bibliografski i program digitalizacije, program suradnje...

Baštovanović u MMO-u

Većinom glasova na sjednici je usvojen prijedlog da novi član iz redova hrvatske nacionalne manjine u Međuvladinom mješovitom odboru Srbije i Hrvatske za nacionalne manjine bude **Darko Baštovanović**, master politolog iz Beočina koji je na ovo mjesto izabran namjesto bivšeg predsjednika HNV-a dr. sc. **Slavena Bačića**. Ostala dva predstavnika hrvatske nacionalne manjine u MMO-u su i dalje Tomislav Žigmanov i **Jasna Vojnić**.

Protiv ovog imenovanja bio je vijećnik **Krunoslav Đaković** koji smatra kako je Baštovanović premlad i nedovoljno iskusan za rad u ovako važnom međudržavnom tijelu. Baštovanoviću je zamjerio i to što navodno nema kontakata s hrvatskom zajednicom u Srijemu kao i to što nije član nijedne od udruga. Kao protukandidata Đaković je predložio sebe, navodeći kako je već 20 godina aktivan u životu hrvatske zajednice, posebice u Srijemu, te da je član Vladinog Savjeta za Hrvate izvan Hrvatske.

Vijećnik **Željko Pakledinac** je naveo kako je prije predlaganja ove odluke, zbog njezine važnosti, Izvršni odbor trebao konzultirati vijećnike.

Imenovanje Baštovanovića u MMO podržao je vijećnik Darko Sarić Lukendić uz obrazloženje da predloženi kandidat poznaje zakonsku regulativu i praksu po pitanju manjinskih prava kao i da je u pitanju osoba spremna u raspravama zagovarati interese Hrvata u Srbiji. Vijećnik **Goran Kaurić** je naveo kako je Baštovanović dobar izbor budući da je kroz iskustvo rada u nevladinom sektoru te kasnije u HNV-u, dobro upoznao funkcioniranje rada državnih tijela.

Prioriteti za MMO

Vijećnici su razmatrali preporuke s posljednje održane, 7. sjednice Međuvladinog mješovitog odbora za manjine. Cilj ove točke dnevnog reda bio je da se utvrde prioriteti glede poboljšanja po-

Izmjena naziva

Donijeta je i odluka o izmjeni naziva HNV-a koji se uz tradicionalni naziv dopunjuje teritorijalnom odrednicom i glasi *Hrvatsko nacionalno vijeće u Republici Srbiji*. Izmjena naziva uslijedila je na preporuku mjerodavnog Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave, a sukladno odredbama novog Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina. U kontekstu izmjene naziva, usvojene su i izmjene novog Statuta HNV-a.

.....

ložaja Hrvata u Srbiji koji bi trebali biti iznijeti na idućoj, uskoro očekivanoj sjednici MMO-a. Kao ključne probleme vijećnici su na sjednici naveli: neprovođenje preporuka o garantiranoj zastupljenosti pripadnika hrvatske zajednice u upravnim i zastupničkim tijelima na svim razinama vlasti (za ovu preporuku trebalo bi odrediti okvirni rok realizacije) kao i o zapošljavanju u tijelima državne uprave, pravosuđu i unutarnjim poslovima; zatim potrebu da se sustavnije riješi financiranje udruga kao i da se trajno riješi pitanje njihovih prostorija za rad (tu je spomenut i povrat Hrvatskog doma u Srijemskoj Mitrovici tamošnjem HKC-u); potrebu monitoringa ankete roditelja glede izbornog predmeta Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture; suzbijanje i sankcioniranje govora mržnje spram Hrvata u srbijanskom javnom prostoru te reuspostavu malograničnog prijelaza Bač – Vukovar.

Također, na sjednici je dano pozitivno mišljenje o prijedlogu plana upisa učenika u prvi razred u odjel na hrvatskom nastavnom jeziku za obrazovni profil tehničar tiska/tehničar grafičke dorade u Politehničkoj školi u Subotici u školskoj 2019./20. godini.

Sjednici je prisustvovalo 27-ero od 29-ero vijećnika.

D. B. P.

Ukinuti honorari za izradu nastavnih programa

Država će prestati financirati troškove izrade novih programa nastave i učenja (nastavnih programa) za potrebe obrazovanja na jezicima nacionalnih manjina, koji se izrađuju u sklopu reforme školstva u Srbiji. Očekuje se da honorare za ovaj posao ubuduće isplaćuju nacionalna vijeća nacionalnih manjina. To je predstavnicima nacionalnih manjina predloženo na nedavnom sastanku u Ministarstvu prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja, ukazuje dužnosnik Hrvatskog nacionalnog vijeća **Darko Sarić Lukendić**.

Reforma školstva je počela prije dvije godine, a riječ je o programima za predmete koji se tiču materinskog jezika i književosti, povijesti, glazbene i likovne kulture.

»Kada je u pitanju nastava na jezicima nacionalnih manjina, do sada su posao izrade nastavnih programa organizirala nacionalna vijeća, a država je preko svoje profesionalne institucije

– Zavoda za unapređenje obrazovanja i vaspitanja – isplaćivala honorare za taj posao. Kako nam je rečeno na sastanku, to više neće biti slučaj. Za programe nastave i učenja za 3. i 7. razred osnovne škole i 3. razred srednje škole gimnazije, te sukcesivno za 4. i 8. razred osnovne i 4. razred gimnazije, morat ćemo ne samo organizirati i uraditi posao sami, već i osigurati sredstva za financiranje istih, što do sada nismo morali. Naime, za 1. i 2. te 5. i 6. razred osnovne, te 1. i 2. razred srednje škole, sredstva je osigurala država. Za nas ovo nije nepremostiv problem, ali je stvar neravnopravnosti. Za nastavu na srpskom jeziku ovaj posao radi specijalizirani Zavod čiji rad se financira iz proračuna Republike Srbije. Ako smo građani Srbije, zašto tako ne bi bilo i za nastavu na jezicima nacionalnih manjina?«, upozorava Sarić Lukendić.

D. B. P.

Apel i demanti

Potpisnici apela su pozvali predsjednika i upravna tijela DSHV-a da obavijeste javnost o sudbini Doma DSHV-a * Žigmanov je demantirao da je na bilo kojemu stranačkom forumu bilo najave o prodaji zgrade, već da se analiziralo kako postupiti u novim okolnostima * Vijeće DSHV-a je formiralo stručno povjerenstvo nakon što su zbog radova na susjednom placu poplavljene podrumске prostorije Doma

Dvanaestero osnivača, članova i simpatizera Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, među kojima i prvi, bivši predsjednik ove stranke **Bela Tonković**, zatim dugogodišnji, bivši, predsjednik Subotičke podružnice **Martin Bačić** te donedavni predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća **Slaven Bačić**, uputili su prošloga tjedna javnosti apel za očuvanje sjedišta ove stranke u Subotici, kako navode »potaknuti sada već otvorenim unutarstranačkim najavama da će se Dom DSHV-a na Beogradske cesti br. 31, zbog izgradnje zgrade na susjednoj parceli prodati istom graditelju ili pak napraviti zamjena s nekim drugim objektom«. Potpisnici su se obratili predsjedniku stranke **Tomislavu Žigmanovu** i svim članovima Predsjedništva i Vijeća DSHV-a, upozoravajući »da je njihova zadaća štititi postojeću stranačku imovinu, a ne da se rasprodaje ili trampi za drugu nekretninu«, za što tvrde da »nema ovlasti u Statutu stranke«.

Optužujući predsjednika stranke da netransparentno vodi ovaj postupak, potpisnici su pozvali predsjednika i upravna tijela DSHV-a da obavijeste javnost o čemu se radi, i ističu kako oni smatraju »da se Dom DSHV-a ne smije otuđiti ni u kakvom vidu!«.

Povijesan i simbolički značaj Doma

Među razlozima za očuvanje Doma DSHV-a potpisnici su naveli da je DSHV, za razliku od drugih stranaka, vlasnik svojih stranačkih prostorija, kojeg čine 398 četvornih metara uređenih prostorija na prizemlju i u suterenu, na placu površine 946 četvornih metara; da je Dom DSHV-a stjecan sukcesivno od 1994. do 2011. godine, a cijela unutrašnjost i suteran uređeni su tijekom 2000-ih godina; te da Dom ima i povijesni značaj za subotičke Hrvate jer je »u vrijeme

Kraljevine Jugoslavije ova zgrada bila mjesto sastajališta hrvatske katoličke laičke inteligencije, poslije Drugog svjetskog rata u njoj su se sastajali visoki dužnosnici iz Hrvatske i najviši predstavnici Vojne uprave za Banat, Bačku i Baranju s predstavnicima subotičkih bunjevačkih Hrvata, a u 1990-im godinama su u Domu donesene najvažnije odluke o političkoj budućnosti Hrvata Vojvodine.

»Dom DSHV-a na Beogradske cesti br. 31 u proteklih je skoro trideset godina postao ne samo poznato mjesto političkog okupljanja subotičkih i vojvođanskih Hrvata, nego i jedan od najznačajnijih i najdugotrajnijih suvremenih simbola subotičkog hrvatstva, te bi Vaša zadaća morala biti da ga sačuvate, a ne da doprinosite njegovom nestanku!«, navode potpisnici apela.

Neutemeljene insinuacije

Predsjednik stranke Tomislav Žigmanov odgovorio je kako je riječ o neutemeljenim insinuacijama te da povijesni objekt neće biti otuđen. Komentirajući navode iz apela, Žigmanov je demantirao da je na bilo kojemu stranačkom forumu bilo najave o prodaji zgrade, već da se analiziralo kako postupiti u novim okolnostima. »Odlučno odbacujem optužbu da DSHV vodi netransparentno ovaj postupak. Neće se Dom DSHV-a otuđiti. A oni koji su potpisali apel moraju znati da, otkad oni nisu više na čelu stranke, DSHV svoju politiku ne vodi na temelju glasila, neprovjerenih informacija i drugih politički 21. stoljeća neprimjerenih načina«, naveo je čelnik DSHV-a.

Dodao je da je aktualno vodstvo svjesno simboličke i povijesne važnosti objekta, a za autore apela je rekao kako se radi o osobama koje »do jučer nisu pokazivale interes za sudbinu, ne samo za DSHV već i (hrvatske) zajednice«.

Drugi (bivši) predsjednik DSHV-a, član ove stranke **Petar Kuntić** kaže kako je iznenađen tijekom događanja u svezi apela i ocjenjuje da je apel bez jakih argumenata: »Niti od jednog člana Vijeća ili Predsjedništva stranke nisam čuo da je bilo ikakvog razgovora o prodaji Doma, jedino znam da je formirano povjerenstvo za procjenu eventualne štete koja je učinjena zbog radova na susjednom placu. Također ne znam ni da se potpisuje apel«.

Povjerenstvo prati novonastalu situaciju

Grgo Horvacki

Doista, Vijeće DSHV-a je 18. prosinca formiralo stručno povjerenstvo, kojeg čine predsjednik dipl. ing. **Grgo Horvacki**, te članovi ing. **Antun Lulić** i dipl. ing. **Petar Vukov**, nakon što je zbog radova na susjednom placu, prilikom kopanja temelja, prekinut vodovodni priključak i poplavljene su podrumске prostorije DSHV-a u visini do 50 centimetra. Predsjednik povjerenstva Grgo Horvacki kaže kako je povjerenstvo odmah pristupilo radu i konstatiralo nivo štete, napravljen

je zapisnik koji je prosljeđen investitoru *Inkomercu* na naplatu u visini od oko 200.000 dinara. Nakon toga je povjerenstvo imalo za zadatak procijeniti moguće utjecaje i rizike po zgradu Doma DSHV-a zbog gradnje objekta na susjednom placu koji je planiran u visini od 23 metara od nulte kote (suteran, prizemlje plus 6 kato-va), koja će imati 68 stambenih jedinica i bit će naslonjen na bočni zid objekta DSHV-a. Horvacki kaže da je sagledana šteta koja je

učinjena, a povjerenstvo će dalje nastaviti s praćenjem izgradnje i ako bude nekih problema, bit će poduzete odgovarajuće mjere. »Također će i stručna i nadzorna tijela investitora susjedne zgrade ovih dana izvršiti uvid u sadašnje stanje objekta DSHV-a kako bi i oni pratili tijek izgradnje i moguće utjecaje. Procjena je da ne može doći do ozbiljnijih problema, ali se ne isključuje mogućnost da dođe do nekih pukotina«, kaže Horvacki.

U vezi s eventualnom prodajom Doma, Horvacki kaže: »Povjerenstvo je sagledalo varijantu A da se ostaje na toj lokaciji, a nakon

izgradnje objekta se postavlja pitanje utjecaja novoizgrađenog stambenog objekta na korištenje našeg objekta prvenstveno u dvorištu jer će nova zgrada nadvisiti ogradu, pitanje utjecaja buke i korištenja stanova koji će možda ometati normalan rad DSHV-a. Povjerenstvo razmatra i druge opcije, ali ne donosi odluke o bilo kakvoj prodaji Doma zbog vrijednosti objekta DSHV-a i vrlo je teško pretpostaviti da će se u budućnosti moći realizirati bilo kakva prodaja, odnosno kupovina drugog objekta iste kvalitete«.

J. D.

Susret predsjednika Slovenije Boruta Pahora sa zastupnicima u Narodnoj skupštini

U ponedjeljak, 28. siječnja, održana je dvadeseta posebna sjednica Narodne skupštine Srbije u jedanaestom sazivu tijekom koje se narodnim zastupnicima obratio predsjednik Slovenije **Borut Pahor**, koji je boravio u službenom posjetu Srbiji. U svojem je obraćanju Pahor iskazao snažnu podršku koju Slovenija pruža europskim integracijama Srbiji te istaknuo važnost mirnog rješavanja svih otvorenih pitanja među državama zapadnog Balkana.

Nakon prigodnog obraćanja, za visokog gosta je u Narodnoj skupštini priređen radni ručak, kojemu je kao narodni zastupnik nazočio i predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov**. Pozdravljajući visokog gosta, on je u svojem kratkom govoru predstavio hrvatsku zajednicu u Srbiji, politički program i aktivnosti DSHV-a, istaknuvši pitanja vezana uz ostvarivanje ravnopravnosti Hrvata u Srbiji, potpune integriranosti u sve segmente srbijanskoga društva, što u sebe uklju-

čuje i sudjelovanje u procesima donošenja odluka s institutom zajamčenih mandata.

Također, Žigmanov je ukazao i na to da je temeljno političko opredjeljenje DSHV-a podrška procesima europskih integracija u Srbiji, budući da ono donosi cijeli niz beneficija za sve građane, jer će primjenom europskih vrijednosti i standarda biti uvelike ostvaren koncept vladavine prava, demokratske institucije će biti nezavisne i funkcionalne, dok će manjinske politike biti usmjerene spram potreba manjine. Na koncu, Žigmanov je govorio i o hrvatsko-srpskim odnosima te mjestu i ulozi DSHV-a u njima, naglasivši da su Hrvati u Srbiji uvijek nastojali biti konstruktivnim čimbenikom, samostalno djelujući bez ikakvih prisila na temelju razumijevanja vlastitog položaja s ciljem da daju pozitivni prinos poboljšanju i napredovanju ukupnih hrvatsko-srpskih odnosa, navodi se u priopćenju ove stranke.

Političko povjerenje i masmedijski prostor

Ispitanici koji izražavaju povjerenje u hrvatske manjinske institucije imaju tendenciju izražavanja povjerenja i u hrvatske državne institucije * Masmediji s hrvatskim sadržajima i programima predstavljaju izuzetno heterogeni masmedijski prostor koji je međusobno slabo povezan

Pišu: dr. sc. Jasminka Dulić i dr. sc. Zlatko Šram

U ovom nastavku prikaza istraživanja o nacionalnom identitetu i izloženosti hrvatskim masmedijima izložit ćemo strukturu i postotke izražavanja političkog povjerenja u hrvatske institucije i strukturu i postotke izloženosti hrvatskim medijima.

Dimenzije političkog povjerenja u hrvatske institucije

Političko povjerenje u hrvatske institucije neizravno ukazuje na nacionalni identitet. Faktorska analiza je ukazala na postojanje dvije dimenzije političkog povjerenja (tablica 1). Prva dimenzija ukazuje na prisutnost povjerenja u hrvatske manjinske političke institucije (DSHV, ZKVH i HNV). Ovu faktorsku strukturu još definiraju *Hrvatska riječ* i HAD, koji se međutim pojavljuju i

u strukturi drugog faktora. Druga dimenzija ukazuje na prisutnost povjerenja u hrvatske državne institucije koje su u najvećoj mjeri faktorski zasićene. Premda strukturalno različite, ove su dimenzije političkog povjerenja međusobno značajno povezane ($r=0.61$). To drugim riječima znači da će ispitanici koji izražavaju povjerenje u hrvatske manjinske institucije imati tendenciju izražavanja povjerenja i u hrvatske državne institucije. Oko nešto više od 50% ispitanika izražava političko povjerenje u obje skupine hrvatskih institucija. Ovaj smo postotak dobili zbrajanjem odgovora »uglavnom imam povjerenje« i »imam veliko povjerenje«.

U ovu faktorsku analizu nismo uvrstili izražavanje povjerenja u Katoličku Crkvu jer ne spada u hrvatske institucije. Unatoč tome, naveli smo je u sadržaju skale za mjerenje političkog

Tablica 1: Faktorska analiza političkog povjerenja u hrvatske institucije

Varijabla	Ima povjerenje %
<i>F1: Povjerenje u hrvatske manjinske institucije</i>	
Demokratski savez Hrvata u Vojvodini (DSHV)	50.8
Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata (ZKVH)	57.8
Hrvatsko nacionalno vijeće (HNV)	57.3
Novinsko-izdavačka ustanova <i>Hrvatska riječ</i>	65.7
Hrvatsko akademsko društvo u Srbiji (HAD)	48.7
<i>F2: Povjerenje u hrvatske državne institucije</i>	
Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske	50.8
Generalni konzulat Republike Hrvatske sa sjedištem u Subotici	59.9
Savjet Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan RH	55.1
Hrvatske kulturne udruge u Srbiji	59.9
Novinsko-izdavačka ustanova <i>Hrvatska riječ</i>	65.7
Hrvatsko akademsko društvo u Srbiji	48.7

povjerenja. Velika većina ispitanika ili 76% ima povjerenje u Katoličku Crkvu.

Ako bismo željeli prikazati odgovore ispitanika koji »imaju veliko povjerenje« u određenu hrvatsku instituciju, onda bismo vidjeli da najveće povjerenje imaju, pored Crkve, *Hrvatska riječ* (28.3%), Generalni konzulat Republike Hrvatske sa sjedištem u Subotici (26.7%), Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata (25.7%) i Hrvatsko nacionalno vijeće (20.9%).

Vidimo, dakle, da političko povjerenje u hrvatske institucije ne predstavlja jedan unutarnje koherentni i homogeni političko-kulturalni prostor nego je podijeljen u dvije skupine: a) prostor – unutarnji političkih akteri i b) prostor – vanjski politički akteri. Od unutarnjih aktera najveće povjerenje imaju NIU *Hrvatska riječ*, ZKVH i HNV, a od vanjskih aktera najveći ugled ima Generalni konzulat Republike Hrvatske sa sjedištem u Subotici.

Dimenzije hrvatskog masmedijskog prostora

Pretpostavili smo da bi praćenje određenih televizijskih i radijskih programa na hrvatskom jeziku i s hrvatskim kulturno-političkim temama te praćenje hrvatskih novina i katoličkog mjesečnika (*Zvonik*) mogli neizravno ukazivati na određenu *facetu* nacionalnog identiteta. Faktorska analiza je pokazala postojanje četiri faktora ili latentne dimenzije. Prvi faktor definiraju programi TV Subotice i katolički mjesečnik *Zvonik*, drugi faktor definiraju programi TV Vojvodine i tjednik *Hrvatska riječ* i mjesečnik *Hrvatske novine*, treći faktor definiraju programi HRT-a, a četvrti faktor definiraju programi radijskih emisija u Vojvodini. Valja ov-

dje naglasiti kako novinska izdanja kao što su *Hrvatska riječ*, *Zvonik* i *Hrvatske novine* slabije sudjeluju u faktorskim strukturama. Mogli bismo dakle prvi faktor nazvati »TV Subotica«, drugi »TV Vojvodina«, treći »HRT« i četvrti »Radio u Vojvodini«. Vidimo dakle da je masmedijski prostor s hrvatskim sadržajima daleko od homogenosti, već da je riječ o višedimenzionalnom masmedijskom prostoru čije dimenzije mogu biti međusobno povezane. Tako se TV Subotica nalazi u pozitivnoj korelaciji s TV Vojvodina ($r=0.43$) i s HRT-om ($r=0.33$), a i TV Vojvodina se nalazi u pozitivnoj korelaciji s HRT-om. Latentna dimenzija »Radio emisije u Vojvodini« je neka potpuno nezavisna dimenzija i ne sudjeluju u definiranju hrvatskog masmedijskog prostora.

Na temelju zbrajanja odgovora »često« i »veoma često« prikazali smo učestalost izloženosti pojedinim masmedijima. U tablici 2 vidimo da se *Hrvatska riječ* (48.6%) i *Zvonik* (29.6%) najviše čitaju, a najviše se gleda Dnevnik na hrvatskom jeziku na Radio-televiziji Vojvodine 2 (33.9%).

Na temelju faktorske strukture vidljivo je da masmediji s hrvatskim sadržajima i programima predstavljaju izuzetno heterogeni masmedijski prostor koji je međusobno slabo povezan.

* Zbog prirode istraživanja i njegovog prilagođavanja novinskom tekstu izostavili smo užestručne termine i pojednostavili opis rezultata

Istraživanje je provelo Hrvatsko akademsko društvo uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i NIU *Hrvatska riječ* na uzorku Hrvata iz Vojvodine.

Tablica 2. Faktorska analiza hrvatskog masmedijskog prostora

Varijabla	Često %
F1: TV Subotica i Zvonik	
Croinfo vijesti na TV Subotica	14.8
Emisija Zlatna škatulja na TV Subotica	10.1
Emisija Motrišta na TV Subotica	9.5
Zvonik, mjesečnik	29.6
F2: TV Vojvodina, Hrvatska riječ i Hrvatske novine	
Emisija Izravno na Radio-televiziji Vojvodine 2	15.3
Emisija Svjetionik na Radio-televiziji Vojvodine 2	13.8
Dnevnik na hrvatskom jeziku na Radio-televiziji Vojvodine 2	33.9
Hrvatske novine, mjesečnik	14.8
Hrvatska riječ, tjednik	48.6
F3: HRT	
Hrvatima izvan domovine na Prvom programu Hrvatskog radija	8.4
Radijski program Glas Hrvatske na HRT-u	8.5
Televizijska emisija Glas domovine na HRT-u	15.9
F4: Radijske emisije u Vojvodini	
Glas Hrvata na Radio Fortuna	4.2
Radijske emisije na hrvatskom jeziku na Trećem programu Radio Novog Sada	4.8

Široko puše s juga

Intervju vodio: Ivan Andrašić

Pedesetomogodišnji **Miro Čavara** rođen je u središnjoj Bosni, Općina Busovača. Po svršetku vojne izobrazbe, osamdestih godina prošloga stoljeća administrativna migracija dovela ga je u Niš. U ovom gradu zasnovao je i obitelji. Početkom ratnih devedesetih, slijedeći svoje principe i stavove, napušta dotadašnju službu i postaje uposlenik Caritasa Beogradske nadbiskupije. Trenutačno je uposlenik poduzeća za proizvodnju dijelova za medicinske uređaje u Nišu. Tajnik je Udruge Hrvata *Široko* u Nišu od njezina osnivanja.

HR Predstavite čitateljima svoju udruhu. Koliko Hrvata okuplja, a koliko ih živi u Nišu?

Udruga *Široko* egzistira od 2015. godine. Osnovana je kao subjekt okupljanja pripadnika manjinske hrvatske zajednice u Nišu. Cilj nam je očuvanje tradicijskog i kulturnog identiteta hrvatske zajednice na jugu Srbije. Kao manjinska nacionalna zajednica nastojimo inicirati i otvarati interkulturni dijalog, kako između manjinskih, tako i s većinskom zajednicom u Nišu, u cilju poboljšanja integracijskih procesa. Udruga je osnovana, a i do-

*Velika etnička distanca odgurala je niške Hrvate u samoizolaciju **
*Suradnja sa zvaničnicima Niša ne postoji čak ni u obliku njihove nazočnosti manifestacijama u organizaciji Udruge, iako su redovito pozivani **
Zbog nedovoljnog broja članova za rad po sekcijama i organiziranje vlastitih manifestacija, udruga nastoji očuvati vjerski i nacionalni identitet niških Hrvata pozivanjem udruga hrvatske nacionalne zajednice na nastupe u Nišu

bila ime, na inicijativu **Ivanke Spasić**. *Široko* je vjetar koji puše s juga i vjerojatno asocira na naše djelovanje s juga Srbije. Trenutačno okupljamo tridesetak članova. Po službenim podacima s posljednjeg popisa u Nišu živi oko 400 osoba izjašnjenih kao pripadnici hrvatskog naroda, međutim, po riječima dobrih poznavatelja situacije, u masi neizjašnjenih krije se još oko 800 do 900 Hrvata. Pripadnici naše nacionalne zajednice na jugu Srbije poglavito žive uz župe, uz crkvenu zajednicu. Kod nas je to crkva Uzvišenja svetoga Križa i praktično otud je i potekla naša ideja za

osnutkom Udruge. Želja nam je bila prije svega osnovati udругu koja će sačuvati vjerske i kulturne običaje ovdašnjih Hrvata, a koje će ljudi iz cijele Srbije prepoznati kroz naše djelovanje.

HR Tajnik ste, odnosno prvi operativac Udruge Široko. Koja su vam ustvari zaduženja i kako ih rješavate?

Ne bih to nazvao prvi operativac nego angažirani član. Djelujem u momentu, u situaciji i na mjestu gdje se zateknem, a po povratku u Niš izvijestim o urađenom dužnosnike naše udruge. Primjerice, tako sam se našao u situaciji da samoinicijativno pokrenem uključivanje naše disperzirane zajednice u aktivnosti manjinske samouprave hrvatske zajednice na čelu s Hrvatskim nacionalnim vijećem. To je spontano usmjerilo moj rad na izradi i koordinaciji svih dostupnih projekata.

HR Postojite i radite tek nekoliko godina. Što ste za to vrijeme planirali, a što ostvarili?

Od prvog dana postojanja opredijelili smo se za povezivanje Udruge s tradicionalno većim centrima Hrvata koji djeluju na sjeveru Vojvodine i svakako, s HNV-om. Cilj nam je i zaštita identiteta hrvatske nacionalne manjine na jugu Srbije, poglavito u Nišu, te ostvarivanje kulturne autonomije. Od početka težimo i uspostavljanju kulturnog dijaloga hrvatske manjinske zajednice iz Niša s ostalim lokalnim manjinskim zajednicama, a isto tako i s većinskom zajednicom u ovom gradu. Naravno, osim navedenih, naš kontinuirani cilj jest jačanje organizacijskih kapaciteta naše Udruge. No, problem je u nama samima. Evidentno je da su pripadnici manjinske zajednice Hrvata u Nišu više zainteresirani za neformalnu suradnju nego za formalno članstvo u Udruzi. I sami se pitamo iz kojih razloga. Rat je daleko iza nas, osobno više ne osjećam animozitet pripadnika drugih spram pripadnika

naše nacionalne zajednice, no, pomaka u ponašanju nas samih baš i ne vidim. Možda vam nešto govori i to što u Udruzi dominira članstvo s visokim obrazovanjem, dobi iznad 50 godina. Nažalost, za sada nemamo djece, a mladih je samo simboličan broj. Bojim se da sve to vodi tihoj asimilaciji pripadnika naše zajednice u ovu sredinu.

Jeste li uspješni ostvariti suradnju sa zvaničnicima Niša i kakvu?

Nažalost, ne. Svi naši pokušaji ostali su bez rezultata. I dalje smo uporni, no, suradnja na razini zvaničnika Grada Niša ne postoji ni u obliku njihove nazočnosti manifestacijama koje organizira naša Udruga, iako su redovito pozivani. To dovoljno govori o našem službenom statusu u Nišu, a još više o tretmanu manjinskih zajednica od sadašnje gradske vlasti.

Surađujete li s ostalim subjektima kulture u Nišu i kako?

Surađujemo s udrugama drugih nacionalnih manjina, primjerice makedonskom, bugarskom i slovenskom. Kvalitetno surađujemo i s nevladinim udrugama. Suradnja se odvija u dogovaranju i međusobnom potpomaganju, kako bi manjinske zajednice uspjele realizirati svoje kulturne sadržaje.

Je li i koliko teško biti Hrvat u Nišu?

Velika etnička distanca odgurala je Hrvate u Nišu u samoizolaciju. Disperzirani od većine pripadnika hrvatske nacionalnomanjinske zajednice, koji su naseljeni poglavito u Vojvodini, a živjeći u regiji koja ima tri puta veću stopu siromaštva od bilo koje druge regije u Srbiji, po mojoj procjeni mogu slobodno reći da ovdje žive najsiriomasniji Hrvati na svijetu. Mislim da to dovoljno govori o ovoj temi.

U Nišu živi mnogostruko veći broj Hrvata nego što Udruga Široko ima članova. Što bi, po Vama, trebalo uraditi da Udrugu približite sunarodnjacima i da postane mjesto njihovog okupljanja u većem broju?

Adresa Udruge je adresa župnog ureda u Nišu. Mi ju koristimo samo servisno. Ne posjedujemo uredski prostor niti bilo kakav drugi prostor u kojem bi bila moguća okupljanja. Katolička crkva u Nišu izlazi nam u susret i prilikom realiziranja naših glavnih manifestacija. No, koliko mi je poznato, dio niških Hrvata su ateisti, što svakako ne bi trebalo značiti da su oni manje kvalitetni Hrvati. Ukoliko bismo se htjeli približili sunarodnjacima, trebali bismo imati otvoren i dostupan prostor za sve njih, a osobito za ohrabrene sunarodnjake koji su spremni iskoračiti iz tišine samoizolacije.

Kakve su vaše veze s relevantnim subjektima matične Hrvatske?

Uspjeli smo ostvariti kvalitetne veze s Veleposlanstvom Republike Hrvatske u Beogradu. Veleposlanik i osoblje Veleposlanstva ulažu velike napore kako bi pomogli Hrvatima na jugu Srbije. Osim nazočnosti našim glavnim manifestacijama, pokušavaju osmisliti i načine pomoći našim sunarodnjacima. Svaki uspjeh u tom smislu našoj nevelikoj zajednici na jugu Srbije puno bi značio. Tu je i Središnji državni ured za Hrvate izvan domovine s kojim ostvarujemo solidnu suradnju kroz projekte.

Kakve su vaše veze s pripadnicima hrvatske nacionalne zajednice u Srbiji?

Kontakt s HNV-om ostvarili smo 2016. godine, zahvaljujući Fondu za otvoreno društvo i od tada smo nazočni kao udruga u radu hrvatske manjinske samouprave. Uspostavili smo veze s nekim od hrvatskih udruga iz Vojvodine, uz čiju podršku uspije-

vamo realizirati naše planirane manifestacije. Osobito bih istaknuo suradnju s HGU-om *Festival bunjevački pisama* iz Subotice. Organizirali smo Božićni koncert u katoličkoj crkvi Uzvišenje sv. Križa u Nišu u izvedbi Velikog tamburaškog orkestra i HGU-a *Festival bunjevački pisama*. Na programu su bile tradicijske pjesme, božićna i klasična glazba, a mnogim Nišlijama srce je zaigralo s njihovim tamburama.

Imate li neke svoje prepoznatljive manifestacije?

Rekao bih da sada već postaje prepoznatljiva hrvatska tradicija u vrijeme Božića. Tambura je specifično glazbalo za Hrvate tako da priređujemo tamburašku večer kao dio Božićnog koncerta. Sa zadovoljstvom mogu konstatirati da je tom prigodom naša crkva prepuna, ne samo naših sunarodnjaka, nego i drugih Nišlija.

Jedna od manifestacija vezana je uz Vašu osobnu, odnosno obiteljsku tragediju. Koja, kako je nastala i što za vašu Udrugu znači?

Festival *Filipovi dani* je festival klasične glazbe, koji je posvećen mom sinu, flautistu **Filipu Čavari**, preminulom nakon kratke i teške bolesti 2011. godine, pred svoj 19. rođendan. Festival organiziraju Filipove školske kolege i prijatelji, sada već afirmirani glazbenici, a traje već sedam godina zaredom. Na festivalima je sudjelovala i Beogradska filharmonija, Belgorodska filharmonija, mnogi istaknuti glazbenici, ali i oni mladi koji prvi puta izvođe svoje kompozicije i oni koji prvi puta ravnaju. U 2018. godini bilo je pet festivalskih večeri, sa svakodnevnim ispunjenom dvoranom Niškog simfonijskog orkestra. Udruga *Široko*, iako nije organizator ove manifestacije, prisutna je kroz različite oblike pomaganja. Ovo je značajno za nas zbog toga što predstavlja jednu od točaka interkulturnog dijaloga između naše manjinske i većinske zajednice.

Kako Vi i predsjednica udruge međusobno dijelite zaduženja?

U našoj udruzi nema neke stroge hijerarhije. O svemu se dogovaramo, sve zajednički planiramo. Svatko daje i doprinos realizaciji planiranoga neovisno o funkciji. Ali, u slučaju potrebe, oboje nosimo i kecelje, ukoliko pripremamo ručak za naše goste.

Radite li u sekcijama i kojim?

Na žalost, mi nismo demografski toliko jaki da bismo imali transgeneracijski prijenos običaja, tradicije i kulture, nemamo ni toliko brojno članstvo da bismo uspješni pokrenuli kontinuirani rad po sekcijama. Stoga smo prinuđeni tradicijsku zaostavštinu Hrvata našim sunarodnjacima na ovim prostorima približiti kroz ugošćavanje drugih.

Koji su glavni ciljevi i smjernice rada Udruge u budućnosti?

Prije svega, njegovanje identiteta hrvatske nacionalne manjine na ovim prostorima. Namjeravamo intenzivirati i povezivanje s drugim hrvatskim udrugama i matičnom državom. Vrlo nam je bitno i ostvarivanje interkulturnog dijaloga na lokalnoj razini, a stalni i jedan od najvažnijih ciljeva nam je jačanje kadrovskih i organizacijskih kapaciteta Udruge i okupljanje što većeg broja sunarodnjaka u Nišu. Nadam se da ćemo na lokalnoj razini biti prepoznatljiviji od sunarodnjaka, a osobito lokalne političke zajednice. Kao Hrvat koji živi u Nišu bolje bih se osjećao ukoliko bi gradske vlasti pokazale da makar simbolično uvažavaju i moju nacionalnu zajednicu.

Sjednica Nakladničkog vijeća

Utorak je održana sjednica Nakladničkog vijeća Novinsko-izdavačke ustanove *Hrvatska riječ*. Na sjednici je donijeta odluka o izboru književnih djela za apliciranje na tekućim natječajima za financiranje i sufinanciranje projekata iz područja nakladništva. Inače, nakladničkim planom za 2019. planirana je objava šest knjiga. Realizacija plana ovisit će u potpunosti od sredstava dobivenih na natječajima tijekom godine.

H. R.

Vojnić na Svetosavskoj akademiji u Beogradu

Predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić** nazočila je u nedjelju Svetosavskoj akademiji u Narodnom kazalištu u Beogradu.

Akademiju je organiziralo Ministarstvo prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja Republike Srbije, povodom školske slave Svetog Save i osam stoljeća autokefalnosti Srpske Pravoslavne Crkve.

(HNV)

Ekspertica Brohy upoznata s problemima hrvatskog školstva

Predstavnici osam nacionalnih manjina u Srbiji koje imaju cjelovitu nastavu na svojem materinskom jeziku, među kojima i članica Izvršnog odbora HNV-a **Margareta Uršal**, sastali su se prošloga tjedna u Beogradu s eksperticom Vijeća Europe **Claudine Brohy**.

U okviru projekta »Jačanje zaštite nacionalnih manjina u Srbiji«, Brohy je angažiralo Ministarstvo prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja kako bi izradila ekspertске analize modela obrazovanja na jezicima nacionalnih manjina. Studija se sastoji od analize postojećeg stanja i preporuka za uvođenje novih modela obrazovanja, a proistječe iz aktivnosti 6.1. Akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina.

»Claudine Brohy je upoznata s modelima školovanja na hrvatskom jeziku u Srbiji, s brojem učenika te problemima s kojima se susrećemo. To se odnosi na prijevoz učenika, jezičnu stručnost

nastavnog kadra koji izvodi nastavu, nedostatak udžbenika za srednje škole, neregularnosti tijekom procesa odobravanja udžbenika, prebacivanje financiranja programa, dokumenata i javnih isprava koje se izdaju u obrazovanju na nacionalna vijeća što je do sada financirala država i njezine institucije, problem polaganja ispita za licencu, službenu uporabu jezika i pisma u

obrazovno-odgojnim ustanovama i mnoge druge«, izjavila je Uršal nakon prošlotjednog sastanka.

(HNV)

Natječaji Pokrajinskog tajništva za kulturu

Pokrajinsko tajništvo za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama raspisalo je više natječaja iz područja kulture i vjerskih zajednica za 2019. godinu. Među ostalima, raspisan je i Natječaj za financiranje – sufinanciranje projekata od značaja za kulturu i umjetnost nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica u AP Vojvodini u 2019. godini koji se odnosi na tri područja: Područje zaštite nematerijalnog kulturnog naslijeđa i suvremenog umjetničkog stvaralaštva; Objavljivanje do sada neobjavljenih izdanja knjiga na jezicima nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica u AP Vojvodini te Objavljivanje časopisa na jezicima nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica. Također, raspisan je Natječaj za financiranje – sufinanciranje projekata u području zaštite i očuvanja kulturnog naslijeđa u AP Vojvodini u 2019. godini.

Dokumentacija vezana za natječaje može se naći na službenoj internetskoj stranici Tajništva ili se preuzeti osobno u Tajništvu (Bulevar Mihajla Pupina 16, Novi Sad). Rok za podnošenje prijave je do 23. veljače.

Osim ovih, još traju dva natječaja na koja mogu aplicirati udruge ili organizacije nacionalnih manjina. U pitanju je Natječaj Ministarstva kulture i informiranja za financiranje ili sufinanciranje projekata iz područja suvremenog stvaralaštva u Republici Srbiji u 2019. godini, čiji se jedan segment odnosi na programe i projekte u području kulturnih djelatnosti nacionalnih manjina. Natječaj je otvoren do 4. veljače i dostupan je na internetskoj stranici Ministarstva – www.kultura.gov.rs. Također, raspisan je i Natječaj za financiranje ili sufinanciranje projekata u kulturi na području Grada Subotice u 2019. godini. Natječaj je otvoren do 24. veljače, a dostupan je na službenim stranicama ove lokalne samouprave: www.subotica.rs.

Mjesto davnih susretanja na Klisi

Na Klisi, s desne strane puta iz Subotice ka Čantaviru (danas Mjesna zajednica Verušić), blizu dola, nekada je postojala kavana, bife, mijana... Kakvim god ga imenom službeno ili neslužbeno nazivali, bilo je to uvijek mjesto susretanja i razgovora ljudi iz okruženja, napose tržnim danima kada se više putovalo i u jednom i u drugom smjeru putom Subotica – Čantavir i atarskim putovima iz brojnih salaških šorova, bližih i daljih. Tako je bilo nekada...

Zgrada još postoji, u autentičnom je izdanju, održavana, i svojim starinskim izgledom nekadašnjih kuća s prozorima manjim od današnjih i lijepim vratima – privlači pozornost, a ponekima budi i sjećanja i nostalgiju. Nije to bio samo ugostiteljski objekt, već mjesto društvenog života, s povremeno organiziranim igrankama. Uopćeno: mjesto odmora i lijepih događaja. Dok se u ovoj kući točilo piće, do osamdesetih godina prošlog stoljeća, bila je postavljena tabla s imenom kavane *Klisa*, a tu tablu čuva obitelj **Šarčević**, vlasnici kuće i potomci i vlasnici nekadašnjeg ugostiteljskog objekta, nadajući se povratku ovoj obiteljskoj tradiciji. Prema sjećanju i računici predaka, prenesenih na mlađe, ova kuća postoji vjerojatno već dvije stotine godina, a kavana je u njoj bila odvajkad.

U vrijeme kad je nastala obiteljska fotografija, šezdesetih godina prošlog stoljeća, vlasnik kavane bio je **Bela Šarčević**. Na slici je Bela (desno) s bratom **Lazom** i Lazinom suprugom **Eržikom**, a u krilu su im djeca **Mirko** (lijevo) i **Slavko**. Bela se nije ženio niti imao djece, a kavanu je nastavio voditi još izvjesno vrijeme i naslijedio ju je Lazin sin Mirko Šarčević. Staru kavanu Šarčevići desetljećima održavaju želeći produžiti ovu obiteljsku tradiciju.

Stižu li poplave?

Ispričat ću vam jednu anegdotu, koju su prepričavali o jednom siromašnom radniku, koji je radio sa zidarima kao nekvalificirani zidarski pomoćnik; drugim riječima, miješao je žbuku. Jednog dana, otprilike kao i sada, koncem siječnja, jedno jutro se pojavio na gradilištu u nekom pocijepanom džemperu preko kojeg je obukao sako, također u prilično jadnom stanju. Šef gradilišta ga je upitao: »Stipane, di ti je bunda?«. Naime, tada je svaki radnik na gradilištima dobio u sklopu zaštitnih odijela jed-

Kanal za navodnjavanje i odvodnjavanje u izgradnji

nu kraću bundu, koja je bila postavljena pravim krznom i imala je i krznenu kragnu. Moram vam priznati: ta bunda je bila čak i pomodna i mogli ste se u njoj pojaviti i na ulici, što smo često i radili. Stipan je na pitanje odgovorio nonšalantno: »Prodo sam je, šefe, nisam imo novaca za iliti i piće; uostalom kako se kaže: január, február itt a nyár!« (u prijevodu: siječanj, veljača, evo nam ljeta!). Naravno, nismo kaznili Stipana zbog otuđivanja društvene imovine, nego smo njegovu HTZ bundu proglasili otpadom, otpisali ju i ubrzo smo mu nabavili drugu radnu jaknu. No, bilo je i suprotnih slučajeva. Na nekom drugom gradilištu na terenu, negdje u Banatu, jedan tesar je dobio otkaz pošto su mu u baraci gdje su bili smješteni, ispod njegovog kreveta, šefovi našli tri kilograma čavala različite veličine. Optužili su ga za krađu i dobio je kaznu, otpuštanje iz tvrtke. I ovaj slučaj se prepričavao, jer svi koji su radili s njim znali su da je štedljiv čovjek i on nije imao namjeru krasti nego je marljivo sakupljao čavle, koje su njegovi kolege razbacivali po cijelom gradilištu. Praktično, sakupljao je otpad, jer se prilikom završetka radova teren morao očistiti i svi ti čavli s ostalim otpacima: komadići stiropora, armature, betona itd. dospjeli bi u kamione koji su odvozili građevinski šut s gradilišta. Možda ga je prijavio neki radnik kojeg je on nervirao s takvim postupcima, možda nije bio simpatičan šefovima, možda su na njemu trenirali strogoću... Tko zna pravu istinu.

Dolaze promjene

Postoje dva razloga što sam ispričao ove dvije priče. Prvi razlog su promjene u klimi. Zahvaljujući globalizaciji, u TV izvješćima vidimo da su u Australiji (gdje je sad ljeto) do sada neviđeno ekstremno visoke temperature, čak do + 45° C; u isto vrijeme u SAD-u su jako niske temperature, očekuje se i do -50° C, a praćene su snježnim mećavama; u Španjolskoj su velike poplave uslijed kiša, u Austriji, Švicarskoj, Slovačkoj su ekstremno visoke snježne padaline, negdje i do 2 metra visine. Grupa stručnjaka već se desetljećima zalaže za određene mjere da bi se dalje zagrijavanje Zemlje zaustavilo, ali najveći potrošači, SAD i Kina, nećaku se priključiti ovakvim dogovorima, čak pojedini stručnjaci tvrde da je ovo sve normalno i predviđaju čak dolazak novog ledenog doba. Klimatske promjene i kod nas su vidljive. Sve više nam nedostaje voda i prijeti nam suša, sjetite se prošle godine Dunava. Tko zna, možda ćemo za mjesec dana imati već ljetne topline bez kiše. Možda je Stipan bio vidovit prije mnogo godina. A voda će nam dolaziti rijekama, jer ako se debeli snježni pokrivač počinje naglo topiti, evo nam poplave. Subotica, srećom, nije direktno ugrožena, jer smo oko 20 metara »viši« od Dunava i Tise, ali dobro bi bilo da dio tih voda na neki način sačuvamo za ljetno navodnjavanje. Prošle godine je u proljeće počela gradnja »Regionalnog podsistema za navodnjavanje Tisa – Palić«, a na otvorenju radova kod Gabrića bila je prisutna i premijerka Vlade. Jedino nemam saznanje kako će ove kanale opskrbljivati vodom iz Tise? Slično kao Paličko jezero? Crpkama će dizati vodu na visinu od 20 metara? Zasad je to preskupo za nas, zato o kvaliteti vode u jezeru da ne govorimo. I ove godine su najavljene slične investicije. U međuvremenu uspješno odvodimo vode i to nam i naplaćuju.

Tko može, a tko ne može?

Drugi razlog moje dvije priče jest vijest koju nam je na izvanrednoj konferenciji za medije priopćio sâm predsjednik države, ujedno i predsjednik vladajućeg SNS-a. Priopćeno nam je da je uhićen jedan visokopozicionirani član SNS-a, predsjednik Općine Grocka zbog sumnje da je podstrekivao nasilje protiv jednog novinara (paljenje automobila s kolateralnom štetom). Ovom prilikom predsjednik je izjavio: »evo vidite, nitko nije iznimka, ako se radi o kriminalu«. Na njemu se sada trenira strogoća, jer paljenje automobila u glavnom gradu je skoro svakodnevna pojava. A možda je samo bio štedljiv i sakupljao je otpad – čavle ili nešto tome slično. Možda je ovaj slučaj samo uvod za uhićenje krupnih lopova i prevaranata čija imena se javno spominju već mjesecima. Zamislite, dio građana čak i javno prosvjeduje na ulicama, a sveučilišni profesori redom potpisuju peticije o kojima se redovito šuti u vijestima. No, da se mi vratimo vodama. Što ćemo kada stignu poplave? Tko će biti kriv?

Mokra drva

Drugo lice SUBOTICE

Val građanskih prosvjeda, koji je koncem studenoga prošle godine krenuo iz Beograda i proširio se na dvadesetak gradova i mjesta u Srbiji, još nije stigao do Subotice, a kad će (i hoće li) – ne zna se. Razloga za to je više, a zbog svog društvenog značaja zaslužuju pozornost.

Jedan od njih, možda i presudni, svakako je taj što u gradu još uvijek ne postoji snaga, i to organizirana, koja bi nadomjestila prazninu zvanu politička oporba i koja bi vlastitom snagom izvukla građane na ulice. Savez vojvođanskih Mađara (SVM) već odavno je na svim razinama posredno ili neposredno uključen u obnašanje vlasti i ne pada mu na pamet djelovati protiv vlastitih interesa. Demokratska stranka (DS), odnosno njezini malobrojni ostaci, oporba je samo na papiru dok u stvarnosti niti ima snage niti hrabrosti da to i pokaže. Objektivno, od Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini (DSHV) ni ne može se očekivati da na sebe preuzme takvu vrstu odgovornosti, jer bi to, uzimajući u obzir čitav arsenal okolnosti – od uspostavljenih kakve-takve suradnje s predsjednikom Srbije **Aleksandrom Vučićem** osobno do raspoloženja većine građana prema svojim sugrađanima hrvatske nacionalnosti – imalo više-struko štetne posljedice, ne samo po stranku nego i moguće po ovdašnje Hrvate. I to ne samo na lokalnoj razini. Najzanimljiviji je svakako Pokret za građansku Suboticu (PGS), koji se do sada pokazao i kao jedina prava (ali i nemoćna) oporba vladajućoj koaliciji u gradu. Ipak, pokazalo se za sada da ni u PGS-u nema ni snage ni volje da se izađe na ulicu i priključi prosvjedima u ostalim dijelovima Srbije.

Stavimo li na stranu (ne)postojeću oporbu u gradu, ostaje i dalje nepopunjeno široko polje djelovanja na ovom planu. Ali, kao ni

političke stranke, za tim za sada volju ne pokazuju niti sindikati, niti nevladine udruge, a nema ni makar simboličnih potpisa potpore organizatorima prosvjeda u Beogradu od ovdašnjih profesora, glumaca i ostalih djelatnika iz područja kulture.

Što se samih Subotičana tiče – uz početnu konstataciju da još uvijek ne postoji organizirana snaga koja će građane izvesti na ulice – i tu je zacijelo više razloga što svaku večer većina njih provodi u toplim sobama. Može biti, recimo, da je riječ o običnoj inertnosti, pa čak i konformizmu, koja jednostavno čeka da vidi hoće li se val pretvoriti u lavinu, pa se tek onda utopiti u nju. A može biti i da je riječ o sveprisutnoj apatiji u kojoj su ljudi izgubili vjeru u sve i svakoga, s osnovnim zaključkom da je sve ovo uzaludno trošenje energije, jer se i tako ništa promijeniti neće. Moguće je i to da je, odlaskom u inozemstvo svih kojima se za to ukazala prilika, Subotica jednostavno izgubila potencijal za ozbiljnije suprotstavljanje aktualnoj vlasti, kako državnoj tako i lokalnoj, pa bi i izlazak na ulice (poput prethodnogodišnjeg, kratkotrajnog) više sličio potpaljivanju vatre mokrim drvima nego li masovno akumuliranom nezadovoljstvu s jasno definiranim ciljevima i zahtjevima.

Konačno, moguće je (zašto ne?) i da je većina Subotičana zadovoljna ovom vlašću i uvjetima u kojima živi, a da je **Slobodan Martinović** – koji je, noseći 22. siječnja od Prozivke do centra grada karton s natpisom »1 od 5 miliona« – jedini naš sugrađanin koji stvari vidi drugačijim očima. Ako je tako, da parafraziramo malo slogan *Peščanika*, onda ništa.

Z. R.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Grad Subotica
GRADSKA UPRAVA
Tajništvo za društvene djelatnosti
Služba za boračko-invalidsku skrb i društvenu skrb o djeci
Dana: 24. 1. 2019. godine
S u b o t i c a
Trg slobode br. 1
Telefon: 024/626-933

MATERINSKI DOPLATAK ZA NEZAPOSLENE MAJKE ZA TREĆE ILI ČETVRTO DIJETE

Skupština AP Vojvodine je na svojoj sjednici održanoj 20. 12. 2018. godine donijela pokrajinsku skupštinsku odluku o ostvarivanju materinskog doplatka za nezaposlene majke za treće ili četvrto dijete, objavljenu u *Službenom listu AP Vojvodine* broj: 60/2018.

Novčanu potporu može ostvariti nezaposlena majka koja je, počevši od 1. srpnja 2018. godine, rodila treće ili četvrto dijete pod uvjetom da je:

1. državljanka Republike Srbije;
2. da u trenutku rođenja trećeg ili četvrtog djeteta ima prebivalište najmanje godinu dana na području Autonomne Pokrajine Vojvodine;
3. da neposredno skrbi o djetetu za koje je podnijela zahtjev, čija djeca prethodnoga reda rođenja nisu smještena u hraniteljsku obitelj ili dana na posvojenje i koja nije lišena roditeljskog prava u odnosu na djecu prethodnoga reda rođenja;
4. da se nalazi na evidenciji Nacionalne službe za zapošljavanje najmanje godinu dana do dana rođenja djeteta kao i od dana rođenja djeteta do dana podnošenja zahtjeva, neprekidno.

Zahtjev se predaje u Gradskoj upravi Subotica u Uslužnom centru na uslužnom mjestu broj 2. Informacije možete dobiti na telefon br.: 024-626-940 ili 024-626-822.

Šefica Službe
Gordana Vidaković

Risarski disnotor

Mangulice za ris

Četvrtu godinu zaredom Udruga bunjevačkih Hrvata Dužijanaca organizira takozvani *Risarski disnotor* – kolinje.

Manifestacija *Takmičenje risara*, koja je prošle godine proslavila pola stoljeća, ima specifičan program, te organizatori prikazuju kako se nekada ručno radio *ris* (žetva). U tim teškim poslovima radnike – risare je trebalo i nahraniti, te se svake godine priprema risarski ručak. Na risarski ručak se odazovu i oni koji nisu risari, te domaćini imaju obvezu pripremiti veću količinu hrane.

Kako je običaj, na *risarskom ručku* na meniju su domaća slanina, *kiselna* (kiselo mlijeko), domaći kruh, crni luk i crvena mljevena paprika. U novije vrijeme na ovoj manifestaciji se organizira i natjecanje u kuhanju tarane, za koju je potrebna *divenica* (kobasica), kao i svinjska mast.

Upravo radi toga, UBH Dužijanaca na ovaj način priprema hranu koju svi posjetitelji očekuju na ovoj dugogodišnjoj manifestaciji, koja se održava početkom srpnja.

Risarski disnotor (kolinje) započeo je u jutarnjim satima 29. siječnja na salašu **Jose Mačkovića**, koji je darovao dvije mangulice. *Disnotor* je obavljen na malom salašu u dvorištu župe sv. Josipa Radnika u Đurđinu, gdje je domaćin bio vlč. **Dražen Dulić**.

Prema riječima direktora UBH-a Dužijanaca **Marinka Piukovića**, okupio se lijepi broj ljudi koji su došli raditi i pomoći. Uglavnom su to članovi Udruge, kao i prijatelji Dužijanaca, risari i risaruše koji su odradili veliki posao. Osim onih koji su radili, tijekom dana je na »koštanje« i pomoć svratilo oko stotinu ljudi. Kako i priliči *disnotoru* tijekom dana su se služile svježe *žmare* (čvarci), za ručak je bio poslužen svinjski paprikaš, *krumpirača*, te neizostavni *fanki* (krafne). Osim toga, služena je i risarska rakija, vino i kuhano vino.

Veliki posao je urađen, ali nije sve gotovo. Naime, svu slaninu treba usoliti i odgovarajuće čuvati do ljeta, za što je godinama brinuo **Antun Vojnić Purčar**, a sada je ovaj posao na sebe preuzeo njegov sin, **Vlatko Vojnić Purčar**. Za manifestaciju *Takmičenje risara* svake godine ostavi se oko 100 kilograma sirove slanine, što, po riječima Piukovića, bude dovoljno za potrebe ove manifestacije. I ovoga puta ostavljena je i mast, kao i kobasica za natjecanje u kuhanju tarane.

Ovogodišnjem *Risarskom disnotoru* nazočili su i predstavnici Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici, lokalne samouprave Subotice, hrvatskih institucija i brojni gosti koji su i na ovaj način podržali rad Udruge.

Ž. V.

**Na »koštanje« i pomoć
svratilo oko stotinu ljudi**

Veliko prelo 2019.

Svečano i s dušom

»Veliko prelo nije tek svečana zabava nego susret koji postaje identifikacijski znak tko smo i kakvi smo. Ponosni smo bunjevački Hrvati, koji su danas zajedno i radosno primaju goste da s njima slave ono što je za nas pokazatelj kulture slavljenja, jer je ovo najsvečanija zabava u godini koja ima svoju dušu«, rekao je predsjednik Organizacijskog odbora Velikog prela 2019. Denis Lipozenčić

Veliko prelo, uz žetvenu svečanost Dužijanca najveća i najstarija manifestacija bunjevačkih Hrvata, okupilo je u subotu, 26. siječnja, u sportskoj dvorani Tehničke škole Ivan Sarić u Subotici oko 500 gostiju, štovatelja pokladnih običaja, tradicijske kulture, željnih druženja, zabave i zajedništva. Već po tradiciji, u okviru programa, izabrani su najljepša preljaska pjesma i najljepša prelja, a nije izostala ni tombola s vrijednom prvom nagradom.

140 godina od prvog Velikog prela

Veliko prelo se, kao javna manifestacija, prvi puta održalo u okviru Pučke kasine, na Marin, 2. veljače 1879. godine, u ondašnjem hotelu Pest (Pešta). Za tu prigodu napisana je prva preljaska pjesma *Kolo igra, tamburica svira* čije je stihove napisao **Nikola Kujundžić**, a uglazbio **Stipan Mukić**. I ovogodišnje Veliko prelo, održano u organizaciji HKC-a *Bunjevačko kolo*, na čelu s predsjednikom **Lazarom Cvijinom**, započelo je ovom pjesmom u izvedbi **Antonije Dulić**, u pratnji ansambla *Biseri*.

Nazočne je na početku večeri, kao domaćin, pozdravio predsjednik Organizacijskog odbora Velikog prela 2019. **Denis Lipozenčić**:

»Veliko prelo nije tek svečana zabava nego susret koji postaje identifikacijski znak tko smo i kakvi smo. Ponosni smo bunjevački Hrvati, koji su danas zajedno i radosno primaju goste da s njima slave ono što je za nas pokazatelj kulture slavljenja, jer je ovo najsvečanija zabava u godini koja ima svoju dušu. Radost susreta je veća, jer se u ovom slavlju susrećemo s prijateljima s kojima dijelimo sivu svakidašnjicu, a večeras osjećaj da unatoč svim poteškoćama nitko nije usamljen, sam. Dokaz je to da smo posvećeni jedni drugima, jedan za drugoga. U slavljeničkom ambijentu to biva još vidljivije, jer nam za radost trebaju pasti maske razlika koje nas možda u svakodnevnom životu i dijele, ali sada smo jednaki i ističe se ono što nas čini dostojanstvenim u ljepoti zabave i uzajamnog poštovanja susreta i jednakosti. Volio bih kada bi Veliko prelo, u modelu ove jednakosti, postalo i svakidašnja svijest da smo svi pozvani na aktivnu suradnju u svakom programu, pa i u ovom, da opstanemo i dalje svjedočimo vrijednote koje nas čine narodom vrijednog poštovanja.«

Ovogodišnje Veliko prelo otvorio je državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske **Zvonko Milas**, također ističući važnost zajedništva:

»Večeras ovdje odiše zajedništvo, zajedništvo bez kojega ništa ne bi moglo, bez kojega nema opstanka, bez kojega nema nas.

Zvonko Milas

Zajedništvo Hrvata u Srbiji s Hrvatskom, ustvari opće globalno hrvatsko zajedništvo. Nedavni primjer zajedništva možemo naći u izborima za Hrvatsko nacionalno vijeće, gdje doista u složenim, teškim uvjetima imamo danas mlado novo vodstvo HNV-a, ambiciozno, koje zna što hoće, koje će surađivati sa svima vama, s institucijama Republike Hrvatske, i u tom smislu Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske bit će vam vjeran suradnik i partner.«

Mirjana Milodanović, Katarina Piuković i Regina Dulić

Najljepša preljska pjesma i najljepša prelja

Na natječaj za najbolju preljsku pjesmu pisanu namjenski za ovogodišnje *Veliko prelo* poslano je 15 pjesama. Prema odluci žirija, kojeg su činili književnik **Milovan Miković**, kao predsjednik, profesorica **Nevena Mlinko** i profesorica **Klara Dulić**, za najljepšu preljsku pjesmu izabrana je ona autorice **Željke Želić-Nedeljković** *Bili atari*, drugu nagradu dobio je **Tomislav Žigmanov** za pjesmu *Prela, pod naslalom sićanja*, a treće mjesto pripalo je **Mirjani Stantić** i njenoj pjesmi *Sićanje na prelo*.

U izboru za najljepšu prelju *Velikog prela 2019.* sudjelovalo je 14 prelja kod kojih su se ocjenjivali nošnja, ispletena kosa, držanje, šarm. Prema izboru gostiju, za najljepšu prelju izabrana je **Katarina Piuković** iz Subotice kojoj je pripao i dar Organizacijskog odbora *Veliko prelo 2019.* – zlatni dukat s likom **Franca Jozeфа**, prva pratilja je **Mirjana Milodanović** iz Đurđina, a druga **Regina Dulić**, također iz Đurđina.

Najljepša prelja i Denis Lipozenčić

Na koncu službenog dijela programa uslijedilo je izvlačenje tombola, a i ovoga puta prva nagrada je bila sedam polupansiona za dvije osobe u hotelu s četiri zvjezdice na Hrvatskom primorju – dar Hrvatske turističke zajednice Mađarske.

Na ovogodišnjem Velikom prelu prisutan je bio veliki broj gostiju iz Hrvatske, a iako je bio pozvan, ovoj značajnoj manifestaciji Hrvata na sjeveru Bačke, kao ni prošle godine, nije prisustvovao gradonačelnik Subotice **Bogdan Laban**.

Prema najavama poznatog hrvatskog voditelja i autora HRT-ove emisije *Lijepom našom* **Branka Uvodića**, koji je također bio gost, sljedeće godine planirano je snimanje *Velikog prela* u okviru spomenute emisije.

Voditelji večeri bili su **Nataša Vojnić Tunić** i **Nikola Brčić Kostić**, a goste je zabavljao Veliki preljski tamburaški orkestar, kojeg su činili ansambli *Ravnica*, *Biseri* i *Ruže*.

Snimka *Velikog prela 2019.* bit će emitirana na kanalu K23 u subotu i nedjelju, 2. i 3. veljače, s početkom u 17 sati.

I. P. S.

Kraj siječnja: Sajam peradarstva u Somboru

Prestižna smotra vrhunskih primjeraka

Međunarodni sajam peradarstva u Somboru najveći je sajam ovog tipa u ovom dijelu Europe

Grad koji ima četiri priznate rase golubova, grad koji ima autohtonu rasu koka i na koncu grad u kome je nekada skoro svaka kuća imala tavan pun golubova. To je Sombor. I taj Sombor svake godine koncem siječnja mjesto je koje okupi nekoliko stotina vrsnih odgajivača golubova, peradi, ukrasnih ptica i kunića. I to ne na nekoj lokalnoj fešti već manifestaciji najvećoj te vrste u ovom dijelu Europe – Međunarodnom sajmu peradarstva koji se u kontinuitetu održava više od četiri desetljeća. Ove godine održan je 43. po redu.

Umjesto sportaša pernati ljepotani

Tijekom trodnevnog sajma Gradska dvorana *Mostonga* bila je mjesto, ne okupljanja sportaša i strasnih navijača, već mjesto okupljanja vrsnih odgajivača i zaljubljenika u pernate i krznene šampione.

»Ove godine na sajmu peradarstva bilo je oko 3.200, kako mi kažemo, eksponata. U pravu ste, manje je to nego ranijih godina kada je bilo i 3.800 eksponata. Međutim, ove godine dio sajma je i Državno prvenstvo sitnih životinja, što znači da su u Sombor stigli samo vrhunski primjerci. Izlagači su, osim iz Srbije, i iz Mađarske, Makedonije, Bugarske, Bosne i Hercegovine. Naš sajam ima ugled i nije pretjerivanje ako kažem da mnogi odgajivači i oni koji na sajam dolaze kao posjetitelji, a nisu iz Sombora, svoj godišnji odmor planiraju prema našem sajmu«, kaže tajnik Društva odgajivača sitnih životinja *Sombor 1871* **Igor Gromilović**.

A upravo to društvo 43 godine istrajava u organiziranju ovog prestižnog sajma. U kontinuitetu. Izuzev 2006. godine kada je ptičja gripa bila razlogom što sajam nije održan. Ptičja gripa bila

je i razlogom što proteklih godina izlagači iz nekih zemalja nisu mogli s pticama izvan granica svoje zemlje. A sajamska priča počela je 70-ih godina prošlog stoljeća, kada se iskristalizirala ideja da Sombor organizira Sajam peradarstva. Iz godine u godinu sajam se razvijao i privlačio sve više odgajivača i posjetitelja i tako se pozicionirao kao značajan događaj u svijetu odgajivača golubova, peradi, kunića i ukrasnih ptica.

Kaporka se ipak ne da

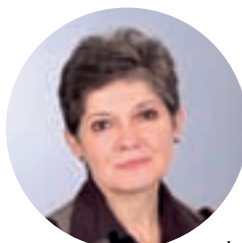
Za obične posjetitelje sajam je mjesto na kome mogu vidjeti vrhunske i njegovane primjerke peradi i golubova, rasne kuniće, raspjevane kanarinke i papagaje. Za one koji ptice i kuniće ne gledaju običnim očima, već očima odgajivača, sajam je mjesto da pokažu svoje primjerke i provjere jesu li uspjeli odgajiti primjerke dostojne kakvog sajamskog priznanja. Ta prestižna sajamska priznanja osvajaju se nakon ocjene međunarodnih sudaca koji pažljivo pregledaju i zagledaju svaki primjerak. Gleda se i ocjenjuje sve, jer često nekakva sitnica, običnom oku nepri-

Somborski golubovi

Somborski bijeli gačasti, somborski dugokljuni letač, somborski plavosrcasti golub i somborski žutokljuni golub. To su četiri priznate somborske rase golubova.

Tjedan u Somboru

Balkanska demo(n)kracija

Prosvjedima koji se šire po Srbiji pridružio se i Sombor. Ili bi možda bolje bilo reći dio Somboraca, a taj dio Somboraca mjeri se brojkom od oko 500. Malo ili mnogo? Malo, s obzirom na to u kakvom ozračju

živimo. Mnogo, s obzirom na to kroz koja

razočaranja su od 2000. prošli obični ljudi, željni samo običnog života, u običnom gradu i običnoj državi.

A ono što traže somborski posvjednici tiče se lokalnih tema i problema. Na vrhu tih zahtjeva je ostavka gradonačelnice i kompletnog rukovodstva grada zbog, kako stoji u proglasu, zlouporabe funkcija (ma što to značilo). Traži se dalje zaustavljanje stranačkog zapošljavanja, transparentnost u trošenju novca iz gradskog proračuna, sređivanje popisa birača, nove investicije u gradu, uvođenje reda u postupke izdavanja državnog poljoprivrednog zemljišta, rješavanje problema kafilerije, vođoposkrbe, traži se davanje finansijske potpore samo medijima koji ne krše novinarski kodeks, zaustavljanje sjećanja somborskih drvoreda... I da taj proglas nije pročitao na ovim prosvjedima i da se u njemu ne navodi ime gradonačelnice **Dušanke Golubović** netko bi mogao pomisliti da su ovi zahtjevi od prije nekoliko godina. Jer, iskreno, ovakav popis zahtjeva mogao bi se na dušu staviti svakoj somborskoj vlasti od, koliko se seže moje novinarske sjećanje, sredine 90-ih (oni stariji i iskusniji, vjerojatno bi sada rekli i duže). I iskreno, svaka vlast je samo nadograđivala sustav koji je uspostavila ona prije nje. Kao da u nekom zajedničkom dogovoru iskušavaju nas, našu razinu trpeljivosti, poniznosti. I iskreno, htjeli mi to priznati ili ne, ove zbog kojih slobodnomisleći ljudi izlaze na ulice na vlast su doveli neki veliki zagovornici demokratije. Pokazalo se više na riječima, a manje na djelu.

I na koncu moje pitanje ili strah – što poslije ovih prosvjeda, što jednog dana poslije ove vlasti? Što će nam i koga će nam donijeti ova balkanska demokratija? I pitanje imamo li još snage da se nadamo i čekamo? I imamo li još vremena za to?

Z. V.

mjetna, odlučuje o tome koji će se golub, koka ili kunić okititi titulom »šampion sajma«. Neću o tim detaljima, jer to je ipak više priča za nekakav stručni časopis. Samo ću reći da je biti sudac na somborskom sajmu i stvar prestiža, ali i teška zadaća.

»Na ovom sajmu ocjenjivao sam patuljaste kokinkine (rasa peradi), a bilo je 115 primjeraka. Kao i uvijek, stvarno su vrhunske kvalitete i mogu reći da je ovo jedna od boljih izložbi peradi u cijeloj Europi«, kaže sudac peradarstva iz Hrvatske **Dražen Biličić**, koji već četvrtu godinu sudi na somborskom sajmu.

Patuljasta kokinkina rasa je kokoš podrijetlom iz Kine. Njenim uzgojem bave se i odgajivači u Somboru, ali ono na što su Somborci posebno ponosni je *somborska kaporka*, autohtona somborska rasa. Danas je broj primjeraka ove ćubaste kokoši pao na oko tisuću. Dovoljan je to razlog da se poradi na njenom očuvanju, a boljeg mjesta za takvu inicijativu nema od somborskog sajma. Rezultat je formiranje Kluba odgajivača *somborske kaporke*. Njih posao tek čeka. Prvo na povećanju brojnosti. Slaže se s time i **Davor Francuz**, odgajivač *somborske kaporke* iz Monoštora i redoviti sudionik somborskog sajma.

I rezime ovog sajma mogao bi biti – manje eksponata, ali bolja kvaliteta, zavidan broj posjetitelja, kako sajma tako i burze sitnih životinja ispred sportske dvorane i zamjerka gradskim komunalnim službama – led i snijeg ispred dvorane trebali su biti očišćeni.

Z. Vasiljević

U susret 300. obljetnici župe u Zemunu

U spomen na bogatu povijest

»U župi danas žive Hrvati starosjedioci čiji su pradjedovi i djedovi stoljećima živjeli na ovim prostorima, ali i migracijske grupe koje su na ove prostore došle iz raznih krajeva Hrvatske i Bosne. Svi oni zajedno aktivno sudjeluju u pastoralu župe i ponosno čuvaju svoj vjerski i nacionalni identitet«, kaže župnik Jozo Duspara

Zemun ima bogatu ali i turbulentnu povijest i da je unatoč svim problemima župa opstala do današnjih dana. U spomen na njenu bogatu povijest, 2021. godine župa Zemun proslavit će svoju 300. obljetnicu, a u planu je da se u povodu obilježavanja velikog i značajnog jubileja objavi monografija župe u kojoj će biti objedinjeni svi važni podatci župe od dana njenog nastanka do danas.

U čast Zemunskoj Gospi

Kršćanski život katoličke zajednice u Zemunu započeo je 1721. godine kada su u Zemun došli svećenici kapucini koji su obnovili crkvu. Na mjestu gdje se danas nalazi crkva u to vrijeme nalazila se džamija.

»Misionari i svećenici iz raznih krajeva svijeta došli su na ove prostore 1721. godine. Tada u Zemun dolaze i franjevci kapucini, obnavljaju župu u Zemunu i počinju voditi sve matične knjige: rođenih, krštenih, vjenčanih i umrlih. Mi danas imamo sačuvanu matičnu knjigu krštenih, koja sadrži podatke o četvero krštenih osoba iz tog vremena. Ta knjiga danas se čuva u Muzeju grada Beograda i za nju se kaže da je jedan od najstarijih dokumenata koji oni posjeduju. Kopiju te knjige mi ponosno čuvamo«, ističe zemunski župnik preč. **Jozo Duspara** i dodaje:

»Džamiju koja se ovdje nalazila kapucini su pretvorili u katoličku bogomolju i tako je započeo novi život župe. U to vrijeme došlo je do velike rasprave u smislu bi li džamija na ovom mjestu trebala ostati kao povijesni spomenik kulture, a da se na nekom drugom mjestu izgradi crkva. Ipak su odlučili da se izgradi nova crkva posvećena Uznesenju Blažene Djevice Marije. Kapucini su u crkvu donijeli sliku koju mi danas častimo kao Zemunsku Gospu. To je slika Zemunske Gospe – Marije po-

Prvi zapisi o župi Zemun datiraju iz 1332. godine. Ti zapisi govore da je u Zemunu još tada postojala katolička crkva. Dolaskom Turaka crkva je bila razorena, a nakon osvajanja Zemuna od Habsburga 1717. godine i odlaska Otomanskog carstva u grad su se počeli naseljavati kršćani. Oko 1721. godine u Zemun dolaze svećenici kapucinskog reda, koji su tada obnovili zemunsku župu. Svi ovi podatci nesumnjivo govore da župa

moćnice kršćana koju je častio katolički svijet Europe. Njena slika je u to vrijeme bila poziv vjernicima da se mole Blaženoj Djevici Mariji, da se oslobode od Turaka, ali i da čuvaju svoju vjeru. I evo, hvala Bogu, ljudi koji su na ovim prostorima živjeli gotovo 300 godina uspjeli su je očuvati sve do današnjih dana i častiti Zemunsku Gospu.»

Godine 1744. godine njemački svećenik **Adam Bittner** preuzeo je župu od kapucina i vodio je narednih 35 godina. Kada je došao u Zemun, napisao je tursko-njemački rječnik. Shvatio je da je to bila velika potreba s obzirom na to da se Zemun tada nalazio na raskrižju civilizacija i kultura. U crkvu su dolazili vjernici koji su govorili na njemačkom jeziku, pa je postojala velika potreba da se izda rječnik.

Dugo razdoblje izgradnje

Temeljni kamen za novu crkvu postavljen je 1785. godine. No, izgradnja crkve započela je tek deset godina poslije.

»Zbog teških ekonomskih prilika, s obzirom na to da su u to vrijeme u Zemun pristizale nove izbjeglice, odlučeno je da se materijal pripremljen za izgradnju crkve donira za izgradnju domova za izbjeglice u Gornjem gradu. Oko deset godina župljani nisu imali crkvu, samo malu kapelu. Tek 1794. godine izgrađena je nova crkva posvećena Blaženoj Djevici Mariji. Nakon sto godina od njene izgradnje, toranj crkve je preuređen u današnji oblik«, navodi vlč. Duspara.

Dolaskom Nijemaca na ovo područje osnovana je još jedna župa, kao i franjevački samostan. U to vrijeme gotovo dvije trećine stanovništva u Zemunu bilo je katoličke vjeroispovijesti, a crkva je bila mala da primi sve vjernike. Zato se već početkom 20. stoljeća počelo razmišljati o njenom proširenju, točnije 1913. godine. Postojao je plan da se dograde dvije sporedne lađe i da se umjesto sadašnje sakristije crkva produži. Takav projekt napravljen je 1913. godine, međutim zbog ratne situacije radovi su odgođeni. Inicijativa za proširenjem crkve pokrenuta je i 1926. godine. No, ni tad se to nije dogodilo, tako da je crkva ostala u svom izvornom obliku gradnje do današnjih dana.

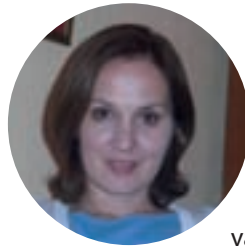
Kako su se kroz vrijeme mijenjale vlasti u Zemunu, mijenjala se i struktura stanovništva. U vrijeme vladavine Austrougarske u Zemunu je najviše bilo katolika, Hrvata i Nijemaca.

»Danas u Zemunu, osim Srba, žive Hrvati, potom Nijemci, Mađari, Slovenci, Poljaci... U župi danas žive Hrvati starosjedioci čiji su pradjedovi i djedovi stoljećima živjeli na ovim prostorima, ali i migracijske grupe koje su na ove prostore došle iz raznih krajeva Hrvatske i Bosne. Svi oni zajedno aktivno sudjeluju u pastoralu župe i ponosno čuvaju svoj vjerski i nacionalni identitet. Osim crkve Uznesenja Blažene Djevice Marije, u zemunskom parku odmah pored pravoslavne crkve, nalazi se crkva Svetog Roka, koja je prije nekoliko godina obnovljena. U njoj se svake prve nedjelje u mjesecu služi sveta misa«, kaže župnik.

Migracije stanovništva pogodile su ovu župu i ratnih devedesetih godina, kada su se iz Zemuna odselile mnoge hrvatske obitelji. I pored toga što je hrvatska zajednica danas u manjini, odlikuje je zajedništvo i čvrsta volja i želja da očuvaju svoj nacionalni identitet i bogatu povijest. O tome svjedoči i aktivan život njenih župljana, ne samo u župi nego i u radu dvije hrvatske udruge: Zajednice Hrvata Zemuna **Ilija Okrugić** i Društva mladeži Zemuna. Zajedno sa svojim župnikom i ostalim župljanima svi oni se već sada uveliko pripremaju da svečano obilježe značajnu obljetnicu svoje župe.

S. D.

Svijetao primjer

U prošlom broju našeg tjednika objavljen je članak o ruralnom razvoju – šansi Srijema, u kojemu je bilo riječi i o većem agrarnom proračunu u ovoj godini. Kao jedan od ciljeva u agraru spominje se i dostizanje standarda Europske unije, a ka tom cilju jedna od mjera je sudjelovanje poljoprivrednika na natječajima u okviru IPARD programa. Preraspodjelom sredstava u okviru proračuna osigurano je dodatnih 3,3 milijuna eura za investicije u fizičku imovinu poljoprivrednih gospodarstava za preradu i marketing u okviru IPARD programa, a poljoprivrednicima su na raspolaganju i nove mogućnosti za investicije i ispunjavanje određenih uvjeta u sektoru voća i povrća, kao i sektoru mesa. Procedura prilikom apliciranja za sredstva iz IPARD programa mnogim poljoprivrednicima je dosta složena, a da bi se više inoformirali o postupku apliciranja za financijska sredstva iz ovog fonda, prinuđeni su sudjelovati na brojnim edukacijama. Voćar iz Stejanovaca kod Rume **Dragiša Kovačević** prvi je poljoprivrednik iz Srbije kojem je ove godine uručeno rješenje o isplati sredstava iz IPARD fonda. On je, kako kaže, natječaj za ova sredstva shvatio ozbiljno, što je na kraju dalo rezultate. Uručenjem ovog rješenja o raspodjeli sredstava poljoprivredniku iz Stejanovaca službeno je počela isplata sredstava iz IPARD fonda. Kovačević je dobio 3.021.300 dinara, odnosno 60% od ukupne osnovne investicije od 41.000 eura bez PDV-a, koje je uložio u samohodni stroj za branje višanja i šljiva. Preko IPARD programa aplicirao je prošle godine u siječnju, a cijeli proces završio se za godinu dana. Kaže da procedura nije bila teška i preporučuje svakom tko ima mogućnosti da aplicira jer su sredstva koja se vraćaju, značajna. Ministar poljoprivrede **Branislav Nedimović**, koji je zajedno sa šefom Delegacije Europske unije **Samom Fabriziom** uručio ček poljoprivredniku iz Stejanovaca, kazao je da će ove godine biti četiri poziva za IPARD u ukupnom iznosu od 80 milijuna eura namijenjenih poljoprivrednicima u Srbiji za nabavu strojeva, traktora, izgradnju objekata i njihovo opremanje. U najavi je da će biti isplaćena sredstva za nabavu opreme za još sedam poljoprivrednika. Primjer ovog poljoprivrednika nesumnjivo govori da do sredstava iz IPARD programa možda i nije tako teško doći i da ta sredstva nisu privilegij samo za one koji raspolažu s više od 100 ha zemljišta.

S. D.

Ljubica Krstin, voditeljica župnog zbora u Sonti

Tko pjeva, dvaput moli

U prostorijama župnog doma Župe sv. Lovre u Sonti, na blagdan sv. Cecilije, priređen je mali domjenak u povodu 50. obljetnice pjevanja šezdesetsedmogodišnje **Ljubice Krstin**, rodom Slavonke, a već pola stoljeća Sonćanke. Sonćanka je postala 1968. godine. Rođena je i odrasla u Srijemskim Čakovcima kod Vukovara. Potječe iz vrlo pobožne obitelji. Roditelji su joj bili zvonari i sakristani u mjesnoj župnoj crkvi, a ona je, kao izdanak takve obitelji, uz njih odrastala u crkvi, uz molitve i pjevanje. Udajom je samo promijenila mjesto boravka, a došla je u isto tako pobožnu obitelj.

Mnogi sonćanski vjernici danas ni ne znaju da niste rođena na Sonćanka. Kada i kako ste to postali?

Djevojaštvo mi nije bilo baš dugo. Život je udesio da sretnem naočitog mladića, **Josipa Krstina** iz Sonte i ljubav je planula, kako to kažu na prvi pogled. Nismo se dugo ni zabavljali, zaprosio me je i ja sam puna srca pristala. Moji se nisu protivili, a ni

njegovi. I eto: bila sam na sedmom nebu. Udala sam se vrlo mlada, tek sam napunila 16 godina i te 1968. godine preselila sam se u novi dom. Od tada sam u kontinuitetu Sonćanka, a danas u rodnom mjestu baš i nemam bliskih srodnika, tamo me više ništa ni ne vuče, tako da se i sama osjećam pravom Sonćankom.

Kako ste postali članica pjevačkog zbora crkve svetog Lovre u Sonti?

Kako sam odrasla u vrlo pobožnoj, katoličkoj obitelji, nadala sam se da ću u tom duhu nastaviti i život u Sonti. Još prije vjenčanja pitala sam Josipa hoću li, nakon preseljenja u njegovo rodno mjesto i ulaska u njegovu obitelj, moći ići u crkvu. Mojoj sreći nije bilo kraja kad mi je rekao da je i njegova majka vrlo pobožna i odana crkvi i da će ju to jako veseliti. Nekoliko dana poslije moje udaje pjevački zbor je dobio novoga člana. Sve je išlo lakše od očekivanog. Rekla sam svekrvi kako sam od djetinjstva naučena na redovite odlaske u crkvu i na crkveno pjevanje, pa bih s tim željela nastaviti i u Sonti. Svekrva me je podržala i uputila na kantora **Stipana Poturicu**. Prijavila sam se kantoru, htio me je odmah poslušati. Kad sam zapjevala, odmah je rekao kako mu upravo takav glas nedostaje. Uz njegovu podršku ustalila sam se u zboru, pa sam evo i danas, punih pet desetljeća, na mjestu pored orgulja.

Kakav ste odnos, s obzirom na Vašu mladost, uspostavili sa starijim članicama zbora?

Bilo je svakako. Ponekad su me smatrale sebi ravnim, ponekad su mi pojedine pjevačice bile i zavidne, što ja znam, možda zbog mladosti, možda zbog snage glasa, jer su osjetile da njihovo vrijeme neumitno prolazi. No, slučaj je za svagda razriješio ovaj odnos. Kantor je obolio, operirane su mu glasne žice, pa je trebao nekoga tko će uz njega biti na svakoj misi. Izbor je pao na mene i od tada sam bila njegov zamjenik, koji je pjevao svakodnevno.

Kako je dalje tekla Vaša suradnja s kantorom?

Na obostrano zadovoljstvo, a na radost moje svekrve, jako dobro. U početku, za mene je sve bilo pomalo neobično, jer sam ranije, u mojem rodnom mjestu, pjevala iz drugih knjiga. Kod kantora se radilo ozbiljno, stega je bila osnova svega. Probe smo održavali jedanput, u izuzetnim prilikama dvaput na tjedan. Nikada nije dopuštao pričanja, žagor, sufliranja. Jednostavno, svi smo morali slušati, kako njega, tako i jedni druge. Kad bi nešto zamislio, to bi morao i istjerati do kraja. Forsirao bi nas dok to ne naučimo savršeno pjevati. Jedna situacija iz vremena naše suradnje ostala mi je u najupečatljivijem sjećanju. Pripremali smo pjevanje *Muke Isusove*. Kaže mi da ću pjevati sluškinju, ostala sam zabezegnuta. Jeste, veli on, jedino ti to možeš izvući, jer

u pitanju je poluoperna arija. Treba pjevati visoko, a dugo držati glas. Kad sam više puta to otpjevala na probama, rekao je da ću od tada, pa nadalje, ja biti ona koja će pjevati sluškinju.

Kako ste u radu zbora nadoknadili gubitak kantora?

Od kantora sam puno naučila, a kad je umro, neke od starijih pjevačica ohrabrile su me, pa sam pod njihovim utjecajem i preuzela vođenje zbora. Rad smo nastavili bez promjene stila i forme pjevanja, jednostavno sam primjenjivala bogato iskustvo dugogodišnjeg rada s njim. Muku smo posljednji put otpjevali prije tri godine, a ukoliko ju ubuduće želimo pjevati, moramo pomladiti naš zbor. Jednostavno, potrebni su nam mlađi, snažniji glasovi, potrebno je i vrijeme, jer se moramo dobro upjevati s njima. Po meni, to neće biti teško, jer je oduvijek najbolje rezultate davao spoj mladosti i iskustva.

Odlaskom kantora na pjevanje s anđelima, nastala je podulja praznina i u sviranju orgulja, povremeno ispunjavana svirkom gostujućih kantora, ponekad svirkom mlađeg sina bivšega kantora, samoukog orguljaša Siniše Poturice. Rješenje se nametnulo u liku Vaše unuke Klaudije Lukić. Na koji način?

Nakon kantorove smrti preuzela sam vođenje zbora, koji je tada iz nužde pjevao *a capella*. Oko nas se stalno vrtila mala **Klaudija**, koja je tijekom odrastanja pokazivala sve više volje i želje za sviranjem, prvo sintisajzera, kasnije i orgulja. To me je jako radovalo, ali, s druge strane, pomalo sam se i plašila da zbog mladosti ne sagori. No, valjda je naslijedila moje gene. Puno je radila, prvo s vjeroučiteljicom **Kristinom Ralbovski**, brzo je svladala osnovu svirke, a kad je solidno svladala svirku na sintisajzeru, sjela je i za orgulje. Pokazala se izuzetno jakom i strpljivom, a svoju očitu darovitost oplemenila je fanatičnim radom i tako smo dobili mladog i vrlo perspektivnog orguljaša. Sada pjevam s još većim zadovoljstvom, a po potrebi i dodatno radim s Klaudijom na njezinom usavršavanju.

Kažu da ste Vi živa enciklopedija jedinstvenog načina pjevanja, tipičnog za sončanski župni zbor. Bilježite li ili čuvate napjeve u sjećanju?

Ne vjerujem u čuvanje bilo čega u sjećanju. Vrlo rano sam počela bilježiti sve bitno, u početku čak i *poskrivečki* od kantora. Mora se znati što se i kada pjeva kroz liturgijsku godinu. Samo sam slušala kantora i upijala svaku njegovu riječ. Upijala i bilježila. Kad su se u crkvi počeli pjevati psalmi, bilježila sam i njih. Danas s ponosom kažem da imam sačuvanu cijelu zbirku sončanskih crkvenih pučkih pjesama, koje je naš zbor pjevao tijekom pola stoljeća, koliko sam ovdje nazočna. Tu je više pjesama koje se, osim u Sonti, danas nigdje drugdje ne pjevaju. Ukoliko su se negdje i pjevale, danas su nažalost zaboravljene. Mislim da će ova bilježnica biti vrlo vrijedna zaostavština za moju Klaudiju.

Koliko su svećenici koji su službovali u Sonti podupirali tradicijsko pjevanje?

Svi do jednoga ne samo da su ovakvo pjevanje podupirali, nego su bili i ponosni što se u našoj župi njeguje. Mnogi gosti bili su oduševljeni kad su uživo čuli neke od najstarijih crkvenih pučkih napjeva, koji se, po njihovim spoznajama, pjevaju još samo u Sonti. I pokojni kantor uvijek je govorio da se naše pjesme nikome ne daju, da se čuvaju za naše mlađe generacije. Mnoge pjesme naučila sam od teta **Mande**, teta **Rozike** i ostalih starijih članica zbora, ali rekla bih da sam prva i vjerojatno jedina koja ih je i zabilježila.

Do kada ćete ovako?

Do kada ću pjevati, ne znam. Koliko god sam umorna i bolesna, uvijek mi je na umu samo to da moram stići na misu i pjevati. Znam samo za uzrečicu sv. Augustina: »Tko pjeva, dvaput moli«. Pjevala sam i dalje, u KUD-ovima, ali ništa se ne može usporediti s pjevanjem u crkvi. To je moj život. Svjesna sam svojih godina i svojega zdravstvenog stanja, a pored orgulja ću ostati dok me služi glas. Nadam se da me neće izdati tako brzo i da ću uz svoju unuku ostati još dugo, a do tada će i ona biti posve spremna potpuno preuzeti i vođenje župnog pjevačkog zbora.

Ivan Andrašić

Mostovi kulture u Baču

BAČ – Nakon Subotice i Sombora, poznata HRT-ova emisija posvećena tradicijskoj kulturi, *Lijepom našom* ponovno bi trebala biti snimana u Vojvodini, ovoga puta u Baču. Kako je riječ o gostovanju serijala izvan granica Hrvatske, bačka će emisija nositi naziv *Mostovi kulture*. Tim povodom u nedjelju je u Baču boravio voditelj i autor emisije *Lijepom našom* **Branko Uvodić**. Sastanku su nazočili i predsjednik Skupštine Općine Bač **Zoran Novaković**, član Općinskog vijeća **Nebojša Milinović** te dopresjednik HNV-a za Podunavlje **Željko Pakledinac**.

Kao okvirni datum snimanja emisije u Baču određen je 20. ožujka ove godine. Dogovoreno je i da se u što kraćem roku organizira sastanak s predsjednikom Općine Bač **Borislavom Antonićem** oko daljnjih detalja vezanih za ovaj projekt. Snimanje emisije *Mostovi kulture* u Baču inicirali su prošle godine čelnici HKU *Antun Sorgg* iz Vajske, iz Općine Bač.

A. Š.

Kalendar manifestacija za 2019. godinu

SUBOTICA – Na svom redovitom radnom susretu, održanom krajem prošle godine, predstavnici hrvatskih udruga kulture u Srbiji uskladili su radnu verziju kalendara stalnih manifestacija u 2019. godini. Ovaj kalendar sadrži stalne godišnje manifestacije i one koje se priređuju u okviru planiranih programskih aktivnosti mjesnih udruga kulture. Kalendar će, kako navode u ZKVH-u, poslužiti za bolje planiranje i koordinaciju postojećih kulturnih događaja te izbjegavanje nepotrebnih preklapanja. Konačna verzija kalendara dostupna je na internetskoj stranici Zavoda: www.zkvh.org.rs.

Marinbal u Lemešu

LEMES – HBKUD *Lemeš* organizira *Marinbal* koji će biti održan u mjesnom Domu kulture, sutra (subota, 2. veljače) s početkom u 19 i 30 sati. Za dobru zabavu bit će zadužen Tamburaški sastav *Rujna zora* iz Subotice. Posjetitelje očekuje i bogata tombola.

Dan škole Matija Gubec

TAVANKUT – Dan Osnovne škole *Matija Gubec* iz Tavankuta bit će proslavljen u idući petak, 8. veljače. U sklopu proslave u mjesnoj crkvi Srca Isusova, s početkom u 18 sati, bit će održan koncert klape *Levanda* (Hrvatska). Nakon koncerta u školi će biti priređen domjenak.

Predstavljanje monografije o Bačkom Podunavlju

NOVI SAD – Monografija *Bačko Podunavlje – priroda sa ljudima* bit će predstavljena u idući petak, 8. veljače, u 11 sati u Pokrajinskom zavodu za zaštitu prirode u Novom Sadu (Radnička 20a). O knjizi će govoriti njezin urednik dr. **Dejan Zagorac**, dvojica članova autorskog tima: **Marko Tucakov** i prof. dr. **Vladimir**

Stojanović, te **Jaroslav Pap**, u ime tima fotografa koji su svoje fotografije ustupili za izradu ove monografije. Riječ je o dvojezičnom popularnom prikazu prirode, osobnosti identiteta i života ljudi, te bogatstva kulturnog naslijeđa područja uz Dunav i Monostongu u zapadnoj Bačkoj, koje je 2017. godine UNESCO upisao na svjetsku listu rezervata biosfere.

Šokačko prelo u Beregu

BEREG – HKPD *Silvije Strahimir Kranjčević* iz Berega organizira *Šokačko prelo* koje će biti održano u iduću subotu, 9. veljače, u mjesnom Domu kulture, s početkom u 19 sati. Ulaznice po cijeni od 1.300 dinara, u što su uračunati jelo i piće za cijelu večer, mogu se kupiti kod **Marte Gorjanac** ili preko facebook profila (inbox) Udruge. Za zabavu će biti zadužen Tamburaški sastav *Čokanj* iz Našica.

Šokačko veče u Vajskoj

VAJSKA – U organizaciji mjesnog HKU *Antun Sorgg*, u Vajskoj će 16. veljače biti održano *Šokačko veče*. Pokladna zabava bit će održana u restoranu *Bački dvor* na jezeru Provala, s početkom u 19 sati. Goste očekuje bogata večera (predjelo, juha, šnicle, prilozi, desert u ponoć, lovačka kobasica) kao i bogata tombola. Za dobru zabavu bit će zadužen tamburaški sastav *Dike* iz Vinkovaca s gostima. Cijena ulaznice je 2000 dinara.

Prelo u Đurđinu

ĐURĐIN – HKPD *Đurđin* organizira *Prelo na salašu* koje će biti održano 23. veljače s početkom u 19 sati u župnoj dvorani u Đurđinu, na adresi Salaši 325. Cijena karte je 1300 dinara, a u nju je uračunata večera (*krumpirača* i *fanki*), neograničeno piće, tombola za sve goste te zabavni program u režiji folklorne i literarno dramske sekcije Društva. Za glazbu će biti zadužen ansambl *San* iz Subotice.

Sastanak u Vukovaru

Županijska potpora vaištanskoj udruzi

Predstavnici HKU *Antun Sorgg* iz Vajske **Mladen Šimić** i **Željko Pakledinac** sa suradnicima održali su prošloga tjedna u Vukovaru radni sastanak sa županom Vukovarsko-srijemske županije **Božom Galićem**.

Na sastanku je dogovorena daljnja suradnja između županije i vaištanske udruge, a razgovaralo se i o proširenju suradnje, odnosno suradnji županije s Općinom Bač. Također, jedna od tema bila je i kupnja *Šokačke kuće* u Vajskoj za potrebe udruge. Dogovoreno je da će županija financijskim sredstvima poduprijeti ovaj projekt. Inače, Vukovarsko-srijemska županija već treću godinu financijski i savjetima potpomaže rad ove udruge.

Članovi udruge *Antun Sorgg* već u subotu 2. veljače idu u Drenovce na različite radionice a na poziv dužnosnika ove županije **Andrije Matića**. Ovime se žele jačati kapaciteti udruge u kontekstu očuvanja baštine i nacionalnog identiteta. Žene će sudjelovati u radionici zlatoveza i izrade slika, a mlađi iz udruge u radionicama tradicijskog plesa i pjevanja. Dio članova učiti će i o pisanju projekata za sredstva koja osigurava Europska unija.

A. Š.

Premينو Draško Ređep (1935.-2019.)

Književnik, kritičar i veliki erudit

Književnik, esejist, književni i likovni kritičar te jedan od najvećih srpskih erudita **Draško Ređep** preminuo je u utorak u Novom Sadu u 84. godini, objavio je Fonet.

Dugogodišnjim prisustvom i radom, na srpskoj i jugoslaven-skoj literarnoj sceni ostavio je značajan trag i smjernice za nova tumačenja srpske i regionalne književnosti i njezine povijesti.

Dvije godine je bio u žiriju NIN-ove nagrade. Dobitnik je mnogih društvenih priznanja, dajući doprinos afirmaciji i zajedništva rusinske, mađarske i slovačke kulture na našim prostorima.

Radio je kao profesor na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu. Od 2011. glavni je urednik Književne općine Vršac, i višegodišnji je predsjednik za dodjelu nagrade Vukove zadužbine za umjetnost, a bio je i veoma aktivan u književno-nakladničkoj djelatnosti.

Kada je u pitanju književnost Hrvata u Vojvodini, bio je recenzentom ili je pisao o djelima **Petka Vojnića Purčara**, **Vojislava Sekelja** i **Tomislava Žigmanova** a bio je i sudionik stručnoga skupa u sklopu književne manifestacije *Dani Balinta Vujkova*.

D. B. P.

Dalmatinka Tonka Alujević izložila u Beogradu haljine izrađene od brodskog jedra

Žena koju ne drži mjesto

»Ja nisan profi jedriličar, to nije moj poziv, mogu bez jedrenja ali ne mogu bez umjetnosti«, kaže naša sugovornica

U srcu Beograda, u čuvenoj Knez Mihajlovoj ulici, u potpalublju poznate galerije *Singidunum*, nedavno je priređena izložba vešta (haljina) svestrane splitske autorice **Tonke Alujević**. Naziv izložbe *Jedra pod kojim san plovila* nam sugerira da su u pitanju haljine sašivene od neklasičnog materijala – od brodskog jedra.

Tonka Alujević je likovna umjetnica, modna kreatorka, novinarka, spisateljica (objavila je sedam knjiga), autorica dvaju dokumentarca, monodrame, performerka, voditeljica, glumica, planinarka, žena moreplovka koja je punih deset godina živjela na jedrilici od 16 metara dužine, žena koja je prijedrila Atlantik, obišla motorom Mediteran, žena nemirnog duha, žena koju ne drži mjesto. Žena trenutka i inspiracije.

Razgovor za naš tjednik započeli smo pričom o Beogradu i Beograđanima:

»Ja volim taj način života, ovo je jedan spontani neulickani grad koji je pun života 24 ure na dan, tu su knjižare otvorene non-stop. Sve ono šta mene zanima i šta je moj umjetnički interes u životu to ovde imam, tu su vrlo slične sklonosti koje u sebi uvijek nose neku i parodiju i poruku. Beograd je jedina metropola di se Dalmatinac zaista osjeća povlašćeno. Ja znam da su to stari krediti, da to nisu krediti ove naše generacije ali su ti naprosto sva vrata otvorena. Govorim isključivo o ljudima koji se znaju ponašati, ne govorim o primitivcima kojih ima svugdje pa tako i ovde. Puno puta ja ovde dođem da niko ne zna. Obilazim galerije, idem u kazalište, u kino, to nisu samo domaći autori, radi se o autorima koji dolaze iz cijelog svijeta. Ono šta ja radim a šta je vezano za literaturu, je blisko ljudima ovde. Neću reći da sam iznenađena ali nisan virovala da ću dnevno davati dva-tri intervjua, da ću biti na svin televiziji. To ja nisan očekivala. Ja Beograd volim i zato i dolazim.«

Haljine od jedara

Tonka je dobar dio svojega života ostavila ispod ovih jedara. Stoga smo je pitali – odakle ideja da od njih pravi haljine?

»Plovilo se i po Mediteranu i po Karibima. Ja nisan profi je-

driličar, to nije moj poziv, mogu bez jedrenja ali ne mogu bez umjetnosti. Ja sam u to jedro gledala od čega su napravljene vešte i u tome su te moje misli i čežnja za mojim Hvarom i za domom i za povratkom i za jedrenjem i za novim puntama. Znači, dan na moru je kao tri na kopnu, tu se svašta čoviku izmišlja, dakle, kompletno se mijenja nekakva slika realnoga života i to jedrenje je blisko nadrealnom. Nisan imala ideju, nisan imala ništa, onda sam išla u konobu i našla sam jidro a to je isto kao da sam našla blago koje je ležalo ne znam koliko godina. Dok sam stvarala svoje vešte igrala sam se, kreirala, šila, lijepila zajedno sa svojim prijateljicama **Manjom Buktenicom** i **Gordanom Radnić**. Kad hoću da me se shvati na brzinu, niman vrijeme i to mora biti odmah, a crtala sam ih na dlanu. Važno je bilo shvatiti ideju«, kaže naša sugovornica.

O tome zašto ove haljine nisu na prodaju, kao i o daljnjim planovima za njihovo izlaganje kaže: »Dalmatinci su takvi. U mojoj kući nikad nije bilo trgovaca i o novcu se nije govorilo. To je jedno a drugo je zato što je to napravljeno od jedne cjeline. E, i ako prodan, nije cjelina. One idu u kompletu i mogu se ispričati na milijun načina, mogu biti na sve moguće načine ali ne smiju biti razdvojene. Bilo je kupaca na Menhetnu za dvije vešte, ali ja ih nisan tila razdvajati. Neka budu zajedno. Imaju uspomene... Ta slika ti služi za nove momente. Ja tražim uvijek nešto

avangardno. To mi je izazov. Inače, planova za izlaganje nema jer to opet puštan nekom slučaju kao što su one stvorene iz tog nekog kaosa mojih ideja u glavi. Tako će se one i dalje boriti za svoj prostor. U jedrenju postoje šampioni koji dođu do cilja i oni koji okrenu bovu, ali i oni koji odustanu ili se izvrnu tako da ne znan šta će bit sa njima i kako će ići dalje njihova priča. Hoće li me netko pozvat? Bilo je ljudi koji su imali neke ideje, a u kom pravcu će sve ići, pojma neman».

Fešta u Brestu

Izazova u Tonkinom životu nije manjkalo. Jedan od njih bio je nastup na jednoj od najvećih fešta/festivala mornara u Brestu u Francuskoj, s malim brodom kojeg od milja zove *Pol oriha*.

»To je jedan od najvećih izazova u radu koji je došao spontano. Dobili smo poziv za tu feštu, ali nismo imali adekvatan brod. Ali desilo se da sam tada vidila brod u konobi 2,89 metara dug, iz 1936. godine. Tako rasušen, jadan i nikakav, imala sam viziju kako mora izgledati u Brestu. Mora biti provokativan. Mi smo mala zemlja, i moramo se kao takva predstaviti. Tako mali sličili smo im na barometar, na onu ženu sa suncobranom i muškarca sa kišobranom. Tako su nas Francuzi doživili. Izazvalo je silne simpatije. Zapravo smo skrenili pažnju na sebe, a brod nije bija od milijuna i milijuna. Mi smo imali dva jedra, imali smo timun

(kormilo), rad jednog akademskog kipara, ja sam napravila mali mozaik, ima je ekonomsku studiju, imali smo likara i sve ono što pravi brod ima i na kraju je ruski kapetan sa *Kruzenšterna*, (to je najveći školski jedrenjak sveta), naredija mornarima da naš brod stave na pramac i mi smo u zadnjoj regati jedrili zajedno. Bili smo zavedeni i službeno da smo jedrili od Bresta do Duarnene. Nisan je super žena, nisan je ni snažna, ali moje priče moraju biti originalni. Kao što je bija krug oko Mediterana sa motorom 2005. godine, di smo obašli cilu morsku granicu Dioklecijanovog carstva a to je Mediteran, uključujući i Crno more, neke 23 granice», priča Tonka.

Monodrama o ljubavi

Autorica je monodrame *Jubav u virme kupusa*, koja je ranije gostovala i u Beogradu.

»To je drama puna i tužnih i smišnenih elemenata, vrlo je emotivna. Ona je nekako naša zajednička sramota, jer mi smo uspili izboriti razna prava, ali pravo na ljubav i izbor partnera iz neke druge sredine koja nije naša, donekle teško. Zapravo, uvijek moraš opravdavati zašto je tvoje srce izabralo nekoga drugoga. Okosnica cile priče je ljubav između Dalmatkinke i Vojvođanina. Taj kupus nije metafora. On je vrlo konkretna stvar. I ritki se od nas usuđuju da naprave tako nešto zarad svoje ljubavi. Svi to sakrivamo ka zmija noge da nan niko za to ne zna i sramimo se zapravo onoga šta je najlipše u nama. Monodrama je interakcija publike i mene. Ne volim govoriti o budućnosti, ali neki moj zadatak je da je stavin na papir«, pojašnjava naša sugovornica.

Mozaik posvećen Vučetiću

Tonka se bavi i izradom mozaika:

»Jedno vrime san živila u Istri di san i naučila osnove kako se rade mozaici. Nisan neko ko voli raditi na svili, obožavan ka se sataren, kad se potrošin, dobro umorin da bi napravila nešto. Ta naporna igra me fascinira. Ja sam nemiran tip. Radin za hotele, crkve, privatne zbirke, gradske površine. U tome sam se našla. Svaka stvar koju sam napravila imala je poruku. Moje najznačajnije mozaičko djelo nalazi se u Hvaru. To je otisak prsta. Zato šta je izumitelj daktiloskopije Hvaranin **Ivan Vučetić** i predložila sam gradu da ga napravim. Kad ga gledaš iz daleka to je otisak prsta, a kad mu se približiš, ti tu vidiš da su tu igre, da su tu franje, trilja, ka šta su sve ono na šta smo se mi ka dica u parku igrali i to je ta emotivna veza. Plus šta je otisak prsta uzet od moje mame, šta meni jako znači.«

Nemiran duh

Bavila se i novinarstvom. Jedno vrijeme, točnije šest godina, vodila je televizijsku emisiju *Nemiran duh*.

»*Nemiran duh* je trajao šest godina. Emisija je bila nemirna i scenski i kostimografijon i uvodni i gostima koje sam birala. Bilo je samo bitno da moj gost ne smije biti sa estrade i svijeta politike jer su mi nezanimljivi i dosadni. To su i inače ljudi s kojima ja neman komunikaciju i koje ne znan šta bih pitala. Radeći je, bio mi je izazov jer sam zalazila u prostore regiona

tražeći zanimljive ljude. Birala sam one koji su na neki način bili pozitivni i humani.«

Tonka i ja smo u »potpalublju« galerije *Singidunum* dugo pričale. Jednom je, kaže, pitala svog slijepog prijatelja što je po profesiji, on joj je odgovorio da je on onaj koji živi. Kaže da je to najvažnije i misli da mi može reći da je ona ta koja živi.

Učinilo mi se i da je rekla kako nitko nikada nije stajao iza nje. Ni bogati ljubavnik, ni bogati tata, ni stranka ni partija, nitko. Samo i uvijek – njen rad. Kaže da se voli igrati dok radi. Gledajući nju i gledajući izložene vešte činilo mi se da sam osjetila miris škoja, vonj lažine. Miris soli. Mora.

Ljiljana Crnić

Nova knjiga: *Srijemska rapsodija* Literarne sekcije Hrvatske čitaonice Fischer iz Surčina

Prvijenac obojen različitim stilovima

Koncem prošle godine tiskana je prva knjiga u nakladi Literarne sekcije Hrvatske čitaonice Fischer iz Surčina pod nazivom *Srijemska rapsodija*. Zbirka sadrži pjesme i aforizme članova Literarne sekcije, inače najmlađe sekcije koja djeluje u okviru ove udruge. Autori pjesama objavljenih na 83 stranice ove knjige su: **Luka Katić** (najmlađi član sekcije), **Marija Brzić**, **Irena Obradović**, **Ivica Ljevar**, **Andrijana Radosavljević**, **Valentina Radosavljević** i **Stjepan Volarić**. Za tehnički dizajn, od naslovnice do sadržaja, fotografija i biografija autora pjesama, zaslužne su urednice **Katica Naglič**, Irena Obradović i Marija Brzić, a recenzent knjige je **Marko Kljajić**.

»Ova zbirka poezije, obojena je različitim stilovima, naravima ali i dušom stvaratelja, začinjena raznolikošću misli, očuvana interesantnim spojevima baš kao i ova naša prostrana ravnica. Apostrofiram naslov s korica *Srijemske rapsodije*, koji je napisala autorica Marija Brzić, koju ćemo prepoznati u knjizi na fotografiji lica i duše. Posebnost ovoga *Fischerovog* prvijenca je u tome što ćemo se kroz knjigu susresti s njenim glavnim akterima, autorima od 12 godina,

učenikom petog razreda, do 75-ogodišnjaka 'ugroženog udovca i samohranoga djede'. On se prilijepio družini od pet 'putujućih trubadura' sa svojim aforizmima, kao 'šlag na tortu'. Tko bude imao priliku pročitati surčinsku *Srijemsku rapsodiju*, za sigurno će se prepoznati u nekima od njezinih inspirativnih izričaja. I kada je zatvori, vjerujem da će imati potrebu ponovno se vratiti i otvarati je«, kaže recenzent knjige župnik Marko Kljajić.

Inače, Literarna sekcije Hrvatske čitaonice Fischer iz Surčina postoji tek godinu dana. Sekcija je osnovana s ciljem njegovanja lijepe riječi, promocije književnih radova njenih članova i gostiju, promocije knjiga, afirmacije kreativnog pisanja i poticanja i razvoja čitateljske publike, kao i organiziranja susreta i večeri kulturno-glazbenih sadržaja.

Zbirka poezije *Srijemska rapsodija* tiskana je u tiraži od 150 primjeraka uz potporu Hrvatskog nacionalnog vijeća. Promocija knjige bit će održana 21. ožujka u Hrvatskoj čitaonici Fischer u Surčinu, na dan kada se obilježava i Svjetski dan poezije.

S. D.

Susret hrvatskih pučkih pjesnika Vojvodine

Poziv za *Liru naivu* 2019.

Hrvatska čitaonica i Bunjevačko-šokačka knjižnica *Ivan Kujundžić* pri Katoličkom društvu *Ivan Antunović* Subotica uputili su poziv za sedamnaesti susret hrvatskih pučkih pjesnika Vojvodine pod nazivom *Lira naiva* 2019. Zainteresirani pjesnici trebaju poslati 3-5 svojih (neobjavljenih) pjesama koje mogu biti pisane standardnim hrvatskim jezikom ili ikavicom (bunjevačkom ili šokačkom), a bit će objavljene u zbirci. Susret *Lira naiva* 2019. bit će održan 25. svibnja 2019. godine u Surčinu. Pjesme i prijavu (s kraćom biografijom te fotografijom/portret), u wordu, treba poslati do 7. travnja 2019. na adresu: Hrvatska čitaonica, Bele Gabrića 21, 24000 Subotica ili putem elektroničke pošte na adresu: katarina.celikovic@gmail.com. Detaljnije informacije mogu se dobiti putem telefona broj +381/64-211-3186.

Igor Mandić: *Ekstaze i mamurluci – Uvod u poetiku žeđi*

Gastronomsko-vinska gramatika

Nedavno je izišao iz tiska reprint knjige **Igora Mandića** *Ekstaze i mamurluci – uvod u poetiku žeđi*, svojevrsni literarni vodič kroz vinsku kulturu. Urednik reprinta je **Petar Samardžija**. Ilustracije u knjizi tehnikom vinorel (akvarel vinom, op. a.) slikao je **Jugoslav Vlahović** crnim vinom od sorte *probus* nastale ukrštanjem naše stare sorte *kadarke* i francuskog *cabernet sauvignona*. Zahvaljujući se Samardžiji na ovom izdavačkom pothvatu, Mandić u predgovoru naglašava da »reprint prenesen s jednoga na drugi kraj ex-Ju znači ponajviše da neke vrijednosti iliti dobre strane naših života ipak nisu propale kroz fatalnu crvotočinu 1989. – 1990. – 1991. godine, te smo spasili/očuvali što smo mogli, nakon dugog mamurluka posvećujući se novim ekstazama«.

Prvi put knjiga je objavljena 1989. godine i već je tada postala kulturno djelo štovatelja vinske kulture – enofila, kako ih autor naziva. Ovo djelo ne spada u stručnu literaturu iz područja enologije, vinarstva, podrumarstva i vinogradarstva, mada sadrži itekako važne i poučne podatke i savjete kako za profesionalce tako i za amatere-hobiste. Ugledala je svjetlost dana u vremenima samoupravnog socijalizma kada se kod nas još uvijek stidljivo govorilo o temama bliskim hedonizmu, točnije o uživanju u malim (je li?) a bitnim zadovoljstvima i segmentima umješnosti uživanja u životu i življenju i smatrane su uzgrednim temama koje ne zaslužuju posebnu pažnju. S distance od skoro tri desetljeća od prvog izdanja Mandićeve *Ekstaze i mamurluci* u pojedinim dijelovima možda djeluju pomalo zastarjelo, ali kao cjelina posvećena vinskoj kulturi vrlo je aktualna.

»Bog je stvorio samo vodu, ali čovjek je stvorio vino«

Ovim riječima **Victora Hugoa** nas Igor Mandić uvodi u poetiku žeđi i kaže: »Dobrih poznavalaca vina ima koliko i pilaca. Skromnost je među vinopijama rijetka vrлина, pa nema tog društva okupljenog uz čašicu, a da se neće začuti ona familijarna tvrdnja 'mislim da dobro poznajem vina...' Pri tome se obično ne precizira o kakvom se 'poznavanju' govori, ali s takvim se znalcima ionako ne diskutira. Svi takve tvrdnje primaju na riječ i nitko ne ispituje kakve je to enološke škole dotični završio, jer se ionako zna da iza toga stoji njegovo iskustvo pijenja, njegove vinske ekstaze i mamurluci, dugogodišnja praksa ovjenčana reputacijom bilo ispičuture bilo 'fajnsmekera'«.

Poznat po svom britkom i nepomirljivom jeziku i pisanju, radoznao i erudit, nenaklonjen kampanilizmu svake vrste (primjer kampanilizma slikovito: »Sve što vrijedi ja mogu doseći pogledom sa svog zvonika, a ono što ne mogu doseći sa svog zvonika, to ne vrijedi«), Mandić je svoju istančanu doživljajnost uspio sklopiti u jedinstveni brevijar posvećen onoj vrsti hedonizma koji se odnosi

na vino i gastronomiju kao dvije komponente – kontrapunkta, kako on to kaže – jedne nerazdvojive cjeline: enofilije, odnosno vinske kulture.

Stavljajući naglasak na ritual ispijanja pokazao je da se poznavanje vina ne sastoji i ne iscrpljuje u količinama ispijenog vina nego u shvaćanju mnogih složenih elemenata koji čine ono što zovemo vinskom kulturom. Poznavanje vina ne može se svesti ni na empirijsko znanje neškolovanih vinogradara i podrumara niti na znanstvena objašnjenja i saznanja kojima barata enologija. Mandić poznavanje vina razmatra kao poznavanje vinske kulture u najširem smislu, jer to je ono čemu teži enofilija – ljubav prema vinu. Treba znati nešto o vinovoj lozi i njenom porijeklu, o njenim mitološkim i religijskim značenjima, treba malo upoznati

vinsku literaturu, poeziju i vinsko filozofiranje, treba doznati nešto o tehnici vinifikacije i o čuvanju vina, treba si objasniti što je cilj pijenja vina: ekstaza ili mamurluk?

Pijte duhom, a ne trbuhom!

Vino je piće bogova. Ovo se često čuje u svakidašnjem govoru, odnosno u onim situacijama u kojima nas ozaruje, kako to **Baudelaire** naziva – »unutarnje sunce« vina. Vino nas diže na Olimp ideja, ukoliko nas ne baca u Had banalnosti: ta njegova dvoličnost još ga jednom potvrđuje kao božansko piće. I kako je Mandić dobro primijetio i zaključio – »ima, naime, i palih bogova...«.

Zalažući se za vinsku kulturu, autor naglašava da je enofilija zajedno s gastronomijom svojevrsan sustav vrjednota, a vino emanacija kulture. U zasebnim poglavljima upućuje nas da su s vinom povezani erotika, voda, rituali, žeđ, duhovna opojnost, bogovi, literatura, tradicija, moderna kultura, ukusi, gastronomija i čaše. Protivi se lažnom puritanizmu koji bi nas htio natjerati da preziremo sva zadovoljstva. Ako smo već kao živa bića prisiljeni da udovoljavamo određenim tjelesnim potrebama, onda smo kao kulturne osobe dužni uzdignuti ih do stanovite kulturne razine!

Mandić je dobro primijetio da tamo gdje nema gastronomije, i enofilija je depasirana, te ostaje samo prehrana i napajanje, možda i opijanje. U poglavlju koje nosi naslov »Vino i gastronomija« iznosi osnovna pravila slaganja jela i vina – svojevrsnu gastronomsko-vinsku »gramatiku« (poznata je njegova uzrečica da je često odvajao od usta da bi dobro jeo, op. a.). Suštinu svog viđenja gastro-enofiljskih pravila i vinske kulture, Mandić pri kraju knjige sumira u trideset apoftegmi – kratkih, poučnih i duhovitih sentencija.

Pitak tekst, stilski besprijekoran, *Ekstaze i mamurluci* Igora Mandića u pravom smislu te riječi čitaju se u jednom dahu. Iskreno preporučujem za čitanje – kao dobar podsjetnik i priručnik za gastroenofiljska pravila i vinsku kulturu.

Atila Dunderski

Uzeti između ljudi i postavljeni među ljude

U subotičkoj katedrali sv. Terezije za svećenike Subotičke biskupije zaređena su trojica đakona - vlč. Daniel Katačić, vlč. Nebojša Stipić i vlč. Dražen Skenderović

Na blagdan Obraćanja sv. Pavla apostola, 25. siječnja, polaganjem ruku biskupa mons. dr. **Ivana Pénzesa**, u subotičkoj katedrali sv. Terezije, za svećenike subotičke biskupije zaređena su trojica đakona - vlč. **Daniel Katačić**, vlč. **Nebojša Stipić** i vlč. **Dražen Skenderović**.

Njih trojica zaređeni su za prezbitere, koji se postavljaju za suradnike biskupskog reda, s njima sjedinjeni u svećeničkoj službi, pozvani su služiti Božjem narodu. Kako je rekao biskup, oni će biti suobličeni u Kristu, vrhovnom i vječitom svećeniku, bit će sjedinjeni s biskupskim svećenstvom, posvećeni za prave svećenike Novoga zavjeta da propovijedaju evanđelje, pasu Božji narod i osobito euharistijskom žrtvom slave bogoslužje.

Svečano euharistijsko slavlje, koje je započelo svečanim ulazom i procesijom, predvodio je subotički biskup mons. dr. Ivan Pénzes uz nazočnost pedesetak svećenika, redovnika i redovnica, te rodbine i prijatelja ređenika i velikog broja vjernika.

Nakon zaziva Duha Svetoga i *Litanija svih svetih* biskup je trojicu ređenika zaređio za svećenike, a nakon njega svi svećenici redom su molili nad ređenikima stavljajući svoje ruke na njihovu glavu. Posebno dirljiv čin za vjernike laike je bio kada su sestre ređenika prinijele na oltar misnice u koje su se njihova braća, uz pomoć biskupa obukla.

Novi svećenici

Vlč. Daniel Katačić rođen je 10. listopada 1991. godine u Beregu, te dolazi iz tamošnje župe sv. Mihovila Arkandela. Osnovnu školu završio je u rodnom mjestu, a potom je pohađao Gimnaziju u Somboru, gdje je maturirao 2010. godine. Iste je godine kao svećenički kandidat Subotičke biskupije stupio u bogoslovno sjemenište u Đakovu, gdje je otpočeo studij teologije, te je nakon tri godine studija odlučio stupiti u *Red bosonogih karmelićana*. Potom je nakon prvih redovničkih zavjeta nastavio studij teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Od 2017. ponovno je primljen među svećeničke kandidate Subotičke biskupije, te je u 2018. godini diplomirao teologiju. Iste godine na Petrovo je zaređen za đakona, te je od 1. kolovoza postavljen za duhovnog asistenta na župi Imena Marijina u Novom Sadu.

Vlč. Dražen Skenderović rođen je 29. prosinca 1985. godine u Subotici. Osnovnu, a potom i srednju Tehničku školu, pohađao je u rodnom mjestu. Maturirao je 2005. godine, te je po završet-

ku srednje škole počeo raditi. Odslužio je vojni rok i nastavio posao. Studij na Teološko-katehetskom institutu u Subotici upisao je u jesen 2012. godine, da bi potom od 2013. kao svećenički kandidat Subotičke biskupije stupio u bogoslovno sjemenište u Sarajevu i ondje otpočeo teološki studij, gdje je diplomirao 2018. godine. Dolazi iz župe Presvetog Trojstva iz Male Bosne, a za đakona je zaređen na Petrovo, te je od 1. kolovoza 2018. postavljen za duhovnog asistenta na župi Anđela Čuvara u Kanjiži.

Vlč. Nebojša Stipić rođen je 30. rujna 1989. godine u Subotici. Dolazi iz župe sv. Roka iz Subotice. Osnovnu školu je pohađao u Subotici, a srednju Poljoprivrednu školu je završio u Bačkoj Topoli 1998. godine. Nakon toga upisao je Poljoprivredni fakultet u Osijeku, gdje je diplomirao 2013. godine. Iste godine je kao svećenički kandidat Subotičke biskupije stupio u bogoslovno sjemenište u Sarajevu, gdje je 2018. godine i diplomirao. Iste godine je, 29. lipnja, zaređen za đakona, te je od 1. kolovoza postavljen za duhovnog asistenta na župi sv. Antuna u Čantaviru.

Njihova služba u biskupiji nastavlja se na istome mjestu kao i prije ređenja, samo su sada u svojstvu župnih vikara.

Proštenje u Paulinumu

Istoga dana Biskupijska klasična gimnazija i sjemenište *Paulinum* proslavila je proštenje sjemenišne kapele i dan škole, svog nebeskog zaštitnika, sv. Pavla.

Dvojezičnu svetu misu predvodio je hvarski biskup mons. **Petar Palić**, koji je nekoć i sam bio učenik ove gimnazije, kao i rektor bogoslovije u Budimpešti mons. **Márton Zsolt** uz koncelebraciju poglavara sjemeništa mons. **Josipa Miócsa** i mons. **Marka Forgića**. Učenici ove klasične gimnazije svetu misu su uzveličali pjevanjem, sviranjem i recitacijama, a na kraju su izveli i prigodni program. Na ovaj način sjemeništarci su proslavili 56. obljetnicu *Paulinuma*.

Ž. Vukov

Prikazanje Gospodinovo

U subotu, 2. veljače, je blagdan Prikazanja Gospodinovog – Svijećnica – Marin. Svete mise su kao nedjeljom, te je toga dana u mnogim župama i blagoslov svijeća.

Devetnica Gospi Lurdskej

Na blagdan Prikazanja Gospodinovog, 2. veljače, u franjevačkoj crkvi sv. Mihovila u Subotici započinje devetnica u čast Gospi Lurdskej. Svake večeri u 17 sati molit će se krunica, a u 17.30 počinje sveta misa na hrvatskom jeziku. U isto vrijeme devetnica na mađarskom jeziku bit će u subotičkoj katedrali.

Mlade mise

Mlada misa vlč. **Nebojše Stićića** bit će slavljenja 9. veljače u 16 sati, dok će vlč. **Dražen Skenderović** svoju mladu misu slaviti 16. veljače u 16 sati u crkvi Presvetog Trojstva u Maloj Bosni.

U susret blagdanima

3. veljače – spomendan sv. Blaža, biskupa i mučenika
10. veljače – blaženi Alojzije Stepinac
11. veljače – Gospa Lurdska

Ž. V.

RADIO MARIJA

NOVI SAD	90,0 MHz
SUBOTICA	90,7 MHz
SOMBOR	95,7 MHz
PLANDIŠTE	88,4 MHz
NIŠ	102,7 MHz
LESKOVAC	107,4 MHz

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Isus traži našu vjeru

Svima nam je poznato da Isus u svoje vrijeme nije od svih ljudi bio prihvaćen. Jedni su vjerovali da on jeste obećani mesija, jedni su primijetili da je drugačiji od drugih učitelja, ali nisu bili sigurni tko je on točno, dok su ga jedni u potpunosti odbacivali. Tako u evanđeljima čitamo da su ga i njegovi sumještani Nazarećani, koji su ga od malena poznavali, odbacili i čak htjeli kamenovati (usp. Lk 4,21-30).

Odbačen u svom kraju

Nakon što je pročitao riječi proroka Izaije o Mesijinom dolasku u sinagogi svoga rodnoga Nazareta, Isus se okupljenima objavljuje kao onaj kojeg čekaju. Prije ove samoobjave u Nazaretu, evanđelist Luka kaže da se za Isusa već čulo te je glas o njemu došao među njegove sumještane. I oni sami bili su zadivljeni njegovim riječima, činilo se kao da će ga prihvatiti poput mnogih među kojima je naučavao: »I svi su mu povlađivali i divili se milini riječi koje su tekle iz njegovih usta« (Lk 4,22). No, onda se dogodio neočekivani obrat i većinu obuzima osjećaj tipičan za malu sredinu, u kojoj se ljudi međusobno poznaju i ne dopuštaju da se netko izdigne iznad ostalih, zato nakon divljenja slijedi pitanje: »Nije li ovo sin Josipov?« (Lk 4,22). Znali su da je Josip bio tesar i da je Isusa poučio tom zanatu, a sad se taj tesar želi nametnuti kao učitelj.

Nazarećani traže znamenje. Žele da Isus pred njima učini neko čudo da bi uvjerio svoje suzdržane sugrađane da je on uistinu od Boga poslan, a ne samo tesarev sin. Ali on ne pristaje na takve zahtjeve, ne želi pred svojim sugrađanima činiti iznimke u odnosu na ostale ljude nego se poziva na sudbinu proroka iz prošlih vremena, koji su govorili u ime Boga pred kojim su svi jednaki i pred kojim nema povlastica za neke određene skupine: »Zaista, kažem vam, nijedan prorok nije dobro došao u svom zavičaju« (Lk 4,24). Sada i on doživljava sudbinu starozavjetnih proroka. Evanđelist Marko kaže da Isus među Nazarećanima nije mogao učiniti čudesa, jer nisu imali vjere (usp. Mk 6,1-6). On je za čudo od ljudi tražio vjeru, pa tako i od svojih sugrađana; ne želi činiti izuzetke samo kako bi udovoljio sumnji i nevjeri onih koji su ga od ranije poznavali. Odbijao je davati znak u Nazaretu, kao i svaki

put kada su to od njega tražili farizeji.

Nazarećani su vrlo brzo zaključili da Isus nije pravi prorok, nego lažni, jer prema onome što su o njegovom životu znali on nije ispunjavao kriterije za pravog proroka. Odbacili su ga i odlučili kamenovati. Ipak, u svojoj namisli ne uspijevaju. Teško je ljudskim riječima objasniti neuspjeh njihovog nauma, upravo u tome se krije tajna i zagonetnost Isusove osobe. Kada su ga izveli iz grada i doveli na vrh brijega gdje su ga htjeli strmoglaviti »on prođe između njih i ode« (Lk 4,30). Nazarećani ne uspijevaju pogubiti Isusa, jer je on tek na početku svojega djelovanja, jer još nije došao njegov čas. Tek kada taj čas dođe, ljudi će moći ostvariti svoje zle namjere s Isusom i pogubiti ga. Do tada on ljudima ostaje zagonetan, nedokučiv i neuhvatljiv. Njegovo gospodarenje svakom situacijom otkriva u njemu ono božansko kao i čvrstu povezanost s Ocem. Mnogima je nedostajalo vjere da to shvate, jer ljudski razum do takvog zaključka ne može doći. Zato su ga odbacili i na kraju pridonijeli njegovoj smrti na križu.

Bog od svakog isto traži

Po čemu se današnji vjernik razlikuje od Isusovih suvremenika koji su tražili znakove? I danas su ljudi malovjerni. Njihova vjera nije dovoljno jaka da se prepuste Isusu i dopuste mu da on vodi njihov život. Nemaju dovoljno strpljenja i povjerenja u njega kada nastanu životne teškoće nego stalno traže čuda i znakove da je on tu i da ih može izbaviti iz neke ovozemaljske muke. Vjerski život mnogih svodi se upravo na to da traže čuda i znakove, pa se ljute na njega i odbacuju ga kad takve molitve ostaju neuslišane. A gdje je vjera? Može li ljudska vjera biti samo traženje čuda ili ona ipak mora nadilaziti zahtjeve da Bog pokaže svoju moć kada mi to želimo? Bog nije naš čarobnjak, pa da samo čeka da mu iznesemo svoju želju. On zahtijeva našu vjeru, želi s nama izgraditi odnos povjerenja i predanja, a čuda i znakovi dolaze kao njegov odgovor na vjeru. Kod njega nema privilegiranih, svakog jednako ljubi i od svakog isto zahtijeva. Ako prema njemu postupamo poput Nazarećana ili farizeja, dobit ćemo samo šutnju. Tamo gdje ima vjere, Bog daje različite darove.

Ana Hodak

Savjeti za čišćenje kuhinje

Ne znam kakva je situacija u vašoj kuhinji, ali imam dojam da bih u svojoj cijelog dana imala što spremati. Boravak u kuhinji mogli bismo podijeliti na dva dijela: pravljenje nereda (kuhanje) i pospremanje istog. Ipak bih tu dodala i brojna održavanja kuhinje, bez kojih bi to bilo leglo bakterija, a ne mjesto za pripremanje hrane. Krenimo redom:

Čišćenje radnih površina

U kuhinji nam uvijek fali još radnih površina, jer ono što imamo je već uglavnom zatrpano voćem, kutijom za kruh, mikrovalnom pećnicom... Ako imate prostora za rad, važno ga je održavati, ali ne opasnim kemikalijama. Radnu površinu možete čistiti i na prirodni način. U plastičnu špricaljku ulijte oko 2 dl octa, stavite jednu vrećicu limuntusa i oko 2 dl vode. Sve pomiješate i samo našpricate. Prebrišite suhom krpom ili još bolje papirnim ručnikom. U špricaljku možete dodati i izrezanu koru limuna ili naranče radi ugodnijeg mirisa, mada će ocat brzo ishlapjeti.

Čišćenje perilice posuđa

Kako bi perilica posuđa dobro radila treba ju s vremena na vrijeme, jednom mjesečno, i očistiti. I ovo možete uraditi na jednostavan, prirodan i jeftin način. Sipajte šalicu sode bikarbone i šalicu octa, te perilicu uključite na većoj temperaturi da odradi program bez posuđa. Ne samo da će ukloniti neugodan miris, nego će ju i očistiti. Jasno je da dodatno trebate krpom prebrisati gumu i eventualno vanjski dio perilice.

Tabletice za perilicu

Potrebno je: 1 1/2 šalice sode bikarbone, 3/4 šalice limunske kiseline (limuntus), po 30 kapi eteričnih ulja lavande, limuna i mente.

Sodu bikarbonu i limunsku kiselinu pomiješajte, te postupno dodajte eterična ulja. Malo - po malo. Ako je potrebno, dodajte i sasvim malo vode. Sve se mora postupno dodavati i miješati, kako ne bi došlo do vrijenja. Oblikujte ih kako vam odgovara; možete to lakše učiniti uz pomoć silikonskih modli ili ih jedno-

stavno stavite u posudice za led. Ostavite preko noći, te ih čuvajte u staklenim teglama. Kad budete oblikovali tablete, vodite računa o tome koliki vam je otvor koji je namijenjen za njih.

Čišćenje pećnice

Ovaj posao vjerujem da nitko ne voli raditi i samim time obično dočekamo da pećnica zahtijeva ozbiljniji »tretman«. Postoje na tržištu sredstva koja će to odraditi, ali će također zahtijevati i vaš napor. Prema tome, uzmite prirodna sredstva, jer se svakako neće sama očistiti. Napravite pastu od sode bikarbone i vode, te ju spužvom nanesite po pećnici. U špricaljku ulijte samo ocat i našpricajte pećnicu. Smjesa će se pjeniti, ostavite da odstoji 15-20 minuta, te ako je potrebno ribajte četkom ili grubljim dijelom spužve za sudove. Nemojte ribati limenom spužvicom ili nečim tvrdim, kako ne biste izgrebali staklo. Ostatke pokupite spužvom ili krpom i sve prebrišite suhom krpom ili papirnim ručnikom.

Kuhalo za vodu

Kuhalo za vodu možete očistiti uz pomoć octa i to tako da ulijete ocat i vodu u kuhalo i stavite da prokuha. Ocat je jak, pa će se osjetiti po cijelome domu. Možete istu stvar uraditi i tako da ne stavite da se kuha, nego ostavite preko noći. Ocat će odraditi svoj dio posla, ali će to duže trajati.

Još jedan način jest da u vodu u kuhalu dodate žličicu ili vrećicu limuntusa, te to uobičajeno prokuhate. Isperite običnom vodom. Uspjeh je zagarantiran. S obzirom na to da se kamenac brzo nakuplja, ovaj postupak možete ponoviti jednom tjedno ili jednom u dva tjedna u zavisnosti od toga koliko koristite kuhalo.

Uklanjanje naljepnica sa staklenke

Vjerujem da staklenke reciklirate, kao i svi. Mogu one služiti godinama za zimnicu, slatko, pekmeze... Naljepnicu nekada zalijepe kao da treba tamo cijelo stoljeće stajati. Kako bi ju lakše otklonili ili vam je ostao dio ljepila, potopite ju u dublju posudu

u koju ste ranije sipali toplu vodu, ocat i malo sredstva za suđe. Ostavite da odstoji kad kuhate i poslije toga ju samo operite.

Sudopera

Jasno je da se mora svakodnevno održavati, osobito poslije kuhanja i pranja posuđa, a i to može biti vrlo jednostavno. Napravite sami sredstvo. U špricaljku ulijte 3 dl octa, 2 dl sredstva za suđe, vrećicu limuntusa i 3 dl vode. S tim našpricajte sudoperu, prebrišite spužvom i isperite.

Ako imate problema s odvodom, pomiješajte šalicu sode bikarbone i šalicu soli, te sipajte u odvod, sve zalijte šalicom octa. Nakon 15 minuta sipajte ključalu vodu.

Spužve i trulex krpe

Kako biste mogli čistiti, važno je održavati i pribor. Prljave spužve i krpe uvijek možete i trebate iskuhati ili jednostavno baciti. No, kako biste ih održavali čistim, to možete uraditi i s octom. Namočite spužvu u ocat i stavite da odstoji, te ju isperite nekoliko puta hladnom vodom i ostavite da se osuši. Ovo naravno ne znači da jednu spužvu koristite vječno. Ipak ih treba često mijenjati, osobito trulex krpe, koje možete prati kuhinjskim krpama u stroju za rublje.

Voće i povrće

Ocat može ukloniti bakterije i ostatke pesticida s voća i povrća. U posudi pomiješajte vodu i alkoholni ocat u omjeru 3:1 i potom potopite voće, ostavite 20 minuta i isperite vodom.

Mrlje od kave na šalicama

Mrlje od kave i čaja mogu biti tvrdokorne i ružne. Šalice možete potopiti u vodu kojoj ste prije dodali pola šalice sode bikarbone. Možete uzeti i spužvu i na nju nanijeti sodu bikarbonu, pa time odbiti šalice i dobro ih isprati.

Kanta za smeće

Jasno je da se mora često prazniti i da je najbolje ako u njoj imate vrećicu za otpatke, ali ako želite ublažiti neugodan miris na dno sipajte sodu bikarbonu.

Ž.V

RECEPT NA TACNI

Pohane palačinke s umakom od gljiva

Postoje te neke aktivnosti koje ljudima po prirodi nisu drage za uraditi i onda ako pripadaš onoj skupini ljudi kojima ta aktivnost pričinjava zadovoljstvo, dobijaš čudan pogled. Dobijaš često i po neki blesavi komentar, a ja čak u tim situacijama počinjem pravdati se. Da ne bi ovo sve bilo nejasno, u te aktivnosti ubrajam recimo pranje posuđa. Ja volim prati posuđe i zaista mi to ne predstavlja problem, čak uspijem isključiti se u ritmu vode, sapunice i mojih ruku. Isto tako volim, zapravo obožavam, peći palačinke. U tolikoj mjeri da ih mogu peći čak i kada sam na dijeti, pa ih ne smijem jesti. No, ovog tjedna svakako planiram jesti ih, a kako i ne bih kada ću ih napuniti, upohati i preliti umakom.

Potrebno: 3 jaja / mlijeka / 1 dl mineralne vode / brašno / ulje / žličica šećera / sol / 200 g pršute / 200 g kačkavalja / glavica crnog luka / žlica maslaca / 250 g gljiva / žličica praha od muškarnog oraščića / 1 dl vrhnja za kuhanje / origano / krušne mrvice.

Postupak: Tijesto za palačinke je najlakši dio recepta i ono možete pripremiti na svoj način. Ako je po mom, onda ulupajte 2 jajeta, dodajte žličicu soli, pola žličice šećera, mineralnu vodu, 2 dl mlijeka i brašna koliko je potrebno da dobijete smjesu za palačinke. Na ovaj omjer će vam trebati jedna šalica brašna. Ostaviti palačinke da se malo prohlade i za to vrijeme propržiti sitno nasjeckani crni luk. Svaku palačinku filovati s malo luka, pršute i kačkavalja. Kada rolate palačinku, prvo savijte tri strane, pa umotavajte prema četvrtoj nesavijenoj. Svaku palačinku uvaljati u malo brašna, umočiti u mlijeko umućeno s jajetom, te uviti u krušne mrvice i kratko propržiti. Na kraju pripremite umak od gljiva tako što ćete nasjeckane gljive propržiti na malo maslaca, te u njih dodati vrhnje za kuhanje i mlijeka, malo praha od muškarnih oraščića i malo origana.

Sigurno možete zamisliti koliko je ovo lako za pripremiti, koliko je ukusno i koliko će lijepo izgledati na tanjuru kada servirate pohane palačinke i prelivate ih umakom. Dobar tek!

Gorana Koporan

Idemo li večeras u kazalište (148)

O rmbačenju trbuhom za kruhom

Za potrebe premijernog izvođenja predstave *Der Nichttraucher* (21. ožujka 1986.), u nesvakidašnjem, izvanredno dinamičnom scenskom uradku, bezmalo trosatnog trčećeg tempa, pred subotičkom su publikom istodobno nastupila čak tri kazališta, s 85 glumaca i glazbenika iz obje drame subotičkog kazališta, nadalje Teatra Roma Pralipe iz Skoplja i zagrebačke družine Coccolemocoo.

Dragutin Trumbetaš, grafički radnik, crtač (grafike su mu bile izložene u predvorju Sinagoge) i pisac tekstova iz života gastarbajterskog u Njemačkoj, jednostavnim i na mahove prejakim naturalističkim jezikom progovara o nevoljama Jugoslavena, Talijana, Grka, Španjolaca, Turaka, Roma i svih drugih gostujućih radnika, što trbuhom za kruhom rmbače u stranom svijetu, mahom na poslovima koje tamošnji ne žele prihvatiti, jer su slabije plaćeni, a također i zbog nepovoljnih ili opasnih uvjeta rada. Stiješnjeni između grčevita stjecanja za puki opstanak obitelji i nade da bi se moglo zaraditi dovoljno za njen povratak doma, ova se gastarbajterska internacionala sudara s poslodavcima i gazdama kojima je potreban isključivo njezin rad. Stoga oni ne žele niti čuti za sve one nevolje što ih ovi ljudi imaju izvan radnoga vremena.

Ne zanimaju ih sudari različitih svjetonazora, dvostruka mjerila i moral, koji dopuštaju gostujućem pomoliti nos iz svojevrsnog gastarbajterskog geta tek kada se prethodno obezličiti i očisti od vlastitih nacionalnih i drugih osebnosti, pa tako prisustvujemo i prizorima u kojima čak i prostitutke gostujuće drže za ljude nižeg reda, prema kojima se valja postaviti na neki način nadređeno, autoritativno, možda didaktički, prosvjetiteljski. Izvorna verzija teksta Dragutina Trumbetaša, od više stotina stranica, nosi zapravo naslov *Der Sadist*, čime autor nedvosmisleno naznačuje kakav je po njegovom shvaćanju odnos domaćih prema gastarbajterima.

Redatelji **Ljubiša Ristić**, **Branko Brezovac** i **Rahim Burhan** od Trumbetaševa su teksta izradili dojmljivu, na mahove dirljivu, a kao cjelovito djelo promatrano, upečatljivu predstavu u kojoj se brzo, slikovito i silovito smjenjuju dramatični prizori. I premda je mnogo sudionika u predstavi, za svakog je tumača ma koje glumačke role osigurano dovoljno patnje i poniženja što ih punim intenzitetom isijavaju prema gledalištu, pa ako ih pojedinačno sve i ne upamti, publika iz mnoštva njihovih likova može u vlastitoj svijesti sklopiti cjelovit i uvjerljiv dojam o razmjeru gastarbajterske bijede.

Predstava je pripremana u Zagrebu, Skoplju i Subotici, gdje je na kraju sklopljena i zajednički dorađena, uoči same premi-

Prizor iz *Nepušača*

jere. Unatoč tomu, ona se u cjelini doima ujednačenom, budući da su redatelji iz iste krvne grupe – što svjedoči u prilog tome da očito dijele shvaćanja njima bliskih vrijednosti scenske igre. Već i kao navlastitost koja bi mogla omogućiti da se ovakvi projekti upriliče i ubuduće, a možda prošire i na druge teatre. Na taj bi način, i publika i glumci, možda mogli biti na dobitku [**M. Miković** SN, III. 1986.].

A o glumcima sve najljepše. Trudili su se, i to svojski, igrali su i pjevali bez ostatka i šmire, pa im je poneku odveć vidljivu omašku, ili na mah zaboravljeni dio teksta, publika opraštala. Stoga nije lako ni prikazivaču izdvojiti sve koji su za predstavu zaslužni, ali u svakom slučaju mora spomenuti: **Aleksandra Cvjetkovića**, **Niku Goršića**, **Ruis Kadrievu** i **Anu Kostovsku**, koja se pokazala i dobrom pjevačicom. Sudjelovanje samog autora u predstavi vjerojatno treba doživjeti kao jednu od mogućnosti, pa ga i ne treba gledati kao svrsishodan scenski lik, jer tada, bez sumnje, dosta gubi. Svakako treba istaći da je koreografija Nade Kokotović omogućila potrebnu scensku dinamiku i efektne preobražaje pojedinih likova, pa se na mahove činilo kao da su pred publikom oživjeli nenadmašni klaunovi **Aleksandra Lukovića**. Scenom su povremeno dominirale groteskne, glomazne maske poslodavaca nadutih od piva, tih samozadovoljnih žbira rada i reda, a izradili su ih, uz kostime i scenu, **Mustafa Asim**, **István Hupkó**, **Tihomir Milovac** i **Marina Štamberger**. Što se glazbe tiče, važno je naglasiti, njen se udio sve više i češće zapaža u ovdašnjem teatru, što izvođačima vraća vjeru pa oni zbog toga neštedimice nagrađuju publiku, čemu uspješno pridonose dirigent **Mátyás Murényi** i glazbeni ravnatelj **Gábor Lengyel**.

Sprovod na Trgu slobode (I.)

Ispraćaj Jovana Mikića Spartaka

Trg slobode u Subotici nekada nije izgledao kao danas. Između dva svjetska rata bio je to divno uređeni trg – park s mnogo raznobojnog šarolikog cvijeća. Za ratnih godina okupacijske vlasti su ga preimenovala u Hitler tér (Hitlerov trg). Vjerujem da mnogo naših sugrađana ne zna za ovaj podatak. Od završetka II. svjetskog rata ovaj trg sve vrijeme nosi današnje ime – Trg slobode. Od nekadašnjeg lijepo uređenog cvjetnog trga malo što je ostalo. Pretvoren je u ravan plato za održavanje velikih partijskih mitinga i za okupljanje velikog broja ljudi na njima.

Isto tako je malo onih koji znaju da je u ovom značajnom i nekada jednom od najljepših parkova bilo mjesto i za ukop poznatih revolucionara koji su dali svoje živote za oslobođenje Subotice. U samom centru rukovodstvo Grada je odredilo da na mjestu spomenika Caru Jovanu Nenadu, kojeg su uništili okupatori, budu iskopane grobnice u koje su pokopani borci koji su dali svoje živote za oslobođenje grada. **Jovan Mikić Spartak** je ranjen na oslobađanju željezničke postaje i teškom mukom je noću u dva sata unesen u bolnicu koja je bila u očajnom stanju. Nije bilo operatera koji bi ranjenog komandanta partizanskog bataljona (bojna, bataljun) operirao. Uslijed čekanja jako je krvario i nakon što je konačno ipak operiran, poslije kratkog vremena je izdahnuo u svojoj 35. godini. Dao je svoj život za slobodu i čast svog naroda.

Pored njega je pokopan i **Tivadar Felegi Radenko**, kao i četiri sudionika Crvene armije, koji su također položili svoje živote za oslobođenje Subotice. Subotica se dostojno odužila ovim borcima jer su na sprovodu prisustvovali predstavnici novih vlasti, pjevačka društva NKPD-a *Neven* i SPD-a *Graničar*, članovi

Komunističke partije Jugoslavije, više omladinskih organizacija, *Pučka kasina* kao i Hrvatski dom. Ukopu su prisustvovali i članovi obitelji – udovica Jovana Mikića, **Ksenija**, rođena **Frank**, s maloljetnim sinom, sestra Jovana Mikića s obitelji, kao i ostala rodbina, prijatelji, sportaši i štovatelji Jovana Mikića. Prisutni su bili i predstavnici Rimokatoličke i Pravoslavne crkve.

Govore na pogrebu održali su kapetan Crvene armije **Železni** i paroh **Đorđe Nikolić**, a svećenik **Stipan Vuković** je s dva svećenika obavio crkveni obred, dok je Đorđe Nikolić s ostalim svećenicima opojao ove mlade ljude koji su položili svoje živote za oslobođenje Subotice. Govor je održao i potpukovnik **Aljabin**, zapovjednik Crvene armije, kao i **Grgo Skenderović**, veterinar, u ime Narodno-oslobodilačkog odbora Grada Subotice. Osim njih, svečane govore oproštaja održali su još major **Sivoljnoj** i potpukovnik **Bar**, a sa strane partizanskih odreda **Miloš Tadijin**. U ime grada govor je održao **Lajčo Jaramazović**, a u ime KPJ tajnik **Ladislav Gros**. U ime antifašističkih žena govorila je **Matija Jaramazović**.

Uz počasne plotune zemni ostaci ovih junaka položeni su u grobnicu koju su prekrili mnogobrojni vijenci i cvijeće građana i raznih organizacija. Na kraju je otpjevana tužaljka u izvedbi pjevačkog zbora Komunističke omladine.

Jedino obilježje – spomen ploča – koje je ostalo na sjećanje na Jovana Mikića Spartaka nalazilo se na zgradi zabavišta na Palićkom putu, gdje je Jovan Mikić radio, kod autobusne postaje, ali rušenjem ove zgrade u kojoj je djelovalo poduzeće *Magnetron* ovo spomen obilježje je nestalo. I jedina bista koja se nalazila u školi koja nosi ime Jovana Mikića je također nestala ili sklonjena ispred očiju!

Ljudevit Vujković Lamić

Prijateljstvo

Od danas, 1. veljače, započeo je jedanaesti po redu kviz *Čitam i skitam*. Vjerujem da svi znate o kojem se kvizu radi, jer ste i sami već sudjelovali u njemu. U Gradskoj knjižnici u Subotici najavili su novu štivo, nove teme i na kraju kviza brojne nagrade. Ovogodišnja tema je predivna, ono što vam je blisko, a vjerujem i drago – prijateljstvo. O kakvom se ovdje prijateljstvu radi doznat ćete ukoliko se samo malo upustite u druženje s knjigom. Kako smo i navikli, kviz se provodi na srpskom, hrvatskom i mađarskom jeziku, a pitanja su identična na sva tri jezika.

Pozovite i svoje prijatelje, te se uključite skupa. Kviz traje dva mjeseca, dakle od 1. veljače, pa sve do 31. ožujka, a do tada potrebno je pročitati: bajku *Bremenski gradski svirači*, ulomke iz *Pustolovine Toma Sawyera* i *Medo Winnie zvani Pooh*, kao i određene basne.

Kad ste sve to pročitali, trebate popuniti online upitnik na mrežnoj stranici subotičke knjižnice (www.subiblioteka.rs/hr/kviz-citam-i-skitam/). Još jedna važna stvar: sudjelovati u kvizu mogu svi osnovci koji su članovi Gradske knjižnice Subotica. Oni koji točno odgovore na pitanja, sudjeluju u javnom izvlačenju nagrada, koje će biti 2. ožujka na Međunarodni dan knjige za djecu.

Kako smo doznali od urednice kulturnih programa Gradske knjižnice Subotica, **Bernadice Ivanković** organizatori pripremaju više od 200 nagrada. Glavna nagrada i ove godine bit će bicikl, a čekaju vas i brojne druge nagrade, kao što su izlet, knjige, slatkiši, ulaznice za kazalište, ZOO vrt, kino, *McDonalds* obroci, školski pribor, USB memorije...

Bernadica Ivanković nam je rekla kako će vas, kao i svake godine do sada i ove godine posjetiti, te ćete imati promociju kviza u svojoj školi.

Za vrijeme trajanja ovoga kviza možete se učlaniti u Gradsku knjižnicu ili produljiti godišnju članarinu po promotivnoj cijeni od 300 dinara.

Pratite *Hrckove* stranice u tjedniku *Hrvatska riječ* i doznat ćete sve što je potrebno da točno popunite online upitnik. Dobro, ne baš same odgovore... Taj dio posla ćete ipak morati odraditi sami.

Sav potreban materijal za čitanje možete preuzeti na Dječjem odjelu Gradske knjižnice Subotica i u svim prigradskim ograncima.

Čitajte i skitajte, knjigu pitajte...

Ž.V.

Školska razina – osnovci *Čitanjem do zvijezda*

Čitanjem se zaista mogu dohvatiti zvijezde. Potrebna vam je dobra knjiga i mašta. Oni koji znaju o čemu govorim sudjelovali su u srijedu, 30. siječnja, na prvoj razini kviza znanja *Čitanjem do zvijezda*, koja je održana za učenike hrvatskih odjela osnovnih škola u Subotici i okolici.

Ovaj kviz znanja i kreativnosti organizira Hrvatska mreža školskih knjižničara, a u Subotici ga provodi Gradska knjižnica Subotica u suradnji s Hrvatskim nacionalnim vijećem. Ovogodišnja tema natjecanja su ljetni praznici *Ljeto priča priče*. Bilo je potrebno pročitati tri sjajne knjige: **Julijana Matanović** – *Vežanje tenisica s jednom nepoznanicom*, **Jasminka Tihi-Stepanić** – *Ljeto na jezeru Čiču* i **Erich Kästner** – *Blizanke*.

Pobjednici školskih natjecanja u školama gdje se nastava odvija na hrvatskom jeziku u Subotici, Tavankutu, Maloj Bosni

i Đurđinu sudjelovat će na međuškolskom kvizu koji će biti održan u Gradskoj knjižnici.

Do zaključenja našega tjednika nisu završena sva natjecanja, te o rezultatima čitajte u sljedećem broju na *Hrckovim* stranicama.

Ž.V.

Hrckov maskenbal

Dragi Hrckovi prijatelji, pozivamo vas na XVI. po redu *Hrckov maskenbal*. Ovoga puta Hrcko će ujedno proslaviti i 15. rođendan, te se pripremite za slavlje.

Jasno je da na maskenbal trebate doći prerušeni, maskirani te se pripremajte i kreirajte svoje maske. *Hrckov maskenbal* će biti održan u petak, 22. veljače, u Subotici u dvorani HKC-a *Bunjevačko kolo*, a početak je u 16 sati.

Ova manifestacija okuplja djecu iz Vojvodine koja pohađa nastavu na hrvatskom jeziku, kao i djecu koja slušaju nastavni predmet *Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture* te djecu iz hrvatske zajednice.

Svi ćete dobiti pozive i u školama, te ćete na vrijeme biti obaviješteni o svim detaljima.

Pripremajte maske, pa se vidimo!

Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo „Đurđin“

DIČIJE PRELO

Draga dico!

Organiziramo za vas veliku žurku pod maskama s muzikom, plesom, pismom, raznim sigrima, animatorima...

Uz puno grickalica i slasnih fanaka.

Vaše je samo da nagovorite mame, tate, majke ili dide da vas maskiraju i da dodete... Ili da vas dovedu ako ste još mali.

Dvorana župe sv. Josip Radnik Đurđin

Subota, 16. 2. 2019.
16 sati

KOD GLAVNE POŠTE

Too Toth optika

Subotica
551-045

25 YEARS

Srebrna akcija!

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom.
www.apartmani-karasic.com

Prodajem u Donjem Tavankutu 1 ha 6 ari pijeska kod groblja, odlična lokacija. Vlasnik. Tel: 0638560635.

Mijenjam stan u Pančevu, jednosoban od 30 m², III. kat bez grijanja blizu centra za sličan uz morsk obalu ISTRE. Tel: 065/689-35-47.

Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupao, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupao) se prodaje ili mijenja za stan ili kuću u Zagrebu (centar). Tel: 024 754760 ili 064 2394757.

Prodajemo lijepu kuću u Subotici, 145 m², dvije terase, dvije garaže, svi priključci, bazen, legalizirano, može zamjena za manji dvosoban stan, plus doplata. Tel.: 024-456-12-05.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga. Tel: + 4917621561026 ili 064/1826160.

U predgrađu Subotice prodajem trosobnu katnicu sa suterenom. Parket u svim sobama, dvije kupao, legalizirano, sa svim priključcima. Plac 560 m². Moguća i zamjena za slično u okolici Zagreba. Tel: 062-332-247.

Prodajem aparat za zavarivanje, monofazno i trofazno napajanje, kao i sjeme uljne rotke (pogodno za golubare). Tel: 064/3910182.

Subotica - Bajnat, prodaje se uknjižena dvosobna kuća od miješanog materijala, površine 90 kvm s većim dvorištem i nusprostorijama. Monofazna struja, telefon, kablovska, gradski vodo- i kanalizacija. Cijena 32.000 eura. Interesirani se na 064-2943798 ili 064-1611709.

Prodaje se kuća na kat, plac 650 m², kuća 210 m², velika garaža, kotlarnica, 3 prostorije 5x4, ljetna kuhinja i za ogrjev. Dva trosobna stana – 6 soba, 2 kuhinje, 2 kupatila, 2 ostave, etažno grijanje i plin, KDS, telefon, interfon, parket sobe, pločice ostalo, autobus br. 16 Mali Radanovac, Subotica. Može zamjena po dogovoru. Tel.: 061 2323223.

Prodaje se kamionska prikolica registrirana za traktor s atestom 14 t, »Regent« trobojni plug, obrtač i sijačica »Olt Gama 18« s lulama 2,25. Tel.: 024/532-570.

Prodajem salaš na Mirgeškom putu, 4 km od grada, nova gradnja, sve od čvrstog materijala, trofazna struja, bunar 50 m, dvije kupao, tri štale, svinjci, dvije garaže, vlasnik. Tel: 064 247-09-49.

Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m², topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel.: 063 596840 i 024 547204.

Prodaje se stambena zgrada u Kertvarosu površine oko 120 m². Tel: 024 546800.

Prodaje se građevinska parcela površine 844 m² za gradnju stambenog objekta, Mali Radanovac, Ulica Heroja Pinkija. Tel: 063/551-871.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel: 025 544-92-20; 064 280-84-32.

Prodaje se kuća na kat s dva trosobna stana, 210 m², plac 650 m², Subotica, Mali Radanovac, s kompletnom infrastrukturom, plinom, dva strujna brojila legalizirana. Informacije na tel/024-546-061.

Od danas (1. veljače) mijenja se vozni red u prigradskom prometu JP *Subotica-trans*, i to na sljedećim linijama:

Linija 26 (Subotica-Bajmak Rata)
Polazak u 06:25 iz Subotice,
pomjera se na 06:20 (radni dan);

Polazak u 07:05 iz Bajmaka,
pomjera se na 07:00 (radni dan);

Polazak u 07:05 od Bajmak Bazena,
pomjera se na 07:00 (radni dan);

Uvodi se polazak u 20:50 iz Bajmaka (nedjelja).

Linija 25 (Subotica-Klisa-Dušanovo):
Polazak u 06:10 iz Dušanova,
pomjera se na 06:00 (radni dan).

Linija 30 (Subotica-Žednik-Đurđin):
Polazak u 14:30 iz Subotice,
pomjera se na 14:35 (radni dan).

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* koji VAŽI DO 5. 2. 2019.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.
Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218;
e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, Ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

SG

internat

već od
649 din

TIPPNET
SUBOTICA KARADORDEV PUT 2
TEL: 024/555765
WWW.TIPPNET.RS

Konjari iz subotičke regije bilježe sve bolje uspjehe

Stigli i do Pariza

Iako je trenutno u konjičkom sportu, bar u Srbiji, natjecateljska pauza, konjare iz subotičke regije to ne sprječava da sa svojim ljubimcima nastupaju. Naprotiv, u proteklom razdoblju zabilježili su izuzetne rezultate, i to na najvećim hipodromima regije, ali i čitave Europe.

Sredinom prosinca prvo je sve obradovala vijest da će subotički vlasnik kasačkih konja **Dejan Bačić** imati predstavnika na čuvenom *Vincennes* hipodromu u Parizu. Grlo koje se nalazi u treningu na prostorima nekadašnje Jugoslavije našlo je svoje mjesto na najpoznatijem svjetskom hipodromu koji je domaćin najvećim utrka. Grlo je stacionirano u Sloveniji, gdje se o njegovoj formi brine čuveni **Jože Sagaj**, ujedno i vozač.

»*Vincennes* je centar događanja u kasačkom sportu. Najbolja staza, najveći hipodrom, najveće utrke, ne samo u Europi, nego možda i na svijetu. Koncem siječnja se održava čuvena *Grand Prix d'Amérique*, jedna od najvećih utrka na svijetu. To je vrhunac dometa u našem sportu«, istaknuo je tada Dejan Bačić.

Utrke su održane na Božić, 25. prosinca, a četverogodišnji Eros Josselyn je zabilježio prvi start na hipodromu *Vincennes* u utrci *Prix de Brassac Les Mines* za nagradni fond od 35.000 eura. Startalo je petnaest grla, a Eros Josselyn s vozačem i trenerom Jože Sagajem iz Slovenije zauzeo je deveto mjesto zabilježivši vremenski rezultat 1:17,2 na distanci od 2.700 m, start iz okreta. Pobjednik utrke je grlo *Espoir du Jour* i čuveni vozač **Franck Nivard** s preko tri tisuće pobjeda u karijeri. Njihovo pobjedničko vrijeme je iznosilo 1:14,5.

Prije Pariza grlo je nastupilo prošle godine na osam utrka, sedam puta je pobijedilo, jednom je zagalopiralo. Svibanj je donio dvije pobjede u Sloveniji, na utrka u Ljutomeru i Ljubljani. Rezultat od 23. lipnja i pobjeda u Feursu u Francuskoj potvrdili su da je ovo grlo koje može nastupiti na »velikoj sceni«. Uslijedile su pobjede u Saint-Omeru 22. srpnja, potom u La Capelle 15. kolovoza. Upravo se ta pobjeda, na 2.700 metara i vremenski rezultat od 1:14,8, izdvaja. Nakon nje zabilježena je pobjeda u jednoj od većih utrka u Mađarskoj *Hungary DÍj* 8. rujna, uz rekord utrke i rekord staze na 2.600 metara koji sada iznosi 1:16,0. Posljednji čin zabilježen je 24. studenoga na hipodromu u Marseillesu, ostvarena je pobjeda u utrci na 2.300 metara, uz novi vlastiti rekord od 1:13,9.

Za narednu lijepu vijest pobrinuo se **Veljko Mažić**, koji je proglašen za najboljeg vozača 2018. godine u Mađarskoj.

»Osvojili smo neke od najvećih utrka u Mađarskoj, dobili smo Derbi i 2018. i 2017. godine, ali nam je protekla sezona posebna i po osvajanju Kasačke lige Mađarske. Riječ je o natjecanju kroz desetak kvalitetnih utrka, vodi se posebno bodovanje, a zaključeno je titulama. U Štali *Hico* su završila sva priznanja, za najbolju štalu, najboljeg trenera i najboljeg vozača. Što se cijele sezone tiče, i tu je stigla nagrada za štalu, za najboljeg vozača, dok mi je nagrada za najboljeg trenera zamalo izmakla. Naime, do prosinca sam vodio i u ovoj kategoriji, a u završnici me je pretekao **Imre Fazekas**. Zbog vremenskih uvjeta se u prosincu ne trkamo pošto smo stacionirani u Kecskemétu, a utrke se održavaju na Kincses parku u Budimpešti. U sezoni sam imao ukupno

Josip Gabrić

62 starta, a od toga 38 pobjeda«, govori Mažić, te dodaje da su iz Štale *Hico* prvo i drugo najbolje grlo godine, Veronica Fling i Zeal di Gerifalco, odnosno da je Timoteo najbolje starije grlo godine.

Najsvežije vijesti ponovo stižu iz Francuske. Ime Subotice je ponovo bilo predstavljeno na čuvenom trkalištu *Vincennesu*. Naime, od 25. do 27. siječnja je na ovom hipodromu održano najznačajnije događanje u europskom kasačkom sportu – tradicionalna utrka *Prix d'Amérique*, s nagradnim fondom od 900.000 eura. U okviru programa, u utrci amatera, nastupio je Subotičanin **Josip Gabrić**, inače i član Konjičkog kluba *Bačka*.

Srbija je prvi put uspjela zauzeti mjesto u start mašini s vozačem Josipom Gabrićem iz Subotice. Tijekom 2018. godine od Gabrićevih rezultata najviše se ističe prva pobjeda u 91. *Sanders* kasačkom derbiju s grlom Syria A.T. S istim grlom je zabilježio pobjedu u utrci *Probni Derby* i još jednu pobjedu na početku sezone u Subotici. Subotica mu je donijela i pobjedu s grlom Bronsvlinder u drugoj kvalifikacijskoj utrci *Dužijanica*. Trijumfirao je s grlom Saphir A.T. u tri navrata, s grlom Imola dva puta i po jednom s grlima Cyprus A.T., Fotta Royal i Cash Royal. Zabilježio je i jedan međunarodni nastup na Kincses parku u Mađarskoj kada je ostvario plasman na peto mjesto s grlom Syria A.T. u tradicionalnoj utrci *Hungary DÍj*.

Gabrić je u Parizu nastupio s kastratom Bellagio, koji u prošloj godini nije zabilježio start na centralnom hipodromu Pariza, ali je zabilježio četiri pobjede i deset plasmana u 27 startova. Bellagio se prvi put oprobao na hipodromu *Vincennes* dva tjedna prije sudjelovanja na prvenstvu, kada se plasirao na sedmo mjesto s vremenskim rezultatom 1:17,7 na distanci od 2.875m.

Startna pozicija 13 (osam grla ide u prvi red) Gabriću nije ostavila mnogo mogućnosti za zauzimanje dobre pozicije u odnosu na ostale natjecatelje. Odlučio se kretati najdužom putanjom, posve vanjskom, koja je njegovom grlu uzela potrebnu snagu za završnicu, pa se plasirao na 11. mjesto.

D. Vuković

Nogomet Srpska liga Vojvodina

Start s novim trenerom

SUBOTICA – Nogometaši NK *Bačka 1901*, predvođeni novim trenerom **Savom Pavićevićem**, prvoga dana ovoga tjedna startali su s pripremama za proljetni dio prvenstva. Po dogovoru trenera i upravnih struktura kluba pripreme će se u cijelosti obaviti na terenima stadiona kraj somborske kapije i u teretani, a trajat će šest tjedana. Načelno je zakazano i nekoliko pripremih utakmica s prilično jakim protivnicima, a njihov broj će ovisiti o vremenskim uvjetima i stanju travnjaka na stadionu. Iako su iz kluba otišli **Gabrić, Krmar i Medić**, novi šef struke nije nezadovoljan. »Ovim igračima želim puno uspjeha u novim sredinama i dalji napredak u karijerama. Prezadovoljan sam i pridošlim pojačanjima, osobito povratnicima **Rajkovačom i Studenom**. Od Rajkovače očekujem da u proljetnom dijelu bude lider ekipe i moja produljena ruka na travnjaku. Uz nekoliko iskusnijih igrača i dobar rad, nadam se i promociji naših po godinama vrlo mladih igrača. Mislim da smo i najmlađa ekipa lige, što znači da ćemo se svi posvetiti stvaranju jake ekipe za dulje razdoblje, ali i postizanju boljih natjecateljskih rezultata. Cilj nam je konačni plasman među pet najboljih ekipa«, rekao je Pavićević.

Vojvođanska liga Sjever

Pojačani u proljetnu polusezonu

SOMBOR – Već na početku zimskog prijelaznog roka NK *Radnički 1912* predstavio je pojačanja. Na konferenciji za tisak, organiziranoj u klupskim prostorijama na Gradskom stadionu, predstavnicima medija obratili su se predsjednik **Zoran Janjatović** i od prije mjesec dana novi trener, iskusni **Momčilo Raičević**. Raičević je iskazao veliko zadovoljstvo do sada urađenim, osobito osvježenjem igračkog kadra, bez obzira na rezultate u jesenskoj polusezoni. Redove *Radničkog 1912* pojačali su zadnji vezni **Lazar Čordašić** iz ekipe TSC iz Bačke Topole, štoper **Marjan Cvetković** iz ekipe OFK *Bečej 1918*, lijevi branič **Momčilo Arežina**, dosadašnji igrač *Tise* iz Adorjana i zvijezda u usponu gradskog rivala *Radničkog*, veznjak **Aleksa Sapožničenko**, po mnogima najperspektivniji mladi nogometaš Sombora. »Nadamo se da će do konca prijelaznog roka biti još pojačanja, međutim, imena ne želimo otkrivati unaprijed. Cilj nam je dodatno ojačati igrački kadar, kako bismo bili stopostotno spremni udovoljiti svim obvezama koje nas na proljeće očekuju. Uz prvenstvo, našu ekipu očekuje i borba za trofej Područnog kupa protiv prigrjevačkog *Bratstva 1946*. Što ne reći, taj trofej želimo i osvojiti. Klupski ciljevi su jasni, osim ulaska u viši rang natjecanja moramo afirmirati što više mladih igrača, koji će, kako se nadamo, u doglednoj budućnosti tvoriti okosnicu ekipe«, rekao je Janjatović i prepustio riječ treneru Raičeviću. »Primarni cilj nam je ulazak u viši rang, a za to su nam potrebne pobjede. Taj cilj se mora ostvariti na travnjaku, a ne pričom u medijima. S pripremama ćemo započeti 1. veljače, nadam se da će nam uprava osigurati sredstva za odlazak izvan Sombora. Predvidio sam i odigravanje sedam do osam utakmica, većina je već ugovorena, tako da ćemo spremni dočekati nastavak prvenstva. Od početka proljetne polusezone srijedom ćemo igrati prijateljske utakmice na kojima će nastu-

pati poglavito igrači omladinskog pogona. Moramo provjeriti što više mladih nogometaša kako bismo stekli što bolji uvid u njihove kvalitete, jer ćemo već za narednu sezonu startnu postavu morati pojačati s dva do tri igrača«, rekao je Raičević.

Mali nogomet

Somborski klubovi će se i ove zime nadmetati u malom nogometu

SOMBOR – Četvrti put zaredom Gradski nogometni savez Sombor organizirat će Zimsku ligu u malom nogometu. Većini ekipa iz dva najniža ranga natjecanja ovaj turnir će biti i uvod u zimske pripreme za proljetnu polusezonu. U ligi će sudjelovati 16 klubova, pa će uvodna faza natjecanja biti organizirana u četiri skupine s po četiri ekipe u svakoj. Mjesto u nokaut fazi, odnosno u četvrtfinalu, izborit će po dvije prvoplasirane ekipe u svakoj skupini. Nositelj skupine A je ŽAK, a rivali će mu biti KMF *Sombor*, *Kordun* iz Kljajićeva i bezdanski *Sport*. *Radnički* će predvoditi skupinu B, u kojoj su još *Dinamo 1923* iz Berega, *Aleksa Šantić* i *Jedinstvo Lemeš* iz Svetozar Miletića. Skupinu C predvodit će *Sloga* iz Čonoplje, rivali će joj biti *Telečka*, *Hajduk* iz Stapara i somborski OFK *Metalac*. U skupini D nadmetat će se nositelj *Radnički 1912*, te *Dunav* iz Monoštora, riđički *Graničar* i *Omladinac* iz Bukovca. Prva utakmica Zimske lige bit će odigrana u subotu, 2. veljače, u 10 sati.

U Baču završen Svetosavski turnir u malom nogometu

BAČ – U sportskoj dvorani u Baču ovoga vikenda je odigrana završnica Svetosavskog turnira u malom nogometu, koji se svake godine održava tijekom siječnja. Nakon teških i neizvjesnih me-

čeva titulom pobjednika okitila se ekipa *Sportmanije*, svladavši momčad *Ciriha* tek poslije izvođenja penala. U borbi za treće mjesto ekipa OZZ *Livade* iz Tovariševa svladala je ekipu Kaffe bar

centra iz Bača rezultatom 3:2. Predsjednik Općine Bač **Borislav Antoni** je uručio priznanja najistaknutijim igračima turnira, ali i najboljim sportašima i trenerima na teritoriju Općine Bač u 2018. godini. Za najistaknutije igrače turnira proglašeni su **Vuk Vlajić** i **Žarko Vlajić**. Najuspješniji treneri u prošloj godini bili su **Sándor Somosi** i **Zoran Pantelić**, a najbolji juniori **Ognjen Bjelajac**, **Lana Vulin**, **Petar Veselinović** i **David Tot**. Za najperspektivniju sportašicu Općine Bač proglašena je **Andela Vujić**.

Sportski ribolov

Somborci u svjetskim vodama

SOMBOR – Svečanom skupštinom Udruženja sportskih ribolovaca *Magic fish* iz Sombora, jednim od najtrofejnijih sportsko-ribolovnih udruženja u negdašnjoj Jugoslaviji, odnosno u Srbiji, obilježilo je četvrt stoljeća plodonosnog rada. Sa zadovoljstvom je konstatirano da je za klubom vrlo uspješna natjecateljska 2018. godina. Osvajana su odličja na državnim prvenstvima, izborna su mjesta u reprezentaciji sportskih ribolovaca Srbije, a zabilježen je i plasman na dva svjetska prvenstva, koja će ove godine biti održana u Španjolskoj i Italiji. Istaknuti su i uspjesi iskusnih članova *Magicove* sekcije *Black bass* **Miloša Popovića** i **Miloša Eleka** koji su kao članovi reprezentacije Srbije na Svjetskom prvenstvu u Meksiku znatno pridonijeli afirmaciji sportskog ribolova iz Srbije, a time i iz Sombora, na međunarodnoj sportskoj sceni. »U 2019. godini očekuje nas Svjetsko prvenstvo u kategoriji kadeta i juniora, gdje će u majici reprezentacije nastupati naši juniori **Vasilije Milošević**, prvak Srbije i **Nebojša Šarčanski**, osmoplasirani na državnom prvenstvu za kadete. Isto tako, na Svjetskom prvenstvu sportskih ribolovaca u kategoriji veterana nastupit će **Jovan Đurašinović**. I ove godine

Miloš Elek i Miloš Popović

ćemo organizirati okupljanje mladih sportskih ribolovaca *Svi-banjski piknik*, te u rujnu tradicionalni *Magic kup*, natjecateljsku međunarodnu manifestaciju«, rekli su u klubu.

Klub se ovom prilikom zahvalio partnerima *Cerena trejd* i *JP-u Vode Vojvodine* na svesrdnoj podršci tijekom sezone.

Ivan Andrašić

POGLED S TRIBINA

Rezime

Velikim finalom, u kojem su domaćini Danci slavili uvjerljivu pobjedu nad Norveškom (31:22), završeno je Svjetsko prvenstvo u rukometu. Bronca je pripala Francuskoj u dramatičnoj pobjedi protiv drugih domaćina Nijemaca (26:25), a olimpijske kvalifikacije izborile su petoplasirana Švedska, šestoplasirana Hrvatska i sedmoplasirana Španjolska. U svom posljednjem nastupu na prvenstvu, u rezultatski posve nevažnom susretu za 5. mjesto, Hrvatska je uvjerljivo poražena (28:34) od Švedske.

Zavjese su spuštene i slijede analize. Ali ostaju činjenice.

Rukometna sila poput Hrvatske i njezin golemi navijački auditorij nikako ne mogu biti zadovoljni osvajanjem šestog mjesta na smotri najboljih svjetskih reprezentacija. Istina, zbog objektivnih okolnosti (odsustvo nekolicine standardnih igrača, smjena generacija) prije polaska za Njemačku i Dansku prioritetni cilj je bio izboriti vizu za Olimpijske kvalifikacije. Osvajanjem šestog mjesta to je realizirano. No, nakon odličnog prvog kruga i maksimalnih pet pobjeda apetiti su porasli jer se polufinale činilo tako blizu. A onda je uslijedila najcrnja epizoda protiv Brazila i poraz (26:29) koji je, realno gledano, udaljio *kauboje* od plasmana u

borbu za medalje. Potom je uslijedio čudan susret protiv Njemačke i minimalan poraz (21:22) kojim je definitivno izgubljena šansa za prolaz u polufinale.

Ipak, ova generacija je smogla snage odigrati izvrstan susret protiv Francuske, onda kada je to bilo najpotrebnije, i pobjedom (23:20) osigurati prvobitno zacrtani cilj. Duel protiv Švedske bio je samo formalnost za konačan plasman.

I što je pokazalo ovo Svjetsko prvenstvo?

Pokazalo je realnost suvremenog rukometa koji je postao znatno dinamičniji (igra bez vratara, šest dodira nakon označene pasivne igre), te širinu od desetak momčadi koje mogu pretendirati za najviše vrijednosti. Ovoga puta je posve zasluženo dominirao skandinavski rukomet, ostatku Europe je pripala bronca i plasman u olimpijske kvalifikacije.

Hrvatska je dobila okosnicu nove reprezentacije na kojoj će biti teret predstojećih kvalifikacija i sljedećeg Europskog prvenstva 2020. godine. Dobila je nekoliko novih igrača (**Jotić**, **Vranković**, **Mandić**, **Šipić**, **Beqiri**) pred kojima je lijepa budućnost, ali i obveza da nastave pobjedničkom stazom svojih glasovitih prethodnika.

Cilj je jasan: izboriti Olimpijske igre i postići što bolji rezultat na EP-u.

Kauboji to mogu!

D.P.

U NEKOLIKO SLIKA

Detalji s Velikog prela 2019.

Iz Ivković šora

Ampa

piše: Branko Ivković

Faljni, čeljadi moja. Ne pitajte, kandar mi se čini kako koja ampa jal nesrića naiđe, mene svaka potrevi. Eto, na priliku sad kako je ošinio ovaj snig, ne da odvida. Pada danima, pa čovik samo mora čistit i odbacivat, ja malo-malo pa štogod zglajzujem. Nisam niki dan išo dat ditelne josagu. Uzo ja tako jedan naviljak pa nosim prema oboru, ne vdim ništa prid sobom od ditelne i stanem u Rokinu zdilu s vodom, a ono tek oko nule, samo poškramio led vodu, a ledena kugod sam vrag. Dok nisam došo do salaša, smrzla mi se noga kugod da je u zamrzivač turena. Vamo iskvasio i opanak pa sad furtom moram navlačit čizme dok se ne osuši. Sad samo kijam i tare nos. Veli mi ova moja: »Ta dokle ćeš već kijat ko puće, sav te Ivković šor mora čut i znat da si ti nazebo«. A šta možem, čeljadi moja, kad sam bolesan. Niki dan sam pravio disnotor, skupila se sva moja »omladina«. U nas trojci ima godina da, kad bi i odmotali unatrag, digod bi bilo do Ferenc Joškini mladi dana. Ne mož ovu mladež ni kandžijom natirat na taj naš starovinski poso. Eto na čeg smo spali, ni belera više nema. Mladi oči u taj Beč, a ovi vaki ko ja što se prave da su i sad štogod vridni borme lažu, virujte mi. Da nije mog brace Ive iz Tavankuta od disnotora ne bi bilo ništa. On obavio svoje brzo, a mi posli još tri dana radili. Šta da vam kažem? Ovi moji mladi se razbižali, ko na poso ko nije ni tio, pa ostali samo mi. Vele mi šta sam se latio ti disnotora kugod Nimac tra-la-la, ta to više niko ne radi. Sad se ode gospocki u ove velke izvikane što velimo dućane jal markete, pa se nakupuje šta triba. Ja gledim pa se mislim kako brzo ova mlađarija zaboravi starinu! Ta mi se kadgod radovali disnotorima, ilu i fankima a oni sad samo u dućan. Aha, al za dućan triba i novaca, a za novce triba i digod radit, da su kaki. A posla za nas ostarince ima vrlo malo, jal ni nema. Nismo mi više vridni svašta radit, godine natile pa to vam je. Sad divane da su naši glavešine bili tamo priko u našoj matičnoj državi pa su njim obećali da će bit više pomoći za našu manjinsku zajednicu i ode. Ja se sve niki viščinim da će bit baš tako, al jeto vidićemo šta će se trevit. Ko se jedared na vatru opeko, taj se i mašine boji. Veli mi baš Pere da ni ne viruje, al jeste ucigurno. Ja sam lično gledao na televiziji kad je njev glavni obećo više novaca za projekte ode. Periša se tek onda počo smijati, pa veli da sam stvarno dite što ide u zabavište. »Ta, jel ne vidiš otkaleg vitar duše, Bože Braniša? Ta, nisu l te već dosta puti istarmali? A ne obećava ovaj ode u našoj državi med i mlako, a ti još brez posla?«. Odmanio rukom pa učutio, a vidim po njim da se i rasrdio. Al ja još uvijek niki virujem da mož bit dobrog i za nas običnu čeljad. Ta, ni se valjdar svit baš toliko priokrenio da svako o svakog omlača opakliju? Eto šta su nam donela ta moderna vrmena. Meni je kadgod bilo bolje, pa nek divani ko šta oće. Ajd, zbogom.

Bać Ivin štodir

Za stare došla teška vrimena

piše: Ivan Andrašić

Godina po godina, došlo vrime da bać Iva i njegova i sami ositu kakoj to imat dicu, a nemat dicu. Komšiluk jim pun starijega svita, a bome, ostalo i dosta prazni kuća. Dica jim se raselila po cilomu svitu, ošli tražit kruva ko tuđi gazda, ka već ne mož zaslužit ko vi di su došli na svit. A ruku na srce i vi odvud poprodavali sve i sva strancima. Svi mislili biće bolje, tuđi gazde znadu kako se triba vladat akoćeš da rabadžije budu zadovoljni. Al svi se jako privarili. I ti tuđi gazde vidli kako se vladu domaći, pa se za dram prisapili i priklonili jim se. Tako rabadžijama sve jedno ko koji su u nadnice, bijo vamo, bijo tamo, svud isto. A letrike malo malo, pa veća cina, dinar po dinar i u dućana sve raste, porezi veći, a eno obnarodovali i da će paorma, ako ne platu za nikake doprinose za penziju i doktore, ezekvirat zemlju i kuće. A udesili tako, da isto moraš platit, jal imo dva, jal dvi iljade lanaca. E, brog tako čegagod mlađi, jal nadničili u fabrika, jal bili paori, gledu kako će popakovat žene i dicu, pa odvuda bižat tamo di se tako štogoda ne radi. Za njima ostaju njevi stari i njeve kuće. Ko da ni jedno ni drugo više nikomu ni ne tribu. Isprva još i dolazu koikad obit stare, vidit šta jim triba, malo prolufitru kuće, a kako vrime prolazi, dolazu sve riđe. Dica jim rastu tamo di su, polagano zaboravlju i divanit, a ne znu se više ni cigrat svašta ko prija. Ne ostaju sami samo stari o vi što ošli u svit. Samuju i stari što imu jednodvoj, pa ti šćim se poženili jal poudavali, mada bilo mista i ko dada i matera, napravili nove kuće. Velu, biće jim komotnije ka dojdju na svit njeva dica. I bilo. Sve to bilo lipo u mlađi godina, al ni dugo trajalo. I oni već ostarili, pa ko i njevi stari, ostaju sami u kuća u koji ima mista za dvitri familije. Eto i kum Tuna. Dada i mater se njemu i njegove nisu tili pridat, pisali kuću i zemlju Tunine sestre što se udala u varoš, pa potli ona i njezin ošli u Švapcku. Ritko dolazila, jedamputdvaput na godinu. Bila zadovoljna što se sporazumili da Tuna i njegova ostanu u kuće, ne moru je ni plaćat kiriju, nek pazu dadu i mater. A dada i mater je za svaku zimu uranili i zaklali po dvoj gebelja, doklegod mogli. Sve bilo lipo i dobro, dok kum Tuna i njegova nisu prikpane kupili kuću u varoši i priselili se tamo. Dica jim ostala u selu, obadva napravili nove kuće za svoje familije. Ni prošlo puno vrimena, stari kum i kuma više nisu mogli sami. Tunina sestra ji dala u dom. Kumu Tune to baš i ni bilo pravo, a bome, ni starima. Puno ji tribalo ubeđivat da će jim svima tako bit najbolje i da će ji dite i snaja redovno obilaziti, a kadgoda i kćer i zet. Stari teška srca napušćali kuću u koje otranili dicu i saranili stare. Isprva ji kum Tuna i njegovi obilazili, potli se to i proriđalo. U poslednje vrime obidu ji još jedino bać Iva i njegova ka idu kakim poslim u varoš. Stari kumovi jim se uvik jako obraduju. A znade bać Iva. Ni njima toliko ni do ponudalja, nego se jako volju pripovidat. A tamo nemu skim.

NARODNE POSLOVICE

- Gdje je mnogo babica, kilavo je dijete.
- Drug drugu ogledalo.
- Ne budi svačija metla.
- Ni mrava ne bi zgazio.

VICEVI, ŠALE...

Ulazi čovjek u teretanu i pita instruktora:

- Oprostite, koja sprava mi može pomoći da privučem žene?
- Bankomat vam je vani, s desne strane.

Razgovaraju prijatelji :

- Danas sam kupio himalajsku sol. Nepročišćenu, staru dva milijuna godina.
- I?
- Kupio sam je u trgovini i na etiketi piše: rok uporabe dvije godine.
- Uh, u posljednji tren.

Mladi bračni par se uselio u tek renoviranu kuću i došla u izvidnicu svekrva:

- Lijepa vam je kuća, samo ovo drveće što ste posadili još je veoma malo.

Na to će snaha:

- E pa, nadam se, sljedeći put kad nam dođete da će biti baš veliko.

Razgovaraju dva susjeda, koja su se poslije posla našla u kavani:

- Da naručimo nešto za jelo?
- A da idemo doma na ručak?
- Ma ne, moja žena zna kuhati, ali neće...
- Blago tebi, moja nema pojma, a kuha...

DJEČJI BISERI

- Neki ljudi misle ako lijepo mirišu da će se svidjeti drugim ljudima.
- Čovjek ima dva reda zuba.
- U banci imaš sobu gdje su džakovi s novcima, a imaju i papira u heftalice.

(preuzeto iz dječje emisije *Kefalica*)

FOTO KUTAK

**PETAK
1.2.2019.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:11 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:11 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:11 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Gorski liječnik
11:08 Riječ i život: Pusti se Providnosti
12:00 Dnevnik 1
12:26 Imperij, telenovela
13:19 Dr. Oz
14:04 Normalan život
15:01 Dobar dan, Hrvatska
15:57 Detektiv Murdoch
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:18 Bajkovita Hrvatska:
18:28 "ko te šiša
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Noć muzeja 2019.
21:09 Šibicari, američki film
23:04 Dnevnik 3
23:38 Prelomilo se u četrdesetima, američki film
01:47 Detektiv Murdoch
02:29 Gorski liječnik
03:14 Dr. Oz
03:55 Dolina sunca, serija
04:40 Divlji dvorci: Carcassonne, serija
05:26 Skica za portret
05:41 Imperij, telenovela

05:25 Kultura s nogu
05:55 Regionalni dnevnik
06:39 Gradski heroji
07:01 Juhuhu
08:27 Laboratorij na kraju svemira: Savitljiva jaja
08:36 Gladijatorska akademija, crtana serija
09:01 Ernest i Celestina
09:14 Pipi duga čarapa
09:38 Sve o životinjama
10:01 Noćne more iz svijeta prirode
10:31 Školski sat: Mačevanje
11:06 Naučite to i mog ljubimca, serija
11:33 McLeodove kćeri
12:22 George Clark: Čudesne zamisli
13:12 Istina ili mit: Fruktosa ne sadrži kalorije
13:18 Izradi sam: Kugle za kupanje

13:29 Ludi od radosti, film
15:08 Na vodenome putu
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Divlji dvorci: Carcassonne, serija
17:35 Luda kuća
18:16 Kruške i jabuke
19:02 Pustolovine Prudence Petitpas, crtana serija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Ponos Hrvatske 2019., prijenos
21:19 Povrh jezera
22:16 Slavni holivudski parovi: Elizabeth Taylor i Richard Burton, dokumentarna serija
23:11 Crna lista
23:55 Ludi od radosti, film
01:32 Noćni glazbeni program

**SUBOTA
2.2.2019.**

06:59 Klasika mundi: 5. simfonija P. I. Čajkovskog u izvedbi orkestra Marijinskog kazališta iz Sankt Peterburga
08:00 Četiri lica Zapada, film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
11:10 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:24 Veterani mira
13:14 Mijenjamo svijet: Turisti, idite doma. Najljepša europska odredišta u opasnosti, dokumentarni film
14:10 Zajedno u duhu
14:45 Prizma
15:34 Istrage prometnih nesreća
16:01 Zdrav život
16:29 Potrošački kod
17:00 Vijesti u 17
17:19 Manjinski mozaik: Dodir nadnaravnog
17:39 Lijepom našom
19:00 Dnevnik 2
19:46 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 Zlatni studio, dodjela medijskih nagrada - prijenos
21:24 Nestala, američki film
23:52 Dnevnik 3
00:29 Pakao pravde, američki film
02:10 Četiri lica Zapada, američki film
03:35 Dolina sunca, serija
04:20 Na blaskoj Plokati, emisija pučke i predajne kulture
04:56 Skica za portret
05:01 Potrošački kod

05:26 Treći format
06:05 Prizma

05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Gradski heroji, crtana serija za djecu
09:25 Jelenko, serija za djecu
09:54 Maribor: Svjetski skijaški kup
10:50 Vrtlarica
11:20 Vrtovi razni: Veliki i mali, dokumentarna serija
12:10 Špica, riva, korzo
12:54 Maribor: Svjetski skijaški kup
13:55 Auto Market
14:28 David Beckham - Iz ljubavi prema nogometu, dokumentarni film
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Žene, povjerljivo!
17:25 Tajna Nikole Tesle, hrvatski igrani film
19:15 Glazbeni Top20
20:05 Kockanje, američki film
21:35 Srednjom Amerikom pješice, dokumentarna serija
22:40 Vikinzi
23:30 Imitacije aristokracije
23:50 Simpsoni
00:10 Motel Bates
00:55 Noćni glazbeni program

**NEDJELJA
3.2.2019.**

07:10 Mjesto pod suncem, američki film
09:15 Pozitivno
09:45 Biblija
09:55 Dubrovnik: Festa sv. Vlahu - misa, prijenos
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Rijeka: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:35 Srce na udici, film
17:00 Vijesti u 17
17:25 Les Petits Meurtres d'Agatha Christie - Jeux de glaces, francuski film
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 "Ko te šiša
20:40 Ludi za Makedonijom, dokumentarni film
21:40 Osamdesete: Odrasli uz televiziju
22:25 Dnevnik 3
23:05 Mjesto pod suncem,

američki film
01:02 Nedjeljom u dva
01:57 Dolina sunca, serija
02:42 Sve će biti dobro, serija
03:27 Mir i dobro
03:52 Reprizni program
04:25 Novi Gypsy Kingsi, glazbeno-dokumentarni film
05:25 Osamdesete: Odrasli uz televiziju
06:05 Rijeka: More

05:09 Vrtovi razni: Veliki i mali, dokumentarna serija
05:59 Regionalni dnevnik
06:28 Juhuhu
06:29 Gradski heroji, crtana serija za djecu
08:25 Luka i prijatelji
08:54 Umorstva u Midsomeru
10:24 Garmisch-Partenkirchen: Svjetski skijaški kup
11:30 Sjedni, odličan
11:55 Rukomet - Kup EHF: Super Amara Bera Bera - Podravka Vegeta, prijenos
13:24 Garmisch-Partenkirchen: Svjetski skijaški kup
14:58 Klub 7
15:55 Srednjom Amerikom pješice, dokumentarna serija
16:50 Magazin LP
17:15 Hokej na ledu, EBEL liga: Medveščak - Znojmo, prijenos
20:05 Katarina Velika - Uzlet
21:00 Iskupljenje u Shawshanku, američki film
23:25 Graham Norton i gosti
00:15 Novi Gypsy Kingsi, glazbeno-dokumentarni film
01:15 Simpsoni
01:35 Noćni glazbeni program

**PONEDJELJAK
4.2.2019.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:20 Gorski liječnik
11:10 Treća dob
11:35 Bonton:
12:00 Dnevnik 1
12:25 Imperij, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:05 Plodovi zemlje

15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Detektiv Murdoch
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera 36'28
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Kurdi - Pleme protiv države, dokumentarna serija
21:00 Crno-bijeli svijet
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Romano Bolković - 1 na 1, talk show
00:10 Detektiv Murdoch
00:55 Gorski liječnik
01:40 Dr. Oz
02:20 Divlji dvorci: Predjama, dokumentarna serija
03:05 Na vodenome putu
03:50 Dolina sunca, serija
04:35 Čuvari neba: Priča o uzletištu Biggin Hill, dokumentarna serija
05:20 Treća dob
05:45 Reprizni program
05:50 Imperij, telenovela

05:00 Peti dan
06:00 Riječ i život
06:34 Juhuhu
10:00 Noćne more iz svijeta prirode
10:30 Školski sat: Matematički višeboj 4
11:05 Sjedni, odličan
11:35 McLeodove kćeri
12:30 George Clark: Čudesne zamisli
13:25 Ljepotica i duh, američki film
15:00 Na vodenome putu
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Divlji dvorci: Predjama, dokumentarna serija
17:35 Auto Market
18:05 Dokumentarna emisija/film - kratka forma
18:20 TV Bingo
19:00 Pustolovine Prudence Petitpas, crtana serija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Stadion
21:00 Tajne i laži savršenog zločina, američki film
22:45 Zakon i red: Odjel za žrtve
23:35 Izvan kontrole, američki film
01:40 Crna lista
02:22 Ljepotica i duh, američki film
03:47 Noćni glazbeni program

**UTORAK
5.2.2019.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Gorski liječnik
11:10 Glas domovine
11:35 Informativka
12:00 Dnevnik 1
12:25 Imperij, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:05 Znanstveni krugovi
14:30 Zdrav život
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Detektiv Murdoch
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 U svom filmu
21:00 Neandertalci - Upoznajte svoje pretke
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Ludnica u Clevelandu
23:45 Detektiv Murdoch
00:30 Gorski liječnik
01:15 Dr. Oz
02:00 Divlji dvorci: Alhambra
02:45 Put oko svijeta za 80 dana s Michaelom Palinom: Izazov, dokumentarna serija
03:30 Dolina sunca, serija
04:15 Čuvari neba: Priča o uzletištu Farnborough, dokumentarna serija
05:00 Reprizni program
05:50 Imperij, telenovela

05:20 Izvan formata
05:50 Regionalni dnevnik
06:32 Vlak dinosaura
07:00 Juhuhu

10:00 Noćne more iz svijeta prirode
10:30 Školski sat: Moslavina
11:35 McLeodove kćeri
12:24 Are: SP u skijanju - super G
13:42 Neplanirana ljubav na sjeveru, američki film
15:05 Put oko svijeta za 80 dana s Michaelom Palinom: Izazov, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Divlji dvorci: Alhambra, serija
17:35 Luda kuća
18:15 Kruške i jabuke
19:00 Pustolovine Prudence Petitpas, crtana serija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Milijarde
21:00 U dobrom društvu, film
22:50 Zakon i red: Odjel za žrtve
23:40 Frances, američki film
01:55 Crna lista
02:37 Neplanirana ljubav na sjeveru, američki film
04:02 Noćni glazbeni program

SRIJEDA 6.2.2019.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Gorski liječnik
11:10 Eko zona
11:35 Bonton
12:00 Dnevnik 1
12:25 Imperij, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:05 Potrošački kod
14:30 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Detektiv Murdoch

17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 Kultura s nogu
20:33 Svemirski likar
21:03 Mijenjamo svijet: Zeleni ratnici - Indonezija: najonečišćenija rijeka na svijetu, dokumentarni film
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Ludnica u Clevelandu
23:45 Detektiv Murdoch
00:30 Gorski liječnik
01:15 Dr. Oz
01:55 Divlji dvorci: Neuschwanstein
02:40 Put oko svijeta za 80 dana s Michaelom Palinom: Arapski užasi, serija
03:25 Dolina sunca, serija
04:10 Eko zona
04:35 Čuvari neba: Priča o uzletištu Duxford, serija
05:20 Kultura s nogu
05:50 Imperij, telenovela

05:15 Što je klasika?
05:50 Regionalni dnevnik
06:32 Vlak dinosaura
07:00 Juhuhu
10:00 Noćne more iz svijeta prirode
10:30 Školski sat: Kihanje i kašljanje
11:05 Luka i prijatelji
11:35 McLeodove kćeri
12:24 Are: SP u skijanju - super G
13:40 Anđeli u snijegu, film
15:05 Put oko svijeta za 80 dana s Michaelom Palinom:

Arapski užasi, serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Divlji dvorci: Neuschwanstein
17:35 Luda kuća
18:15 Kruške i jabuke
19:00 Pustolovine Prudence Petitpas, crtana serija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Obiteljski zločini
21:00 Podmornica U-571, američko-francuski film
23:00 Zakon i red: Odjel za žrtve
23:50 Noćna smjena, film
01:35 Crna lista
02:17 Anđeli u snijegu, film
03:47 Noćni glazbeni program

ČETVRTAK 7.2.2019.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Gorski liječnik
11:10 Veja
12:00 Dnevnik 1
12:25 Imperij, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:00 Hrvatska moj izbor
14:30 Prometej
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Detektiv Murdoch
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 Šifra
21:00 Puls
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Ludnica u Clevelandu
23:45 Detektiv Murdoch
00:30 Gorski liječnik
01:15 Dr. Oz

02:00 Ispod površine - Veliki koraljni greben
02:50 Put oko svijeta za 80 dana s Michaelom Palinom: Drevni pomorci
03:35 Dolina sunca, serija
04:20 Veja, emisija pučke i predajne kulture
04:50 Čuvari neba: Priča o uzletištu Stow Maries
05:35 Reprizni program
05:50 Imperij, telenovela

05:20 Knjiga ili život
05:50 Regionalni dnevnik
06:32 Vlak dinosaura
10:00 Noćne more iz svijeta prirode
10:30 Školski sat: Ekozadruge
11:05 Pozitivno
11:35 McLeodove kćeri
12:30 George Clark: Čudesne zamisli
13:25 Dvanaest božićnih darova, američki film
15:00 Put oko svijeta za 80 dana s Michaelom Palinom: Drevni pomorci
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Ispod površine - Veliki koraljni greben
17:35 Luda kuća
18:15 Kruške i jabuke
19:00 Pustolovine Prudence Petitpas, crtana serija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Klub 7
21:00 Pjevajte nešto ljubavno, hrvatski igrani film
22:50 Zakon i red: Odjel za žrtve
23:40 U obranu svog života, američki film
01:30 Crna lista
02:12 Dvanaest božićnih darova, američki film

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 sati na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati, a emisija iz kulture *Svjetonik* nedjeljom od 16.30 sati. Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasi Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.

HRVATSKA PANORAMA NA TV SUBOTICA

Hrvatska panorama u produkciji UN Cro info emitira se na TV Subotica. *Cro info vijesti* mogu se gledati svakim radnim danom, od 15 sati i 30 minuta, 17 sati i 50 minuta, 22 sata i 30 minuta i pola sata nakon ponoći. Emisija *Motrišta* emitira se u premijernom terminu utorkom od 20 sati, te u repriznim terminima srijedom od 10 sati i nedjeljom od 21 sat. Polusatna emisija *Zlatna škatulja* je na programu premijerno petkom od 20 sati, a reprizira se nedjeljom od 17 sati i 30 minuta te utorkom od 13 sati i 30 minuta.

Zimski kamp

Kada sat postane dan

Odmah da razjasnimo, naslov je obmana ali je nastao iz mojih zabluda, pa je nekako opravdan. Sigurno se i vama dogodilo da odete negdje samo svratiti ili samo pogledati nešto, ili samo pokupiti nekoga, ili samo na sati vremena i onda se sat pretvori u sate ili dan. E, upravo ovo posljednje se nama dogodilo ovog vikenda. Otišli smo na sat vremena na jedno druženje i onda je sat postao dan. No, nećemo u uvodnom dijelu servirati sve, nego samo opravdati obmanu u naslovu.

Poziv kom smo odolijevali

Već petu godinu zaredom nekoliko drugara iz grada, posljednjeg vikenda u siječnju, odlazi na kanalsku obalu i tamo provede cijeli dan, ali i noć. Vjerojatno iz ljubavi prema izazovima, zimi, druženju, a i kako kažu zima je nepravедno uskraćena za ovaj vid zabave, pa je to valjalo promijeniti. Do sada se događalo da su imali svakakve vremenske uvjete, ali ja nekako najviše pamtim godinu kada je toliko zaledilo da su postavili šator na zaleđeni kanal. No, svaki put kada se to događalo mi smo nečim bile spriječene i protekla subota je bila idealna za nadoknaditi. Sve bijelo, zavijano, a vani Sunce. Odličan povod za prošetati prije ručka, vidjeti ljude, kanal i nadihati se. Satić vremena, i dovoljno.

Kada je sat postao dan

Ne možete zamisliti koliko se samo stvari događa na kanalskoj obali zimi. Kada smo stigli, a bilo je oko jedan popodne, domaćini ovog simpatičnog događaja su već založili vatru, improvizirali stolice, stol, skuhali čaj i dočekali nas kako divljina nalaže. Riskiram da ovaj tekst pretvorim u dječji sastav ovim opisima, ali zaista uvijek volim prenijeti i dočarati pravu atmosferu. Ovog puta je teško, jer sam ove predjele već opisivala u nekim drugim akcijama i većina sada zna kako izgleda ovaj dio Velikog bačkog kanala, pa sam odlučila pokloniti vam više fotografija. Naravno, ne mogu odoljeti spomenuti sve slučajne goste koji su se dogodili satu, danu i kanalu. Velik dojam za mene su dva entuzijasta u ronilačkim neoprenskim odijelima koji su doveslali u kajacima. Da, na istim onim kajacima koje mi veslamo ljeti ili neki otkažu ako naiđe mali oblak. Ubrzo poslije njih naišla je grupa od dvadesetak, a možda i više trkača rekreativaca, koji svake subote u ovo vrijeme imaju trening, bilo da je kiša, bio snijeg. Nevjerojatno, zaista. Mnogo šetača, pasa svih rasa i onda kad smo pomislili kako smo ih sve dočekali i ispratili, pojavila se djevojka na konju, kao u priči. I da ne spominjem da je sve to s različitih strana, svi oni kao da su dio scenarija bili. Scena s konjem je svakako bila šlag na torti.

Svi su otišli s danom, a onda je na red došla još bolja vatra i priče uz nju. Malo društvo je postalo veliko, vatra je dobila i rešetku i roštilj, a najhrabriji su odlučili i postaviti šatore i svoj dan u prirodi produžiti u još jedan. Ne fali nam hrabrosti, ali smo ipak odlučili otići doma u topli krevet.

I tako, ovaj naslov kao obmana, koji zvuči gotovo kao naslov dječje priče, dobio je i dušu djeteta. I na kraju, nije toliko ni zabludan jer je sat bio toliko zabavan da je imao što dati cijelom danu. Zato sljedeći put kada svratite samo da uzmete nešto i to se prolongira, nasmiješite brk, opustite ramena i budite spremni za divan dan.

Gorana Koporan

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1300 dinara

☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 75 eura

☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

* Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje

* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:

NIU »Hrvatska riječ«,

Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

**Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo
„Vladimir Nazor” Sombor**

85. put priređuje

VELIKO BUNJEVAČKO-ŠOKAČKO PRELO

PRELJSKA VEČERA • FOLKLOR • TAMBURAŠI • TOMBOLA

Subota, 2.3.2019. u 19:30 • Velika sala Hrvatskog doma

Ulaznica: 1800 din • Info: 025/416-019 (pon-čet, 17-20)